

Євеліна Царьова

Технологія **виготовлення столової,** **постільної білизни, штор,** **ламбрекенів та аксесуарів**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

Київ

«Літера ЛТД»

2019

УДК 687.268:377(075)

Ц 18

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.06.2017 № 868)

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

Рецензенти:

І. М. Шоробура, доктор педагогічних наук, професор – ректор
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

М. О. Кущевський, кандидат технічних наук, доцент – професор кафедри технології
та конструювання швейних виробів Хмельницького національного університету;

Н. А. Горбатюк, директор Київського вищого професійного училища швейного
та перукарського мистецтва.

Царьова Є. С.

Ц 18 Технологія виготовлення столової, постільної білизни, штор, ламбрекенів та аксесуарів : навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти / Є. С. Царьова. – Київ : Літера ЛТД, 2019. – 160 с.

ISBN 978-966-945-124-8

687.268:377(075)

Навчальне видання

ЦАРЬОВА Євеліна Сергіївна

Технологія виготовлення столової, постільної білизни,
штор, ламбрекенів та аксесуарів

Навчальний посібник

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено.

Відповідальна за видання О. О. Бородіна

На обкладинці навчального посібника використано світлини shutterstock.com
відповідно до умов стандартної ліцензії.

Підп. до друку 12.11.2019. Формат 70х100/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 13,0. Обл.-вид. арк. 16,90. Наклад 7234 пр. Зам.

Видавництво «Літера ЛТД». Україна, 03057, м. Київ, вул. Нестерова, 3, оф. 508.

Тел. для довідок: (044) 456-40-21.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6901 від 10.09.2019.

Віддруковано у ТОВ «КОНВІ ПРИНТ».

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 6115, від 29.03.2018.
03680, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 12, тел. +38 044 332-84-73.

ISBN 978-966-945-124-8

© Царьова Є. С., 2019

© «Літера ЛТД», 2019

З М І С Т

ВСТУП	4
Розділ 1. ВИДИ Й ХАРАКТЕРИСТИКА МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ СТОЛОВОЇ ТА ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ, ШТОР І ЛАМБРЕКЕНІВ	
1.1. Класифікація тканин за призначенням і походженням	5
1.2. Клейові методи обробки деталей виробу	9
Розділ 2. ВИДИ РОБІТ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬ У ВИГОТОВЛЕННІ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ	
2.1. Ручні роботи	12
2.2. Машинні роботи	24
2.3. Волого-теплова обробка	43
Розділ 3. ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ	
3.1. Загальні поняття	52
3.2. Обробка простирадла	54
3.3. Обробка підковдри	57
3.4. Обробка наволочок	60
3.5. Елементи оздоблення наволочок	63
Розділ 4. ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ СТОЛОВОЇ БІЛИЗНИ	
4.1. Види та призначення столової білизни	68
4.2. Обробка скатертин	70
4.3. Обробка зрізів серветок	72
Розділ 5. ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ШТОР	
5.1. Добір фасону штор	84
5.2. Тканини для штор	86
5.3. Колірна гама	89
5.4. Віконні карнизи	91
5.5. Рекомендації з оформлення віконного декору	93
5.6. Прямі портьєри	94
5.7. Шторна монтажна тасьма	97
5.8. Портьєри на кулісі	102
5.9. Портьєри на люверсах	104
5.10. Японські панелі	105
5.11. Французькі штори	106
5.12. Італійські штори	109
5.13. Римські (романські) штори	110
5.14. Портьєра «рукав єпископа»	111
5.15. Портьєри на петлях (на патах)	112
5.16. Портьєри на зав'язках	115
5.17. Штори типу «маєчка»	117
5.18. Портьєра «пісковий годинник»	118
5.19. Портьєри з «наметовими» фалдами	120
Розділ 6. ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЛАМБРЕКЕНІВ ТА АКЕСУАРІВ	
6.1. Види та обробка ламбрекенів	123
6.2. Види та обробка декоративних підхватів	137
6.3. Види та обробка оздоблювальних деталей	151
Додаток. ТЕХНОЛОГІЧНІ ДИКТАНТИ	154
Література	160

ВСТУП

Швейна промисловість на початку нового століття потрапила до переліку передових галузей світової індустрії, що найбільш інтенсивно розвиваються. Її основою мають стати новітні ефективні й екологічно безпечні технології, що дають змогу забезпечити випуск продукції високої якості та різноманітного асортименту. Виконання цього завдання залежить від підготовки висококваліфікованих робітників швейного профілю, які зможуть працювати з новими матеріалами та будуть завжди конкурентоспроможними на ринку праці України.

Навчальний посібник містить технологічну послідовність обробки швейних виробів, складену з урахуванням програм курсу підготовки в ЗП(ПТ)О кваліфікованих робітників. Детальні інструкції в розділах технологічної послідовної обробки вузлів та виробів супроводжені кольоровими малюнками і графічними схемами. У кінці кожного розділу подано запитання для самоперевірки. За допомогою рекомендацій посібника легко виготовити модні та гарні атрибути декору для стола, ліжка та вікна будь-якого приміщення. Серветки, скатертини, постільна білизна відіграють важливе значення в кожному приміщенні, тому особливої уваги заслуговує вибір тканин та оздоблення для оформлення інтер'єру.

Штори, столова та постільна білизна вже давно перестали бути звичайним набором простих речей, які оточують людину. Вони – частина особистого, прихованого від очей сторонніх, яка виражає стиль, індивідуальність свого власника, робить його життя комфортним. Тож нехай цей посібник стане інструментом для реалізації ваших ідей, надихає на створення власних задумів та мрій.

Євеліна Царьова

ВИДИ Й ХАРАКТЕРИСТИКА МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ СТОЛОВОЇ ТА ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ, ШТОР І ЛАМБРЕКЕНІВ

РОЗДІЛ 1

1.1. Класифікація тканин за призначенням і походженням

Матеріали, з яких виготовляють столову та постільну білизну, штори, ламбрекени й аксесуари, поділяють на *текстильні й нетекстильні*. Найбільш широко використовують текстильні матеріали, які виробляють із пряжі та ниток – продукції текстильного виробництва.

Усі матеріали, що їх застосовують у швейному виробництві, поділяють на групи за призначенням.

1. *Основні* – матеріали, які використовують для виготовлення деталей верху швейних виробів (тканини різного складу, трикотажні полотна).

2. *Підкладкові* – матеріали для виготовлення деталей підкладки швейних виробів (тканини й трикотажні полотна).

3. *Утеплювальні* – матеріали для теплоізоляційних прокладок швейних виробів (ватин, хутро, пух, поролон та інші).

4. *Прокладкові* – матеріали для виготовлення деталей прокладки швейних виробів для надання їм необхідної жорсткості та форми (тканини, неткані полотна, тасьми, стрічки тощо).

5. Матеріали *для з'єднання деталей* швейних виробів (швейні нитки, клейові матеріали).

6. *Оздоблювальні* матеріали – матеріали для декоративного оздоблення швейних виробів (мереживо, стрічки, тасьми, шнури, сутаж тощо).

7. *Фурнітура* – допоміжні вироби для застібок та оздоблення швейних виробів (гудзики, тасьми-блискавки, кнопки, гачки, петлі, пряжки).

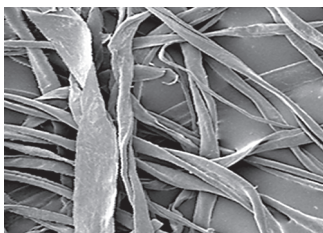
За типом сировини, яку використовують у виробництві, розрізняють тканини *натурального (рослинного і тваринного), штучного та синтетичного* походження.

Постільну білизну виготовляють переважно з натуральних матеріалів, а для пошиття столової білизни, штор і ламбрекенів цілком підходять тканини штучного й синтетичного походження.

Бавовняні тканини – це тканини, виготовлені з волокна рослинного походження, яке утворюється в коробочках бавовнику – рослини родини мальвових. Дозріле волокно бавовнику містить 85–95 % целюлози.

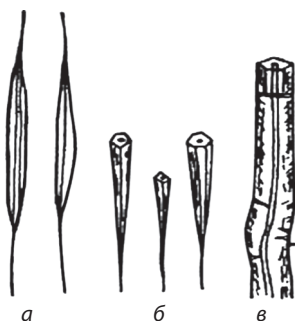
Дозріла коробочка бавовнику

Бавовняне волокно
під електронним мікроскопом

Квітки льону-довгунця

Будова льоноволокна:

- а – зовнішній вигляд;
- б – поперечний розріз;
- в – під мікроскопом.

З бавовни отримують тонку, рівномірну та міцну пряжу, з якої виготовляють найрізноманітніші види тканин. Це, зокрема, бязь, ситець, сатин, фланель, тафта, батист, плюш, бумазєя, гарус, гіпюр та багато інших. Бавовняна тканина м'яка й водночас міцна, теплостійка та повітропроникна, має високі гігієнічні властивості. За умови попереднього замочування її легко прати.

Недоліки цієї тканини – під прямими сонячними променями втрачає міцність, жовтіє, після прання дає усадку, легко мнеться. Під впливом високих температур вона швидко руйнується, погіршується її зовнішній вигляд (тому перш ніж прасувати, бавовняну тканину необхідно зволожити або використувати праску з парою).

Тканини зі стовідсотковим умістом бавовни використовують доволі рідко, оскільки вони мають слабку світлостійкість і дають усадку. Зазвичай до бавовни додають синтетичні нитки для зміцнення (співвідношення натуральних і штучних волокон може коливатися від 10 до 90 %).

Бавовняні тканини бувають тонкими й прозорими (як, скажімо, батист), середньої щільності (наприклад, бязь, сатин, ситець, фланель). Зносостійкість бавовняних волокон нижча, ніж у синтетичних. Некольорову бавовну можна прати при температурі 95 °С, кольорову – при 40 °С. Сушіння в камері пральної машини може спричинити сильну усадку виробу.

Лляні тканини – це тканини з гладкою поверхнею та матовим блиском, які виготовляють із льоноволокна. Сировиною для нього є стебла однолітньої трав'янистої рослини – льону-довгунця та льону-кудряша. Найякісніше волокно отримують саме з довгунця.

З льону залежно від технології оброблення виготовляють будь-які тканини – від брезенту до найтоншого батисту. Технологія отримання та перероблення лляного волокна складна й дорога, тому тканини з нього вважаються елітними. Вони досить тверді на дотик, у їхній структурі добре помітні характерні вузлики. Натуральний колір лляних тканин – сірий, світло-коричневий та відтінки слонової

кістки. Льон має високу теплопровідність і гігроскопічність, не подразнює шкіри, стійкий до бруду. Вбираючи вологу, тканина стає міцнішою, не дає усадки під впливом високих температур і пари, добре перетриває. Вироби з льону стійкі до зношування і впливу прямих сонячних променів.

Недоліки – низька розтяжність і пружність, тобто тканина сильно мнеться. Лляні волокна чудово комбінуються з іншими видами волокон, що дає змогу надавати тканині додаткових властивостей, як-от шовковистості, блиску й еластичності. Лляні вироби добре витримують кип'ятіння, але пофарбовані речі потрібно прати при температурі 60 °С. Прасують льон завжди зі зволоженням за найвищої температури.

Натуральний шовк – тканина з тонких текстильних ниток, які одержують із коконів гусені тутового чи дубового шовкопряда. Найбільш високоякісним сортом шовку вважають кручений із довгих ниток, які містяться у центрі кокона. Довжина такої нитки може сягати одного кілометра.

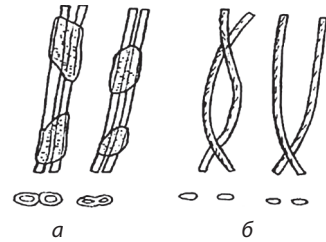
Кокони після замочування в гарячій воді розмочують та отримують нитку шовку-сирцю. Коконна нитка складається з двох так званих елементарних ниток, покритих тонким шаром клейової природної речовини – серицину. Після відварювання в мильному розчині серицин розчиняється і нитка шовку-сирцю розпадається на дві блискучі гладенькі шовковини. Елементарна нитка в повздовжньому розрізі має стрічкоподібну форму, у поперечному – неправильну круглу.

Шовкова нитка дуже міцна й еластична, тому її використовують у виробництві багатьох видів тканин, як-от атласу, оксамиту, крепдешину, шифону та інших. Існує також чимало сортів шовку: ліванський біротин, китайський пеламс, індійський матабис, французький глазет, італійський мусліні, звісно ж, відомий ліонський шовк.

Шовкові тканини мають своєрідний природний блиск, який залежить від технології переплетення ниток. Вони гігієнічні, міцні й зносостійкі, виглядають витончено й елегантно, мають легку та ніжну фактуру. Завдяки еластичності їх можна легко драпі-

Кокони шовкопряда

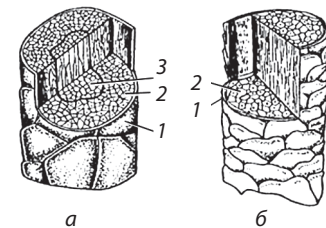

Будова волокон натурального шовку:

а – коконна нитка;
б – варений шовк

Тонкорунна вівця породи австралійський меринос

Будова волокна вовни:

а – ость; б – пух; 1 – лускатий шар; 2 – корковий шар; 3 – серцевинний шар

рувати в процесі шиття. Недолік шовкової тканини – невисока світлостійкість (сонячні промені значно знижують міцність тканини).

Якісна шовкова тканина майже не мнеться. Водночас вона потребує дбайливого догляду: під час прання дає усадку і втрачає блиск, тому прати вироби із шовку слід при температурі 30 °С. Сушити потрібно, оберігаючи від прямих сонячних променів. Прасують шовк у вологому стані, при невеликих температурах, із вивороту. Якщо тканина повністю висохла, збризкувати її водою не можна – можуть з'явитися плями. Шовк вважають одним із найдорожчих видів тканин.

Вовняна тканина – тканина з тваринного волокна, яке переробляють у пряжу або повсть. Головним «постачальником» вовняних волокон є вівця. Крім неї, використовують вовну інших тварин: кіз кашмірської та ангорської порід, ангорських кроликів, лам й верблюдів. Волокна вовни поділяють на пух, перехідний волос, ость, мертвий волос, ягнячий (песигу) і покривний волос. Найціннішим є пух – найтонше волокно. Вовна тонкорунних овець повністю складається з пуху. Маса обстриженої вовни з вівці називається руно. На якість пряжі впливає міцність, розтяжність, еластичність, тони́на (поперечний зріз волокна) і вирівняність руна.

Термін «натуральна вовна» означає, що матеріал для її виготовлення отримано від стрижки здорових живих тварин і він містить не більш як 7 % сторонніх домішок. Вовняна тканина мало забруднюється та майже не мнеться. Одяг із неї достатньо просто повісити на вішалку-плечики, щоб розгладилося зминання і вивітрилися запахи поту, їжі чи диму. Поверхня шерстяної тканини відштовхує крапельки води, проте вбирає до 40 % вологи у вигляді пари. Сохне вовна повільно, однак добре зберігає тепло і має властивість звальюватися, що посилює її теплоізоляційні якості та робить вітронепроникною. Прати її рекомендують спеціальними мийними засобами при низькій температурі (приблизно 30 °С); не можна надовго замочувати й піддавати сильному тертю і викручуванню. Сушити вовняні вироби слід на плоскій поверхні подалі від прямих сонячних променів. Прасувати – в режимі «вовна» зі зволоженням або через вологу тканину.

Штучні волокна – це продукти хімічного перероблення природних органічних полімерів, а саме целюлози, казеїну, протеїнів. Високоякісні речовини внаслідок дії реагентів переводять у розчин, який продавлюють крізь вузькі отвори спеціального апарату – фільтри. Отримані волокна регенерують із в'язкого розчину в осаджувальній ванні. Потім із них видаляють залишки реагентів, сушать і вибілюють. Найпоширеніші штучні волокна – віскоза, модал, ліоцелл, купра, ацетат, триацетат. Тканини з них добре зберігають форму, не мнуться, легко драпіруються, швидко висихають, стійкі до пошкоджень мікроорганізмами.

Недоліки штучних тканин – низькі повітропроникність, термостійкість і гігроскопічність, високий ступінь накопичення статичного заряду.

Синтетичні волокна – це волокна, що їх формують із полімерів, які не існують у природі, а синтезовані з природних низькомолекулярних сполук. Сировиною для отримання таких волокон є продукти перероблення газу, нафти й кам'яного вугілля. Найпопулярніші синтетичні волокна – капрон, лавсан, нейлон, нітрон та інші.

Поєднуючи їх з іншими волокнами, виготовляють тканини, які широко застосовують у пошитті столової, постільної білизни, штор і ламбрекенів. Провідні світові компанії розробляють нові синтетичні матеріали. Нині існує вже декілька тисяч видів хімічних волокон, і кількість їх збільшується щороку.

Сучасні синтетичні матеріали міцні й довговічні, легкі, майже не мнуться, швидко сохнуть. Вони швидко вбирають і відводять конденсат від поверхні тіла, захищають його від перегрівання або переохолодження, хімічного впливу, опромінення тощо.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Дайте визначення бавовняних тканин, назвіть їхні властивості.
2. Які види бавовняних тканин ви знаєте?
3. Дайте визначення лляних тканин.
4. Які види льону вам відомі?
5. Дайте визначення вовняних тканин.
6. Дайте визначення шовкових тканин.
7. Що таке штучні волокна?
8. Що таке синтетичні волокна?

1.2. Клейові методи обробки деталей виробу

Сутність клейового методу обробки одягу

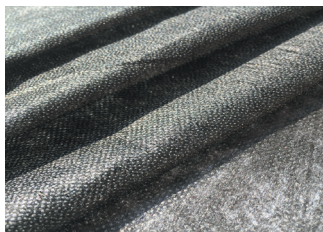
Методи клейового з'єднання широко використовують у швейній промисловості. Клейові матеріали забезпечують можливість виготовлення різних конструкцій, зменшують масу виробу, підвищують формостійкість окремих деталей та вузлів виробів. Крім того, клейовий метод дає змогу підвищити продуктивність праці й ефективність виробництва.

Клейове з'єднання – це нероз'ємне з'єднання, отримане в результаті дії склеювальної речовини зі склеювальним матеріалом (тканина, трикотаж) хімічним або термічним (тобто за допомогою праски або преса) способом.

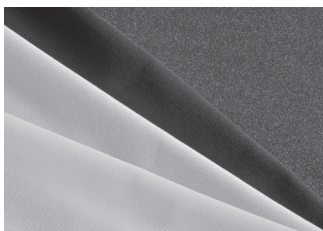
Вимоги до клейових матеріалів і з'єднань:

- міцність; еластичність і гнучкість (найчастіше потрібна висока гнучкість з'єднання й низька жорсткість). Жорсткість клейових з'єднань залежить від клеїв, товщини шару клею, способу нанесення клеїв на тканину (суцільне, регулярне й нерегулярне крапкове покриття) та від виду самої прокладки;
- водостійкість (визначається стійкістю до води й кип'ятіння);
- стійкість до хімічного чищення;
- морозостійкість;
- зовнішній вигляд клейових з'єднань (відсутність полиску, «бульбашок», пролягань, заломів, висока формостійкість).

Види та характеристика клейових матеріалів

Флізелін

Дублерин

Клейова павутинка

Під час виготовлення різних виробів використовують клейові матеріали прокладок і крайок, клейову павутинку, клейові нитки, сітки, плівки, порошок, пасти.

До клейових матеріалів-прокладок належать тканини, неткані полотна, трикотаж, на один бік яких нанесено шар клейового покриття. Їхнє призначення – надання формостійкості деталям виробу, оброблення країв і зрізів деталей.

Флізелін – це нетканий прокладковий матеріал. Його використовують для запобігання деформації виробу, збереження його форми під час прання та чищення. Клейове покриття у вигляді порошку або пасти наносять на основу точковим або суцільним способом.

Дублерин – клейовий прокладковий матеріал на трикотажній, тканинній або нетканій основі. Основні переваги – м'який, легкий, еластичний, добре надається до драпірування, тримає форму, дає незначну усадку, не обсипається. Дублерин використовують для надання стійкості й форми тканині деталей виробу. Його виготовляють із суміші бавовняного та капронового волокна; він має високі показники гігроскопічності, повітря- й паропроникності. На один із боків дублерину суцільним або точковим розпиленням наносять клей. Дублерин накладають на виворітний бік деталі й приклеюють гарячою праскою через вологий пропрасовувач.

Клейова павутинка – нетканий клейовий матеріал, який належить до групи клейових стрічок із двостороннім клейовим покриттям. Найчастіше використовують для підгинання низу виробу або закріплення припусків.

Клейову нитку використовують для закріплення швів обшивання. Нитка може бути прокладена нитковим або термоконтактним способом. При нитковому способі її заправляють зверху через голку або намотують на шпульку; при термоконтактному – сполучають за допомогою спеціальних машин.

Застосування клейових матеріалів

Клейові матеріали використовують у трьох основних процесах:

- закріплення країв і зрізів деталей текстильних виробів, щоб забезпечити їх рівність, формостійкість і запобігти розтягуванню й обсіпанню;
- надання деталям виробу формостійкості різними клейовими матеріалами прокладок;
- виготовлення й прикріплення оброблених елементів: апликацій, вишивок тощо.

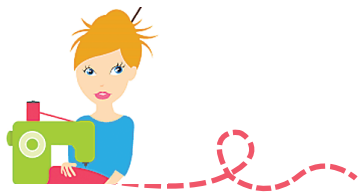
Формостійкості деталей досягають **дублюванням** – фіксованим з'єднанням усієї поверхні або частин деталей виробів із клейовими прокладками. Дублювання виконують на пресах або за допомогою прасок. Не дублюють вироби із тканин із рельєфною чи ворсовою поверхнею. Відрізнi деталі виробу дублюють перш ніж зшивати.

До процесу дублювання висувають такі вимоги:

- правильне розташування прокладки зрізів основної деталі;
- відсутність заломів, нерівностей на основній тканині й прокладці;
- міцність з'єднання по всій поверхні;
- відсутність прихованих дефектів (полиск, обпалювання тощо).

Запитання й завдання для самоперевірки

1. Які клейові матеріали ви знаєте?
2. Дайте характеристику клейових матеріалів.
3. Які вимоги висувають до клейових матеріалів?
4. Що вам відомо про процес дублювання деталей виробу?
5. Розкажіть, як саме використовують клейову нитку.
6. Чим відрізняється клейова нитка від клейової павутинки?

РОЗДІЛ 2

ВИДИ РОБІТ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬ У ВИГОТОВЛЕННІ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

2.1. Ручні роботи

Загальні правила безпеки праці під час виконання ручних робіт

Ручні роботи – види операцій, що виконують повністю вручну або за допомогою немеханізованих знарядь праці та ручних інструментів.

Робоче місце – ділянка виробничої площі, призначена для певної роботи й оснащена відповідно до її характеру. Розміри робочого місця залежать від виду виробу та здійснюваної операції. Ручні роботи можна виконувати стоячи або сидячи.

До самостійної роботи в навчально-виробничій майстерні допускають учнів, які пройшли інструктаж з охорони праці, безпеки життєдіяльності на робочому місці. Ці знання періодично перевіряють і закріплюють.

У разі травми або поганого самопочуття необхідно негайно повідомити майстра (керівника, учителя). На робочому місці слід дотримуватися правил особистої гігієни й санітарних норм.

Вимоги безпеки праці перед початком роботи

1. Використовуйте спеціальний одяг і взуття, які частково або повністю захистять вас від небезпечних виробничих факторів. Приберіть волосся під головний убір.
2. Перевірте наявність та справність інструменту й пристосувань, покладіть їх праворуч від себе. На робочому столі не має бути зайвих предметів.
3. Перевірте освітлення робочого місця.

Вимоги безпеки праці під час роботи

1. Зберігайте різальні й гострі інструменти у спеціальній коробці, не кладіть їх у кишені спецодягу. Ножиці завжди кладіть зімкнутими вістрями від себе.
2. Не використовуйте несправні інструмент, прилади, стільці.
3. Не виконуйте ручних робіт у проходах, поблизу рухомих частин обладнання, а також електропрасок.

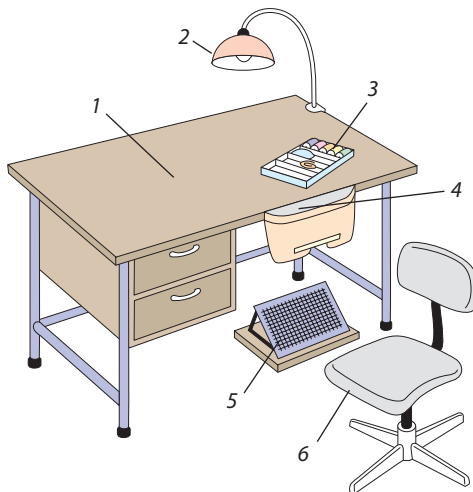
4. Не розкидайте на столі котушки ниток, шпильки, голки тощо; пильнуйте за тим, щоб вони не падали на підлогу.
5. Не використовуйте тупі, іржаві, погнуті голки.
6. Прикріплюйте викрійки й тканини гострими кінцями шпильок у напрямі від себе.
7. Виконуйте ручні роботи у наперстку – він захистить палець, що направляє голку.
8. Зберігайте голки й шпильки у спеціальній коробці або подушечці (гольнику). Не беріть голок, шпильок у рот, не вколюйте їх у спецодяг чи деталі виробу.
9. Не обривайте нитки руками, не перекушуйте зубами – обрізайте їх ножицями.

Вимоги безпеки праці після закінчення роботи

1. Наведіть лад на робочому місці, приберіть пил та сміття.
2. Переконайтеся, що у виробі і на столі не залишилося голок та шпильок.
3. Покладіть інструмент, пристосування та матеріали у спеціально відведене для цього місце.
4. Повідомте майстра про закінчення роботи.

Організація робочого місця для ручних робіт

1. **Стіл** із гладкою робочою поверхнею, обладнаний висувними шухлядами для зберігання інструментів, пристосувань, інструкційно-технологічних карт.
2. **Світильник** місцевого освітлення.
3. **Пересувна підставка** з нитками та інструментами.
4. **Збирач сміття**.
5. **Підставка для ніг** (якщо в конструкції стола немає перекладини).
6. **Стілець гвинтовий** з регулюванням висоти сидіння та положення спинки.

Інструменти та пристосування для ручних робіт

1. Голка – довгий тонкий гострокінцевий металевий інструмент з отвором для заправлення нитки (вушком) на тупому кінці. Виготовлений зі сталевого середньо-вуглецевого каліброваного дроту. Ручні голки мають бути гострими, пружними, не-ламкими, добре відполірованими, без іржі й темних плям, потовщуватися поступово до вушка.

Голки

Залежно від довжини й діаметра ручні голки розрізняють за номерами – від 1 до 12. Їх добирають з огляду на оброблювану тканину й виконувану операцію. Що більший номер голки, а відповідно, її довжина й діаметр, то товщу й цупкішу тканину нею обробляють.

До голок слід добирати нитки певних номерів. Голки № 1 призначені для шиття бавовняними нитками № 80, 100, 120; № 2 і № 3 – нитками № 50, 60; № 4 і № 5 – нитками № 40, 50; № 6 і № 7 – нитками № 30; № 8 і № 9 – нитками № 20; № 10 – нитками № 10, 40; № 11, № 12 – нитками № 10, 30.

Розміри та призначення ручних голок

Номер	Діаметр, мм	Довжина, мм	Тканини
1	0,6	35	Легкі бавовняні, шовкові, вовняні
2	0,7	30	Легкі бавовняні, шовкові, вовняні, трикотажні, легкі камвольні
3	0,7	40	Легкі бавовняні, шовкові, вовняні, трикотажні, легкі камвольні
4	0,8	30	Середньої товщини: трикотажні, легкі камвольні
5	0,8	40	
6	0,9	35	
7	0,9	45	
8	1	40	Товсті: драп, сукно
9	1	50	
10	1,2	50	
11	1,6	75	Товсті цупкі, мішкovina
12	1,8	80	

2. **Наперсток** – ковпачок, який надягають на середній палець, щоб захистити його під час проколювання голкою тканини. За формою це зрізаний конус, на зовнішній поверхні якого є заглибини для фіксації голки. Наперстки бувають із денцем та без нього. Під час виготовлення виробів із легкої тканини рекомендують використовувати наперстки з денцем, із тканин середньої товщини й товстих – без нього.

Наперстки за номерами та розмірами

Номер	Діаметр великий, мм	Діаметр малий, мм	Висота, мм
2	15	11	15–19
3	16	12	15–20
4	17	13	15–20
5	18	14	15–21
8	17	14	15–21
10	18	15	15
12	19	16	15

3. **Ножиці** – інструмент для різання, що складається із двох навхрест з'єднаних ножів із ручками у вигляді кілець. Їх використовують для розкроювання тканин, підрізування деталей, обрізання кінців ниток. Кравецькі ножиці бувають восьми номерів – залежно від виконуваної технологічної операції та оброблюваної тканини.

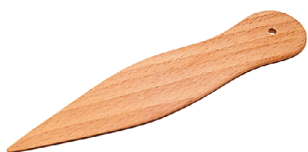

4. **Сантиметрова стрічка** – м'яка прогумована стрічка з нанесеними на ній сантиметровими й міліметровими позначками для вимірювання виробів та їхніх деталей.

5. **Кравецькі шпильки** – довгий тонкий гостро-кінцевий інструмент із загартованої нержавіючої сталі з обмежувачем на тупому кінці. Використовують для сколювання деталей, перенесення ліній з однієї половини виробу на іншу, уточнення конструктивних ліній під час примірювання тощо.

6. **Кілочок** завдовжки 100–120 мм та діаметром 6–8 мм з одним загостреним кінцем. Застосовують для виправлення кутів борта, коміра, петель, фігурних швів, а також для видалення ниток.

7. **Пресована крейда** для швейного виробництва, на восковій основі різних кольорів і форм. Краї крейди мають бути завтовшки 0,5–1,5 мм для зручного нанесення тонких ліній на деталі виробу чи виріб.

8. **Подушечка (гольник)** призначена для зберігання голок та шпильок. Її наповнюють корундовим порошком для очищення голок і шпильок від іржі.

9. **Різець** – коліщатко, що обертається, закріплене на ручці. Використовують для перенесення контурів деталей із паперу на папір або картон, тканину, а також для перенесення ліній складок, виточок, кишень тощо. Різці бувають тупі, зубчасті, подвійні.

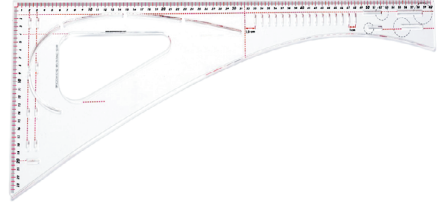
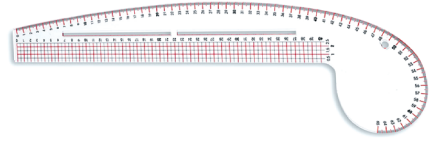

10. **Кільце з ножом** використовують для обрізання ниток після закінчення виконаної ручної операції. Надівають на вказівний палець лівої руки.

11. **Лекала та лінійки** призначені для правильної розмітки, розкладки, моделювання, побудови або коригування викрійок, а також для розкроювання та пошиття швейних виробів.

Також назву *лекало* має деталь крою, яку зображують на цупкому матеріалі. Використовують як шаблон у виготовленні виробу.

Лінійки бувають: широка дерев'яна (металева) завдовжки 1 м; прозора лінійка-шаблон із довгими прорізами уздовж шкали; звичайна лінійка завдовжки 30–45 см для дрібних вимірювань; лінійка з бігунком; прозора Т-подібна лінійка.

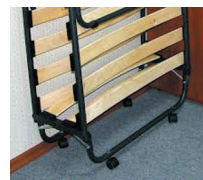
12. **Манекен** – об'ємна форма з картону, гіпсу, пластику або іншого матеріалу, що імітує фігуру людини. Його використовують для перевірки правильності виготовлення виробу в процесі технологічної обробки та в готовому вигляді. Манекен буває **нерозсувним** (м'яким чи твердим). Це професійний кравецький манекен галузевого стандарту, який застосовують в ательє та на швейних підприємствах. **Розсувний** має регулятори розміру фігури.

13. **Нитки** – основний вид матеріалу для з'єднання деталей швейних виробів. За волокнистим складом швейні нитки поділяють на бавовняні, шовкові, синтетичні, штучні та штапельні. Нитки мають номери та добираються відповідно до номера голки і виду оброблюваних тканин. Нитки бавовняні № 50–80 – для тонких бавовняних тканин; № 50–60 – для ситцю, сатину, фланелі та інших; № 40–60 – для пальтових та костюмних тканин.

14. **Вантажівки та кронштейни** використовують для тимчасового зберігання, перевезення і демонстрування швейних виробів.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Розкажіть про організацію робочого місця й безпеку праці під час виконання ручних робіт.
2. Які інструменти застосовують для обрізання ниток?
3. Як добирають нитки за номерами для виготовлення виробу?
4. За допомогою якого інструмента переносять контрольні лінії з однієї деталі на іншу?
5. Де потрібно зберігати голки та шпильки?
6. Яке пристосування використовують для примірки виробу?
7. Перелічіть інструменти, необхідні для ручних робіт.
8. Який інструмент використовують для сколювання деталей виробу?

Термінологія ручних робіт

Зметування (фастригування) – тимчасове з'єднання двох деталей, приблизно однакових за розмірами, по позначених лініях або копіювальних строчках.

Наметування (нафастригування) – тимчасове з'єднання двох деталей, накладених одна на одну.

Виметування (вифастригування) – тимчасове закріплення обшитого й вивернутого краю деталі (з утворенням канта, рамки або з розташуванням шва на згині) для зберігання визначеної форми.

Приметування (прифастригування) – тимчасове з'єднання дрібної деталі до більшої.

Вметування (уфастригування) – тимчасове з'єднання двох деталей по овальному контуру.

Заметування (зафастригування) – тимчасове закріплення підігнутого краю деталі, складок, виточок.

Обметування – постійне ниткове закріплення зрізу деталі, щоб запобігти обсипанню.

Підшивання – прикріплення підігнутих країв однієї деталі до іншої або до тієї ж деталі стібками постійного призначення.

Пришивання – прикріплення однієї деталі до іншої, фурнітури та оздоблювальних елементів стібками постійного призначення (пришивання гудзиків, гачків, ґудзиків тощо).

Технологічні параметри елементів ниткових з'єднань

Ниткове з'єднання деталей – з'єднання деталей стібками.

Стібок – елемент ниткової строчки між двома проколами, який повторюється і є закінченим переплетенням ниток на тканині.

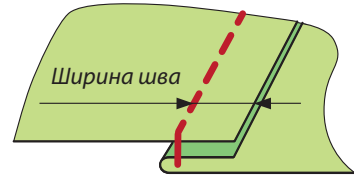
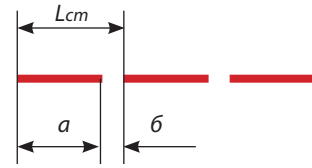
Строчка – ряд послідовно з'єднаних стібків.

Довжину стібка (L_{cm}) визначають довжиною нитки (a) та інтервалу (b) з лицьового боку виробу, які вимірюють уздовж строчки.

Шов – з'єднання нитковою строчкою або іншим способом двох чи більше шарів тканини, зафіксованих у певному положенні.

Ширина шва – це відстань від зрізу деталі до строчки.

Залежно від призначення ниткове з'єднання може бути тимчасовим або постійним. Стібки тимчасового призначення видаляють після прокладання постійної строчки, склеювання або волого-теплової обробки.

Види ручних стібків

Прямі. Використовують для тимчасового з'єднання деталей виробу.

Косі. Застосовують для міцнішого з'єднання тканини деталей виробу. Косими стібками виконують строчки тимчасового та постійного з'єднання деталей.

Хрестоподібні. Ці стібки належать до групи підшивальних, їх застосовують для підшивання підігнутих країв деталей виробу.

Петлеподібні. Строчки петлеподібного стібка створюють найміцніші еластичні з'єднання деталей.

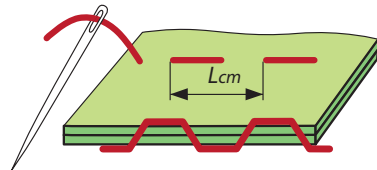
Спеціальні. Використовують для оздоблювальних робіт.

Характеристика ручних стібків і строчок

ПРЯМІ

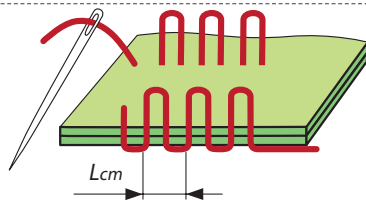
Зметувальні, наметувальні, приметувальні

Довжина стібка становить 1–3 см залежно від призначення та властивостей тканини. Для зметування, наметування деталей без посадки довжина стібка 1,5–2,5 см; із посадкою – 0,7–1,5 см. Застосовують для тимчасового з'єднання деталей між собою.

Копіювальні

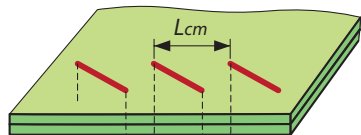
Довжина стібка 0,5–1,5 см. Висота петлі 0,5–0,7 см. Призначені для перенесення ліній та контрольних знаків з однієї деталі на іншу.

КОСИ

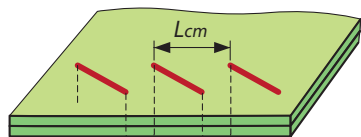
Наметувальні

Довжина стібка 0,7–2 см. Призначені для тимчасового з'єднання деталей. У разі застосування цих стібків скріплювані шари тканини не зсуваються ні в поздовжньому, ні в поперечному напрямках.

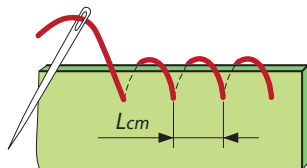
Виметувальні

Довжина стібка 0,5–1 см. Призначені для виметування обшитих країв, деталей.

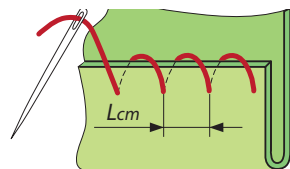
Обметувальні

Відстань від проколів голки до зрізів становить 0,3–0,5 см. Частота стібків 3–4 на 1 см. Довжина стібка 0,2–0,3 см.

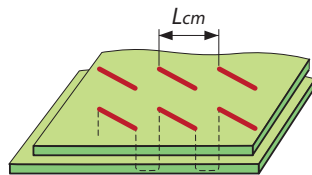
Підшивні

Відстань від проколів голки до зрізів 0,3–0,5 см. Частота стібків 2–3 на 1 см. Довжина стібка 0,3–0,5 см.

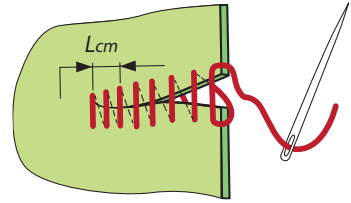
Стьобальні

Довжина стібка 0,5–0,7 см. Призначені для постійного з'єднання двох деталей задля надання їм пружності. Особливість цих стібків – під час проколювання голка захоплює нижню тканину на 1/3 її товщини, тому з лицьового боку деталі строчка непомітна.

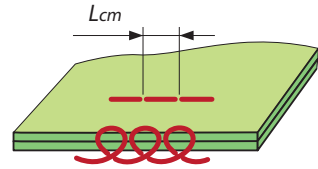

Штукувальні

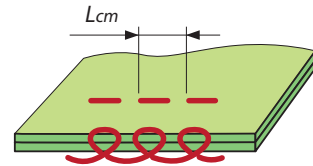
Частота стібків 5–9 на 1 см. Призначені для непомітного з'єднання частин деталей, розрізів, розривів цупких тканин, які не обсіпаються. Стібки виконують міцними тонкими нитками кольору тканини. Зрізи розташовують у стик. Проколюють зріз майже на всю товщину тканини так, щоб стібки не були помітні з лицьового боку.

ПЕТЛЕПОДІБНІ**Зшивні**

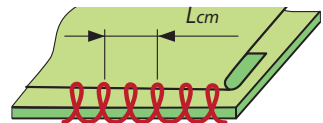
Довжина стібка 0,2–0,4 см. Стібки постійного призначення для з'єднання деталей швом підвищеної еластичності й міцності. Строчка цих стібків імітує машинну.

Розметувальні

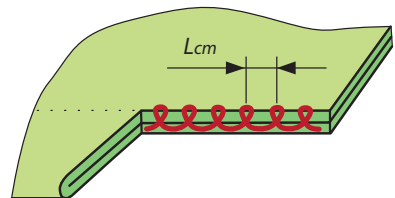
Довжина стібка 1,5–2,0 см. Стібки призначені для постійного з'єднання деталей швом підвищеної протяжності й міцності.

Потайні, підшивні

Стібки постійного призначення, які застосовують для підшивання підігнутих країв деталей. Частота стібків 4–6 на 1 см.

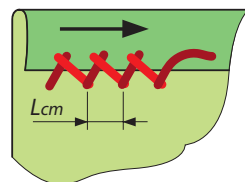
Спушувальні

Стібки постійного призначення, які застосовують для закріплення обшитого вивернутого й виметаного краю деталі. Особливість цих стібків: вони не помітні ані з верхнього, ані з нижнього боку деталі. Нижню тканину проколюють на 1/3 її товщини. Стібки виконують тонкими нитками в тон тканини. Довжина стібка 0,3–0,5 см (залежить від товщини тканини).

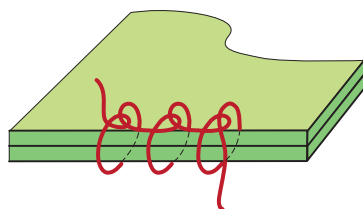
Хрестоподібні

Застосовують для підшивання підігнутих зрізів деталей. Ці стібки відрізняються від інших тим, що їх потрібно виконувати зліва направо, утворюючи строчку, яка закріплює зріз деталі та запобігає його обсыпання. Використовують для підшивання низу виробу.

Обметувальні

Ці стібки застосовують для запобігання обсыпання зрізів. Під час утворення стібка голку потрібно вводити в тканину знизу догори на відстані 0,2–0,4 см від зрізу. Кінець голки обвивають ниткою і стібок затягують.

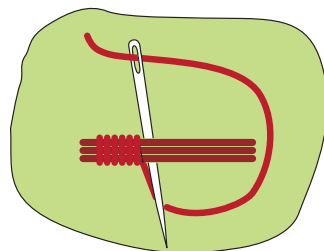

Стібки для пришивання фурнітури

Закріпки

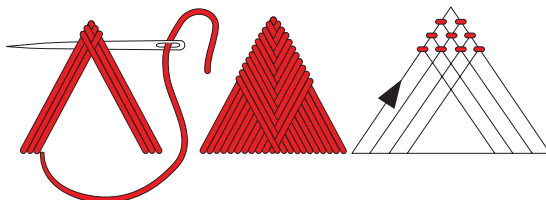
Використовують для закріплення кінців прорізних кишень, зустрічних складок, кінців розрізу обметувальних петель.

Прямі закріпки виконують 2–3 прокольними стібками, які обвивають поперечними стібками, захоплюючи тканину. Довжина прямих закріпок 0,5–1,5 см. Частота поперечних стібків 10–15 на 1 см строчки.

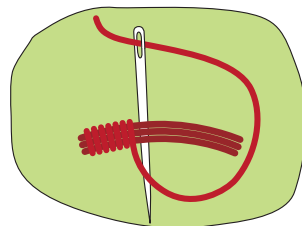
Фігурні (трикутні)

Стібки виконують шовковими нитками, розташовуючи їх за схемою. Нитки мають бути в тон тканини.

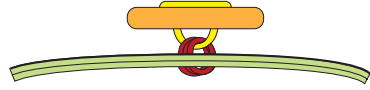
Ниткові петлі

Застосовують у застібках на гачки та петлі. Виконують так само, як прямі закріпки, але під час обвивання прокольних стібків основну тканину не захоплюють.

Пришивання ґудзиків

ґудзики на ніжці пришивають до виробу нитками кольору тканини. Кількість стібків 4–5 основних і 2–3 закріплювальних.

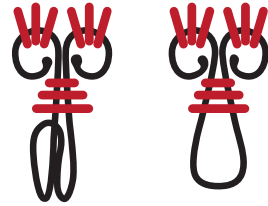

ґудзики з отворами пришивають нитками відповідного кольору, роблячи з ниток ніжку (між ґудзиком та виробом), висота якої дорівнює товщині борта. Кількість стібків для пришивання ґудзика з чотирма отворами становить 3–4 стібки в кожний отвір. Ниткову ніжку ґудзика обвивають 3–4 рази і закріплюють 2–3 стібками.

Пришивання гачків, петель

Гачки та петлі потрібно пришивати нитками кольору основної тканини в трьох місцях: у два отвори та поперек основи гачка або петлі.

Технічні вимоги до виконання ручних робіт

1. Зметування деталей слід здійснювати на відстані 1 мм від копіювальних стібків або крейдяних ліній у бік зрізу деталі так, щоб зметувальні строчки не потрапляли під машинну строчку з'єднання деталей. Після зметування нитки від копіювальних стібків витягують.
2. Виконуючи строчки тимчасового призначення, застосовують нитки білого кольору відповідних номерів.
3. Виконуючи ручні стібки і строчки постійного призначення, застосовують нитки в тон тканини.
4. Кінці й початок тимчасових строчок закріплюють 1–2 зворотними стібками.
5. Нитки тимчасових строчок розрізають ножицями через кожні 100–150 мм і витягують з тканини.
6. Кінці насічок і ліній розрізів деталей не мають доходити до лінії строчки на 1,5–2 мм.
7. Під час ручного з'єднання двох деталей верхня деталь може припасовуватися. Тому деталь, яку необхідно посадити, кладуть зверху.
8. Краї деталей обметують бавовняними нитками.
9. ґудзики для застібання моделі пришивають на невисокій ніжці, ґудзики з вушком – без ніжки. Нитки мають бути в тон кольору тканини.
10. ґудзики з наскрізними отворами пришивають нитками відповідного кольору.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Які ви знаєте види ручних робіт?
2. Назвіть стібки, які належать до групи прямих.
3. Назвіть стібки, які входять до групи косих.
4. Як добирають колір ниток для пришивання гудзиків?
5. Розкажіть, що ви знаєте про призначення різних груп стібків.
6. Назвіть стібки, які входять до групи петлеподібних.
7. Дайте визначення терміну «зметування».
8. Чим відрізняються операції «вметати» і «виметати»?
9. Назвіть стібки, які входять до групи спеціальних.
10. Перелічіть стібки та строчки тимчасового призначення.
11. Перелічіть стібки та строчки постійного призначення.
12. Яких технічних умов потрібно дотримуватись під час виконання ручних робіт?
13. Чим відрізняються операції «пришити» й «підшити»?

2.2. Машинні роботи

Загальні правила безпеки праці під час роботи з універсальними швейними машинами

Машинні роботи – це операції, під час яких основні дії виконуються механізмом без участі робітника, а допоміжні – вручну або частково механізовані.

Учень повинен пам'ятати, що робота з електрообладнанням вимагає уваги і додержання вимог з безпечної праці. Порушення правил експлуатації електрообладнання може призвести до нещасного випадку.

Заборонено самостійно ремонтувати електрообладнання та електромережі. Ці роботи мають виконувати тільки спеціалісти.

Вимоги безпеки праці перед початком роботи

1. Одягніть спеціальний одяг і взуття. Приберіть волосся під головний убір.
2. Перевірте наявність і справність інструментів та пристроїв, захисного заземлення, обмежувальних і захисних кожухів на частинах обладнання.
3. Не вмикаючи електродвигун, не натискаючи на педаль машини, прокрутіть рукою махове колесо для перевірки цілісності та надійності закріплення голки в голкотримачі.
4. Перевірте освітлення робочого місця.
5. У разі виявлення будь-якої несправності повідомте майстра. До роботи приступайте з дозволу майстра після її усунення.

Вимоги безпеки праці під час роботи

1. Не тримайте в кишенях спецодягу різальні інструменти.
2. Верхню та нижню нитки заправляйте і замінюйте тільки при вимкненому електродвигуні машини, знявши ногу з пускової педалі.
3. Щоб унеможливити травмування рук, повільно натискайте на пускову педаль.
4. У разі випадкового потрапляння під голкову пластину машини нитки та обрізків тканин витягуйте їх тільки при вимкненому електродвигуні машини.
5. Не гальмуйте рукою махове колесо.
6. Прокладаючи строчку, виріб підтримуйте двома руками по обидва боки від голки, щоб запобігти травмуванню пальців рук нею.
7. Не тягніть тканину під час шиття, щоб уникнути пошкодження голки.
8. Не нахиляйтеся низько над машиною.
9. Не відволікайтеся на сторонні справи й розмови. Неуважність може призвести до нещасного випадку.
10. Вимикайте електродвигун:
 - а) якщо виникла потреба залишити робоче місце;
 - б) під час перерв у поданні електроструму;
 - в) в разі наявності пошкоджень електродвигуна чи машини;
 - г) під час заміни голки, шпульки, протягування нитки в голку.

Вимоги безпеки праці після закінчення роботи

1. Від'єдайте машину від електромережі. Очистьте її від пилу, обірваних ниток, шматочків тканини, змастіть вузли машини згідно з картою змащення.
2. Чистьте та змащуйте машину тільки при вимкненому електродвигуні.
3. Покладіть у спеціально відведене місце інструменти та пристосування.
4. Установіть у машині голку в крайнє нижнє положення, опустіть притискну лапку.

Для виконання ниткових з'єднань машинним способом використовують швейні машини.

Швейна машина – це пристрій, призначений для зшивання текстильних матеріалів і шкіри, виготовлення одягу, взуття та інших виробів за допомогою швейних ниток.

У сучасному світі швейні машини використовують у побуті (*побутові*) та на виробництві (*промислові*). Відмінність полягає лише в тому, що на швейному підприємстві кожна машина призначена для виконання однієї операції, тому її називають

Сучасна комп'ютеризована побутова швейна машина

Промислова швейна машина для пришивання ґудзиків

Промислова пласкошовна швейна машина

спеціальною. У побуті ж швейна машина багатофункціональна, тобто виконує багато операцій і має назву *універсальна*.

Необмежені можливості сучасних універсальних швейних машин дають змогу виконувати трикотажні, оверлочні, з'єднувальні, потайні шви. Шиють усі типи тканин – від трикотажу до джинсових і пальтових. Слугують вони також для виметування петель, пришивання ґудзиків та декоративного оздоблення.

Усі швейні машини, незалежно від марки та року випуску, мають подібну будову.

Швейна машина складається зі станка і корпусу, у якому виділяють рукав зі стояком і платформу. У машинах з електроприводом ззаду або всередині стояка міститься електродвигун, з'єднаний із пусковою педаллю електричним шнуром, а його привідне колесо (шків) за допомогою пасової передачі з'єднане з маховим колесом. Праворуч на стояку розташований кнопковий вимикач, а на рукаві – автоматична моталка. У рукаві й під платформою містяться різні деталі: кривошипи, ексцентрики, шатуни, гвинти й гайки. Кривошипи й ексцентрики перетворюють, а шатуни передають рух. Гвинти й гайки з'єднують ці деталі.

Призначення елементів і пристосувань швейної машини

Регулятор довжини стібка та декоративної строчки. За його допомогою можна швидко обрати потрібну строчку.

Важіль зворотного ходу. У цьому режимі шиття відбувається у зворотному напрямку, що використовують під час виконання зворотних закріплювальних стібків на початку і в кінці строчки.

Рейка пересування тканини. Забезпечує створення рівних охайних швів на будь-якій тканині.

Регулятор натягу верхньої нитки. Регулює натяг верхньої нитки залежно від товщини оброблюваного матеріалу й обраного типу строчки.

Лампа для виметування петель. Дає можливість виметувати петлі в 4 прийоми.

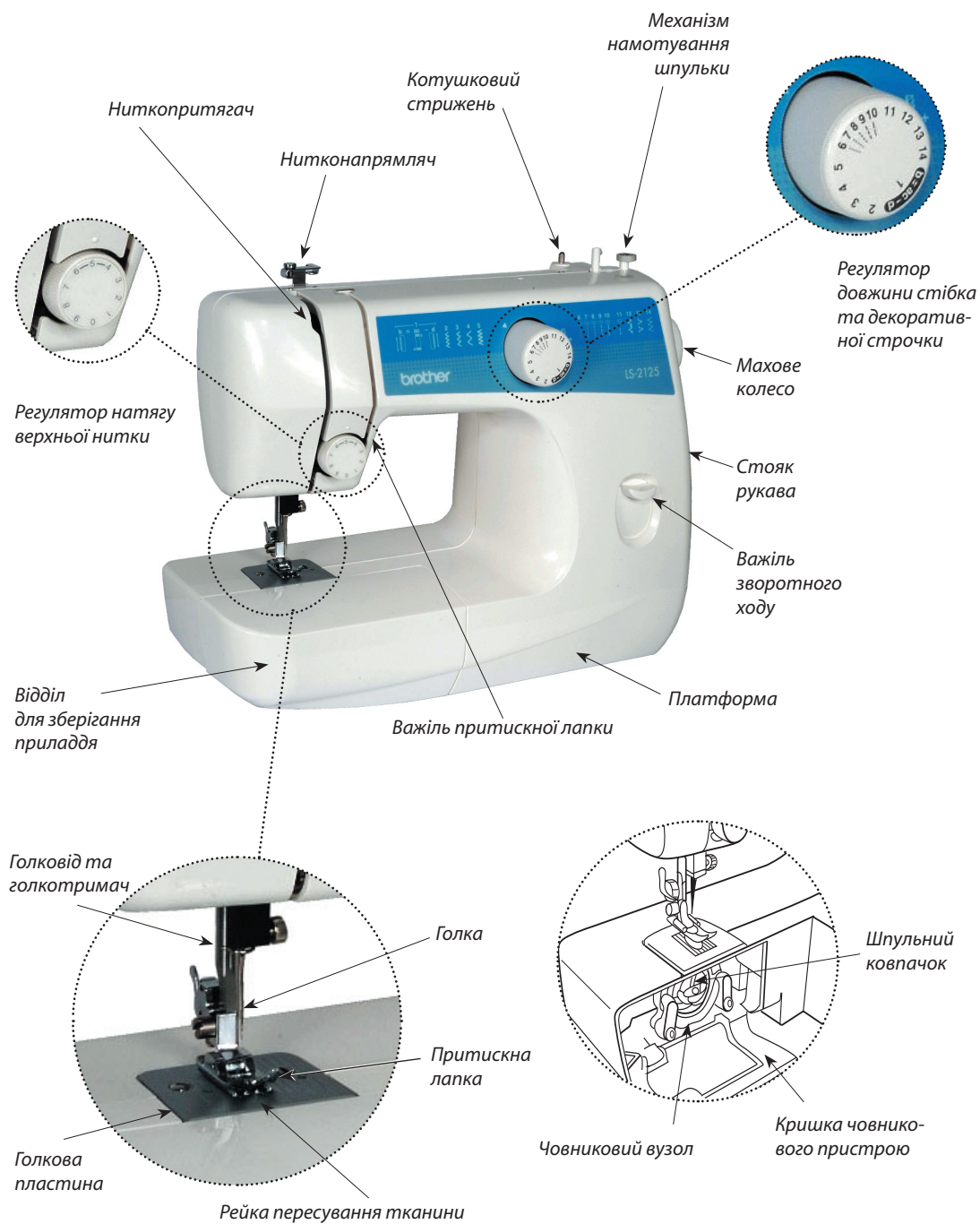
Механізм намотування шпульки. Автоматично вимикає намотування шпульки після того, як вона наповниться

Голковий механізм. Дає змогу утворювати рівні паралельні лінії різних кольорів, використовуючи подвійну голку.

Лампа. Підсвічує робочу поверхню.

Платформа «вільний рукав». Дає змогу легко обробляти вузькі елементи виробу.

Відділ для зберігання приладдя.

Будова швейної машини з електроприводом

Види човникових механізмів

Шпульний ковпачок

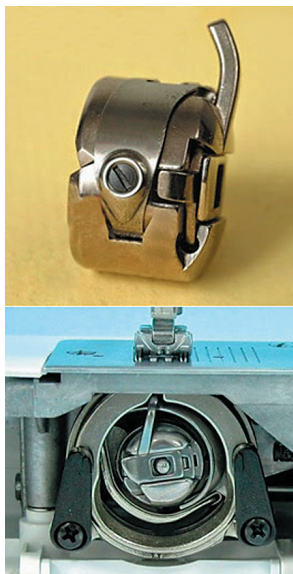

Шпулька

Будова шпульного ковпачка

Вертикальний човник

Шпульний ковпачок + шпулька

Горизонтальний човник

Шпулька + шпульна капсула

Залишок нитки на шпульці

Не можна побачити – лише визначити на слух

Можна побачити через прозору шпульку і кришку

Підняття нижньої нитки наверх. Змащування

Потрібне

Непотрібне

Шум

Більший

Менший

Принцип роботи

Човник гойдається

Човник обертається

Заплутування нижньої нитки

Частіше

Рідше

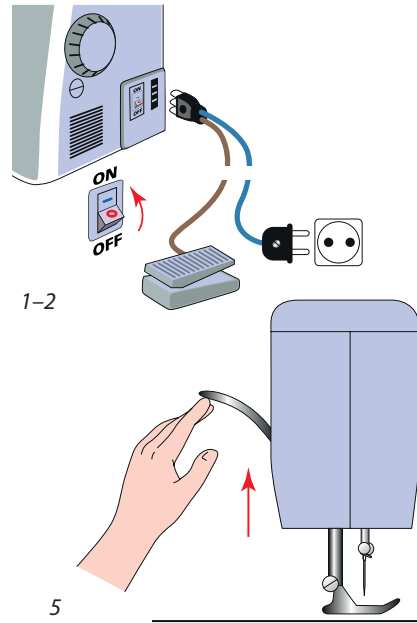
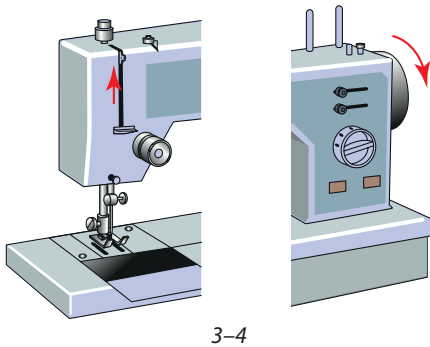
Можливість регулювання натягу нижньої нитки

Можливо

Майже неможливо

Підготовка швейної машини до роботи

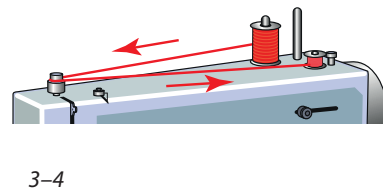
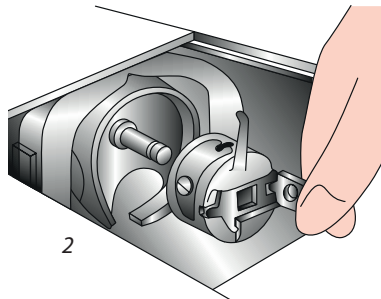
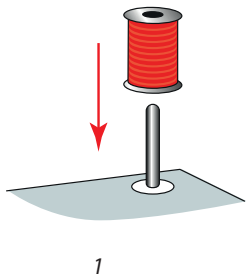
1. Перевірте справність шнура.
2. Під'єднайте машину до електромережі.
3. Поверніть махове колесо на себе.
4. Ниткопритягач і нитконапрямляч мають бути в крайньому верхньому положенні.
5. Підніміть лапку.

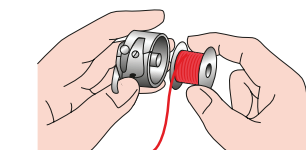
Підготовка швейної машини до роботи

Намотування нитки на шпульку

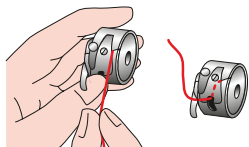
1. Надіньте катушку на катушковий стрижень.
2. Дістаньте шпульний ковпачок і витягніть із нього шпульку.
3. Увімкніть машину на холостий хід.
4. Надіньте шпульку на стрижень моталки. Нитку з катушки заправте між шайбами натягу. Зробіть декілька витків нитки на шпульку. Притисніть шпульку до упору, намотайте нитку на шпульку.

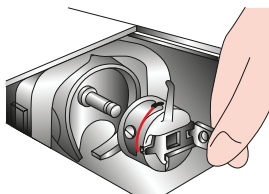
Намотування нитки на шпульку

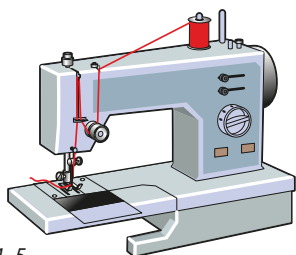
1

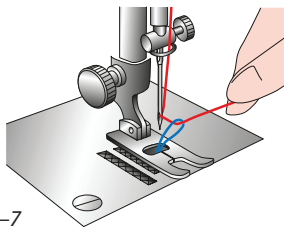
2

3

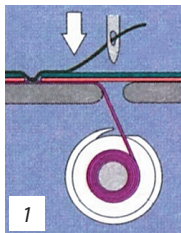
4-5

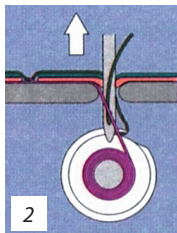
6-7

Заправлення нижньої
і верхньої ниток

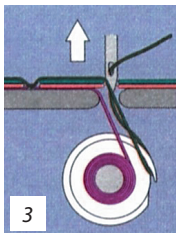
Схема утворення
машинної строчки

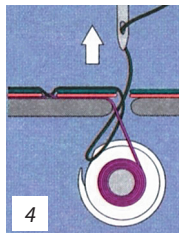
1

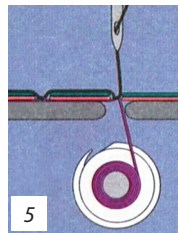
2

3

4

5

Заправлення нижньої та верхньої ниток

1. Вставте шпульку в ковпачок.
2. Заправте нитку в проріз шпульного ковпачка, під пружину.
3. Вставте шпульний ковпачок у човниковий пристрій.
4. Увімкніть машину на робочий хід.
5. Заправте верхню нитку.
6. Притримуючи лівою рукою верхню нитку, правою поверніть махове колесо на себе, підтягніть верхню нитку до появи нижньої.
7. Заправте обидві нитки під лапку.

Як утворюється строчка

Усі швейні машини працюють за одним принципом, який полягає в переплетенні верхньої та нижньої ниток.

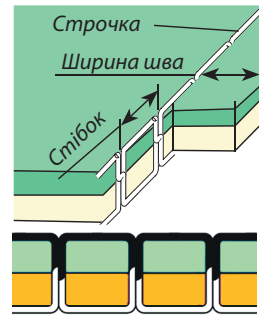
1. Голка, крізь яку пропущена верхня нитка, проколює тканину й опускається вниз.
2. Коли голка починає підніматися, із верхньої нитки утворюється петля.
3. Човник підчеплює цю петлю й обмотує навколо шпульки.
4. Намотавшись на шпульку, верхня нитка зісковзує з гачка човника.
5. Захопивши нижню нитку, верхня натягується і робить стібок. Тканина просувається вперед на довжину стібка і машина робить наступний стібок.

На швейній машині виконують машинні строчки та шви.

Машинний шов – місце з'єднання двох або декількох деталей, виконане на швейній машині.

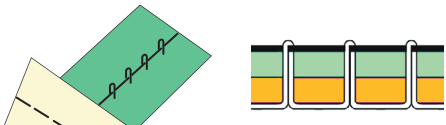

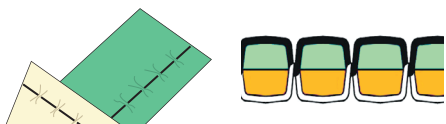
Якісна строчка – це така строчка, в якій переплетення нижньої й верхньої ниток відбувається між з'єднуваними матеріалами.

Неправильне регулювання натягу верхньої й нижньої ниток призводить до дефектів машинної строчки.

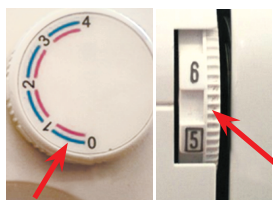

Якісна машинна строчка

Види дефектів машинної строчки

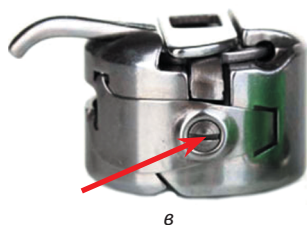
Назва дефекту і його графічне зображення	Причини виникнення	Способи усунення
<p>Слабка строчка</p> 	Недостатній натяг обох ниток	Відрегулюйте натяг ниток, починаючи з нижньої
<p>Строчка петляє вгорі</p> 	Надмірний натяг верхньої нитки або недостатній натяг нижньої	
<p>Строчка петляє знизу</p> 	Недостатній натяг верхньої нитки або надмірний натяг нижньої	Відрегулюйте натяг ниток, починаючи з верхньої
<p>Туга строчка</p> 	Надмірний натяг обох ниток	

Швейна машина обладнана трьома регуляторами для налагодження якісної строчки.

а

б

в

Регулятори швейної машини

1. Регулятор довжини стібка на рукаві машини (а):

- довжина стібка 0–4 мм;
- що товща тканина, то більша довжина стібка;
- оздоблювальні строчки – 3 мм;
- строчки для зборок – 4 мм.

2. Регулятор натягу верхньої (голкової) нитки на рукаві машини (б):

- для посилення натягу регулятор повертають за годинниковою стрілкою, для послаблення – проти неї.

3. Регулятор натягу нижньої (човникової) нитки на шпульному ковпачку (в):

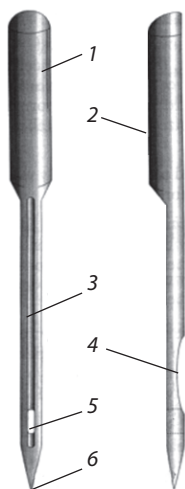
- для посилення натягу гвинт повертають за годинниковою стрілкою.

Голка – основний робочий орган в утворенні стібків кожної швейної машини, її виготовляють відповідно до стандартів.

Машинна голка – прямий сталевий стрижень не-однакової товщини, загострений на тонкому кінці.

Усі машинні голки мають номери. Номер голки вказує на діаметр стрижня, виражений у сотих частках міліметра. Номер голки позначають цифрами на випуклому боці колби (1) – потовщеній частині голки з лискою (2), що слугує для закріплення голки в муфті голководу. У швейній промисловості застосовують номери від 60 до 210. Голка має довгий (3) і короткий (4) жолобки, що захищають нитку від перетирання. Нитку вдягають із боку довгого жолобка у вушко (5). На кінці голки – вістря (6).

Загострений кінець голки може мати різну форму залежно від виду оброблюваного матеріалу: універсальна, джерсі, стрейч, джинсова, мікротекс, для шкіри.

Будова машинної голки

універсальна

джинсова

джерсі

мікротекс

стрейч

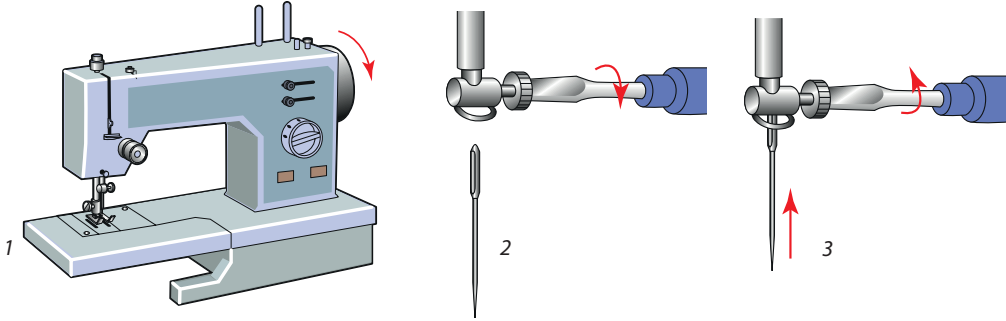

для шкіри

Правила встановлення голки

1. Повертаючи махове колесо на себе, установіть голковід у крайнє верхнє положення.

2. Послабте гвинт муфти голководу.

3. Вставте голку в муфту голководу вгору до упору так, щоб плоска сторона колби була спрямована від вас, і міцно закріпіть гвинтом.

Від правильного добору голок і ниток залежить якість роботи машини та виконуваних швів. Для тонких тканин добирають тонкі нитки й голки. Для кравецьких операцій, де товщина зшивання тканин збільшується, номер голки також треба збільшити, а номер нитки залишити той самий.

Добір номера машинної голки та швейних ниток

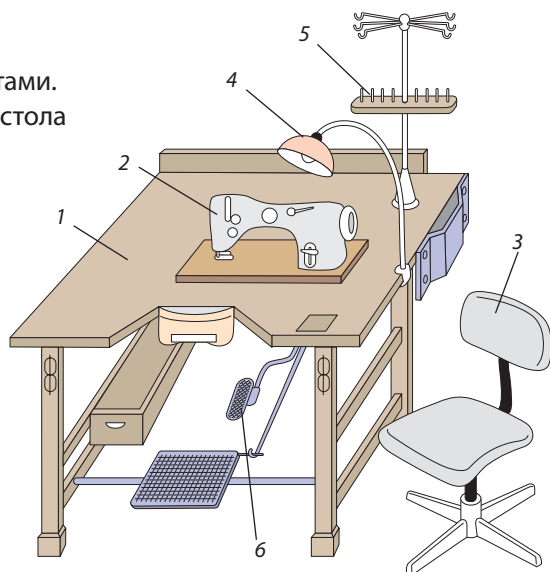
Матеріал	Нитки	Голки
Тонкі, легкі тканини: батист, тафта, шифон, крепдешин, трико	Шовк № 80; бавовна № 60	№ 70
Середні й цупкі тканини: льон, вовна, джерсі, саржа	Шовк № 50; бавовна № 40–60; синтетика № 40–50	№ 80
Важкі й товсті тканини: букле, твід, габардин, пальтові	Шовк № 50; бавовна № 40–60; синтетика № 40–50	№ 90
Міцні, жорсткі тканини: джинсова, бортовка, груба бавовна, оббивні тканини	бавовна № 40–50; синтетика № 40–50	№ 90–100
Трикотажні тканини: стрейчгабардин, трикотажне джерсі	Синтетика (або будь-які інші) № 40–50	Із заокругленим вістрям № 75–90
Шкіра, шкірозамінник	Бавовна, синтетика № 50–70	Для шкіри № 80–100

**Несправності в роботі швейної машини,
пов'язані з дефектами голки або неправильним її встановленням**

Дефект	Причина виникнення дефекту	Усунення дефекту
Розрив ниток тканини по лінії шва	Тупа голка	Замініть голку
Пропуск стібків	Невідповідність номера голки номеру нитки	Доберіть відповідний номер голки
Пошкодження тканини	Номер голки не відповідає виду тканини	
Злам голки. Обрив верхньої нитки. Пропуск стібків	Зігнута голка	Замініть голку
Відсутність строчки. Обрив верхньої нитки	Плаский бік колби спрямований до швачки	Установіть голку так, щоб плаский бік колби був спрямований до швачки

Організація робочого місця для машинних робіт

1. **Промисловий стіл** з індивідуальним електроприводом та встановленою головкою швейної машини.
2. На столі закріплено **спеціальне пристосування** для намотування нитки на шпульку. Робоче місце може бути обладнане відкидною підставкою або стелажем.
3. **Стілець гвинтовий** із регулюванням висоти сидіння та положення спинки.
4. **Світильник** місцевого освітлення.
5. **Підставка** з нитками та інструментами.
6. **Колінчастий важіль** під кришкою стола для підняття притискної лапки ногою.

Термінологія машинних робіт

Зшивання – постійне з'єднування двох деталей, приблизно однакових за розмірами, складених лицьовими боками всередину.

Пришивання – постійне з'єднування дрібних деталей із великими.

Обшивання – постійне з'єднування двох деталей по краю з подальшим вивертанням їх на лицьовий бік.

Вшивання – постійне з'єднування двох деталей по овальному контуру.

Настрочування – постійне закріплення двох деталей, накладених одну на одну.

Розстрочування – прокладання строчки на деталях для закріплення припусків на шви та складок, спрямованих у протилежні боки.

Застрочування – прокладання строчки для закріплення підігнутого краю деталі або виробу, складок, виточок, спрямованих в один бік.

Обконтурювання – обробка зрізів деталей або швів смужкою з основної або оздоблювальної тканини, тасьмою для обробки краю або захисту зрізів від обсіпання.

Класифікація машинних швів

- **З'єднувальні.** Застосовують для з'єднування деталей виробу.
- **Крайові.** Застосовують для обробки зрізів деталей виробу.
- **Оздоблювальні.** Застосовують для художнього оформлення та гарного естетичного вигляду швейного виробу.

Групи з'єднувальних швів

Зшивні:

- у заправування;
- у розправування;
- на ребро;
- розстрочний.

Накладні:

- з відкритими зрізами;
- із закритим зрізом.

Настрочні:

- з відкритими зрізами;
- із закритим зрізом.

Білизняні:

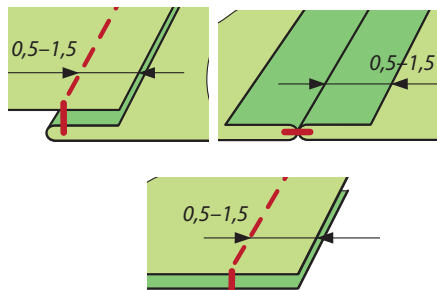
- подвійний;
- запошивний;
- у замок.

Характеристика з'єднувальних швів

ЗШИВНІ

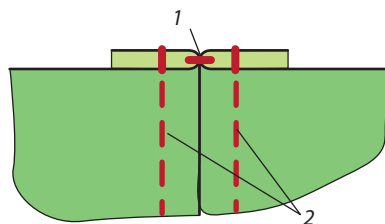
Із заправленими зрізами, із розправленими зрізами, на ребро

Дві деталі складіть лицьовими боками всередину, зрівняйте зрізи та з'єднайте машинною строчкою паралельно до них. Потім припуски заправте (розправте, приправте на ребро). Ширина шва 0,5–1,5 см. Використовують для виконання всіх основних швів.

Розстрочний

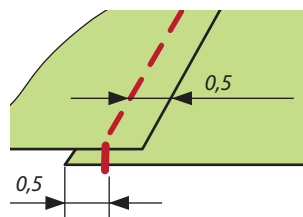
Деталі складіть лицьовими боками всередину і з'єднайте зшивним швом (1) у розправування. З лицьового боку прокладіть оздоблювальні строчки на однаковій відстані по обидва боки від строчки зшивання (2). Використовують для виготовлення спортивних виробів, обробки бічних кишень, виточок.

НАКЛАДНІ

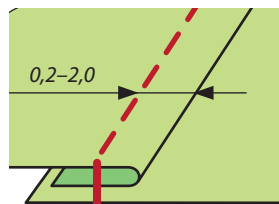
Із відкритими зрізами

На лицьовий бік деталі накладіть другу деталь лицьовим боком догори й зробіть пряму або зигзагоподібну строчку, відступивши від зрізів на 0,5 см. Використовують для з'єднання частин прокладки, застрочування тасьми, вшивання нижнього коміра в горловину (на машині зигзагоподібною строчкою).

Із закритим зрізом

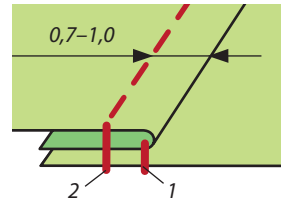
Край верхньої деталі заправте (або замотайте і заправте). На нижню деталь нанесіть лінію, з якою сумістіть підігнутий край верхньої деталі та з'єднайте машинною строчкою. Використовують для з'єднання прямих, частіше фігурних кокеток.

НАСТРОЧНІ

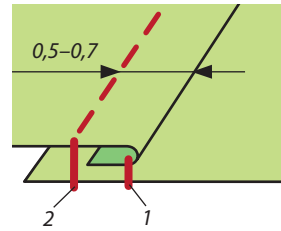
З відкритим зрізом

Деталі зшийте строчкою 1, шов заправьте й прокладіть строчку 2 по лицьовому боку виробу. Ширина шва – згідно з моделлю. Використовують для з'єднання бічних, плечових зрізів, середніх зрізів спинки.

Із закритим зрізом

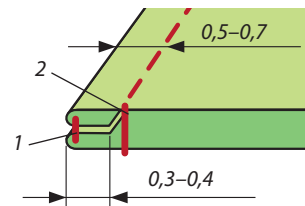
Деталі складіть лицьовими боками всередину таким чином, щоб зріз нижньої деталі виступав за зріз верхньої на ширину оздоблювальної строчки плюс 0,4–1 см. З боку верхньої деталі на відстані 0,5–0,7 см від її зрізу прокладіть строчку 1. Потім прокладіть оздоблювальну строчку 2. Використовують для з'єднання та оздоблення деталей виробу.

БІЛИЗНЯНІ

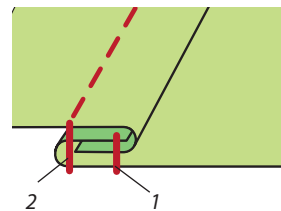
Повдвійний

Деталі складіть виворітними боками всередину, зшийте (строчка 1) на відстані 0,3–0,4 см від зрізів, потім виверніть на лицьовий бік, виправіть шов та виконайте строчку 2 на відстані 0,5–0,7 см від краю. Використовують для зшивання підкладки кишені, з'єднання деталей у робочому одязі.

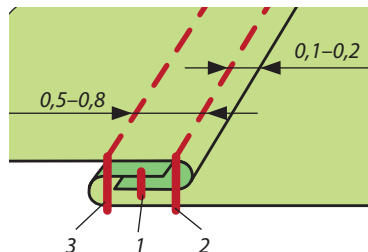
Запошивний

Деталі складіть лицьовими боками всередину так, щоб нижній зріз виступав з-під верхнього на 0,5–0,7 см. Зріз верхньої деталі обігніть припуском нижнього та прокладіть строчку на відстані 0,1–0,2 см від зрізу нижньої деталі (строчка 1). Потім шов розправте й обігніть його верхньою деталлю так, щоб необроблений зріз опинився всередині. Настрочіть необроблений припуск на відстані 0,1–0,2 см від згину (строчка 2). Використовують під час виготовлення натільної, постільної білизни, спецодягу, костюмів без підкладки, чоловічих сорочок.

Шов у замок

На машині виконайте спочатку накладний шов з відкритим зрізом (строчка 1). Потім перегніть деталі так, щоб зрізи опинились усередині, й прокладіть першу строчку (2) на відстані 0,1–0,2 см від згину; другу (3) – на 0,5–0,8 см від першої строчки. Використовують під час виготовлення білизни, виробів з джинсової тканини.

Групи крайових швів

Обкантивальні:

- з відкритим зрізом;
- із закритим зрізом;
- з тасьмою.

Обшивні:

- у просту рамку;
- у складну рамку;
- в кант;
- у розкол.

Упідгин:

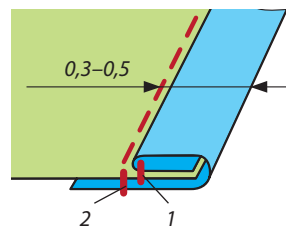
- з відкритим зрізом;
- із закритим зрізом.

Характеристика крайових швів

ОБКАНТУВАЛЬНІ

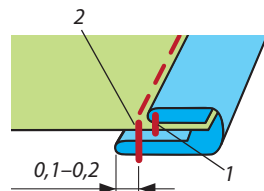
З відкритим зрізом

На лицьовий бік деталі накладіть смужку завширшки 2–2,5 см з оздоблювальної тканини, яку попередньо викрійте по косій (тобто під кутом 45 градусів до нитки основи) лицьовим боком донизу. Зрівняйте зрізи та прокладіть строчку 1 на відстані 0,3–0,5 см від зрізу. Потім зрізи обігніть смужкою, утворюючи кант, ширина якого дорівнює ширині шва обшивання. Кант закріпіть машинною строчкою 2 у шов пришивання смужки тканини. Застосовують для запобігання обсипанню тканини та для оздоблення.

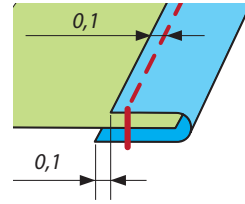
Із закритим зрізом

Зріз обробіть смужкою з оздоблювальної тканини (строчка 1) так само, як обкантивальний шов із відкритим зрізом, а вільний зріз обкантивальної смужки підігніть та закріпіть машинною строчкою 2 у шов пришивання смужки. Використовують для обробки пройми та горловини в легкому одязі.

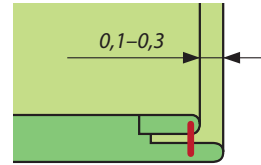

З тасьмою

Тасьму перегніть уздовж так, щоб один бік виступав на 0,1 см за інший, та припрасуйте. Потім у заправовану тасьму вкладіть зріз деталі, який потрібно обробити, і настрочіть на 0,1 см від краю тасьми. Використовують для обробки зрізів та оздоблення виробу.

ОБШИВНІ**У кант**

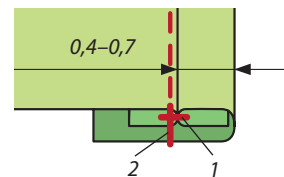
Деталі складіть лицьовими боками всередину та з'єднайте машинною строчкою. Шов виправіть і виметайте з кантом (0,1–0,3 см); потім закріпіть кант деталі оздоблювальною строчкою. Використовують для обробки комірів, бортів, кишень.

У розкол

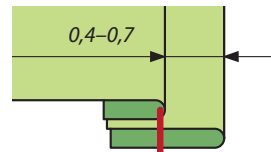
Шов обшивання деталей розташуйте точно посередині обшитих деталей. Потім можете закріпити оздоблювальною строчкою або спущувальними стібками. Використовують для обробки бортів та обшивних деталей.

У складну рамку

Обшивку з основної тканини та виріб складіть лицьовими боками всередину і пришийте обшивку (строчка 1). Ширина шва 0,4–0,7 см. Потім шов розпрасуйте, обігніть його обшивкою та закріпіть строчкою у шов пришивання рамки (строчка 2).

У просту рамку

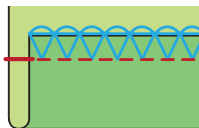
Деталь рамки заправуйте (виворітним боком усередину) та пришийте до виробу. Потім перегніть тканину біля строчки й припрасуйте. Ширина рамки 0,4–0,7 см. Використовують для обробки кишень та обшивних петель.

УПІДГІН

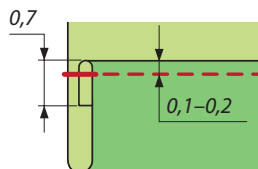
З відкритим зрізом

Зрізи підігнуть на виворітний бік та закріпять оздоблювальною строчкою. Використовують для обробки низу виробу.

Із закритим зрізом

Зрізи підгинають: першого разу – на 0,7 см, другого – на величину, передбачену моделлю, та закріплюють строчкою на 0,1–0,2 см від згину. Використовують для обробки низу виробу.

Групи оздоблювальних швів

Складки:

- однобічні;
- зустрічні;
- складні.

Рельєфи:

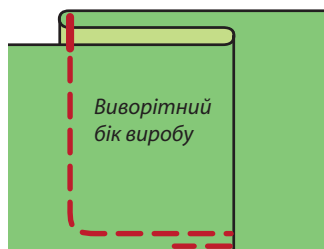
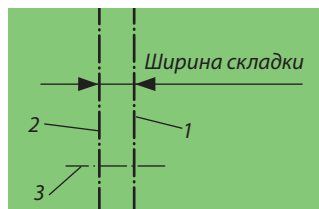
- виточні;
- застрочні;
- зі шнуром.

Характеристика оздоблювальних швів

СКЛАДКИ

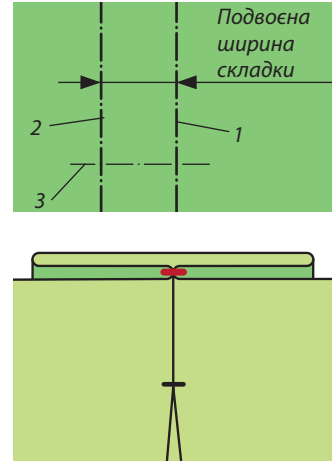
Однобічні

Завжди в однобічних складках із лицьового боку всі згини спрямовані в одну сторону, а з виворітного – у протилежну. Намічають складки трьома лініями з вивороту виробу: 1 – середня, 2 – бічна, 3 – перпендикулярна лінія, що обмежує кінець зшивання складки. Деталь перегнуть лицьовим боком усередину, змешають по бічній лінії по всій довжині складки, потім зшийте по лініях 2 і 3. Строчку закінчіть по овальній або прямій лінії. Складку заправьте. Використовують для оздоблення та забезпечення свободи руху.

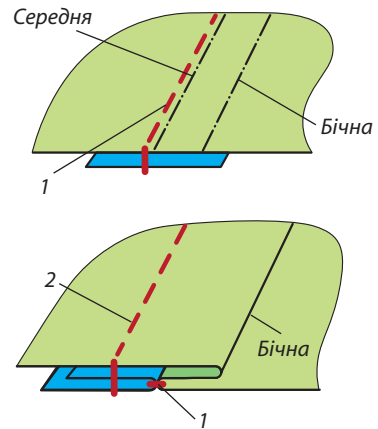
Зустрічні

Усі згини з лицьового боку зустрічних складок спрямовані один до одного, з вивороту – один від одного. Намічають складку трьома лініями з виворітного боку виробу: 1 – середня, 2 – бічна, 3 – перпендикулярна лінія, що обмежує кінець зшивання складки. Припуск складки дорівнює глибині однієї складки, помноженій на чотири. Деталь перегніть лицьовим боком усередину по середній лінії 1 та зшийте по бічній лінії 2 до лінії 3. Після цього складку розкладіть по обидві сторони від строчки зшивання (шов зшивання складки має збігатися з лінією її середини); припрасуйте. Використовують для оздоблення та забезпечення свободи руху.

Складні

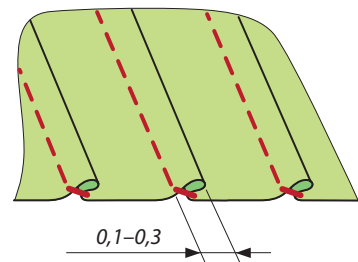
Намітьте з обох боків двома паралельними лініями середній (внутрішній) та бічний (зовнішній) згини складки. З виворітного боку під середню лінію підкладіть смужку тканини, ширина якої залежить від ширини оздоблювальної строчки. Прокладіть машинну строчку точно по лінії середини складки (строчка 1). Перегніть деталь по бічній лінії, фіксуючи (праскою або строчкою тимчасового призначення) у такому положенні. Потім прокладіть оздоблювальну строчку, яка одночасно закріпить складку (строчка 2). Використовують для оздоблення одягу.

РЕЛЬЄФИ

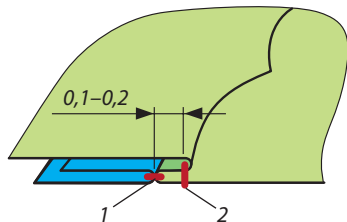
Застрочні

Намітьте однією лінією з лицьового боку. Деталь перегніть по наміченій лінії виворітним боком усередину і застрочіть. Ширина шва від згину 0,1–0,3 см. Використовують у святкових сорочках, жіночих сукнях.

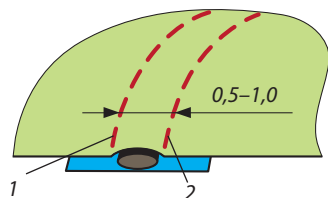
Виточні

На основній деталі намітьте лінію рельєфу. Під неї підкладіть смужку тканини завширшки 2–3 см і прокладіть строчку 1 по наміченій лінії. Потім смужку тканини відігніть уздовж строчки, а деталь основної тканини – в інший бік. Прокладіть строчку 2 на відстані 0,1–0,2 см від першої по деталі з основної тканини. Використовують під час виконання фігурних кокеток, рельєфів.

Зі шнуром

Намітьте по лицьовому боку дві паралельні лінії на відстані 0,5–1 см. По намічених лініях прокладіть дві оздоблювальні строчки. З виворітного боку під строчки підкладіть смужку бавовняної тканини. Утворюється куліса, в яку потім просуньте шнур. Використовують як оздоблення.

Технічні вимоги до виконання машинних робіт

1. Номери ниток, машинних голок, частота строчок повинні відповідати властивостям тканини, які обробляємо.
2. Усі внутрішні строчки виконують нитками в тон основної тканини. Машинні строчки повинні бути рівними, без пропусків, з рівномірно затягнутими стібками.
3. Колір ниток для оздоблювальних строчок має бути в тон основної тканини або контрастним, якщо це відповідає моделі.
4. Кінці верхніх ниток оздоблювальних строчок виводять на виворітний бік деталі й закріплюють зворотним стібком або зав'язують із нижньою ниткою.
5. Деталі зшивають на відстані 0,1 см від строчки зметування в бік деталі. Після виконання машинних робіт нитки всіх тимчасових строчок необхідно видалити.
6. Кінці внутрішніх строчок, виконані на машинах човникового стібка, повинні бути закріплені зворотною строчкою 0,7–1 см завдовжки.
7. У разі прокладання машинних строчок по замкнених лініях строчки в кінцях швів повинні заходити одна за другу на 1,5–2 см.
8. Довжина петель повинна бути більшою за гудзик на 0,2–0,4 см.
9. Під час машинного з'єднання двох деталей нитковим способом нижня деталь припосаджується. Тому деталь, яку припосаджують, необхідно розмістити знизу.

10. Під час з'єднування різних за товщиною деталей машинну строчку прокладають із боку тоншої тканини.

11. Зшивання деталей, застрочування швів, прокладання оздоблюваних строчок виконують за допомогою напрямних лінійок.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Які види машинних робіт ви знаєте?
2. Назвіть шви, що належать до групи оздоблювальних.
3. Назвіть шви, що належать до групи з'єднувальних.
4. Які нитки слід використовувати для з'єднування деталей та оздоблення?
5. Розкажіть про призначення різних груп швів.
6. Назвіть шви, що належать до групи крайових.
7. Дайте визначення терміну «обкantuвання».
8. Чим відрізняються операції обшивання та обметування?
9. Які бувають складки?
10. Для обробки яких виробів застосовують білизняні шви?
11. Які ви знаєте рельєфні шви?
12. Яких технічних умов потрібно дотримуватися під час виконання машинних робіт?
13. Чим відрізняються операції зшивання і застрочування?
14. Назвіть основні деталі швейної машини.

2.3. Волого-теплова обробка

Загальні правила безпеки праці під час виконання волого-теплової обробки

Ви повинні пам'ятати, що робота з електропраскою вимагає уваги й дотримання вимог безпечної праці. Порушення правил експлуатації електропраски може призвести до нещасного випадку.

Заборонено виконувати самостійний ремонт електропрасок і електромереж. Ці роботи виконують тільки спеціалісти.

Вимоги безпеки праці перед початком роботи

1. Використовуйте спеціальний робочий одяг і взуття. Приберіть волосся під головний убір.

2. На підлозі біля прасувального стола покладіть діелектричний гумовий килимок.

3. Візуально переконайтеся, що в ізоляції шнура живлення електропраски немає оголених місць, вилки й розетки без ушкоджень.
4. Перевірте надійність кріплення ручки праски та цілісність підставки під неї.
5. Перевірте освітлення робочого місця.
6. У разі виявленні пошкоджень до роботи не беріться, а повідомте про це майстра виробничого навчання.

Вимоги безпеки праці під час роботи

1. Працюйте стоячи на ізоляційній підставці чи діелектричному гумовому килимку.
2. Стежте, щоб провід праски не торкався до її корпусу й містився на кронштейні для уникнення пошкодження ізоляції.
3. Не торкайтеся руками нагрітої поверхні праски.
4. Не перегрівайте праску, на якій немає терморегулятора.
5. Зволожуйте вироби та деталі лише пульверизатором.
6. Ставте праску тільки на спеціальну азбестову, мармурову або керамічну підставку.
7. Не допускайте падіння праски, перекручування шнура, появи на ньому петель та вузлів.
8. Суворо заборонено:
 - ставити праску (навіть холодну) на електричні проводи;
 - охолоджувати праску водою;
 - залишати без нагляду ввімкнену праску.

Вимоги безпеки праці після закінчення роботи

1. Поставте праску на підставку, вимкніть її з електричної мережі, тримаючи за вилку електроприладу, а не смикаючи за дріт.
2. Упорядкуйте робоче місце.

Зовнішній вигляд виробу залежить від якості волого-теплової обробки (ВТО), тому правильне її виконання надзвичайно важливе. Є давнє кравецьке правило: «Добре відпрасоване – наполовину зшите».

Волого-теплова обробка швейних виробів (далі – ВТО) – це обробка деталей або виробів вологою, теплом і тиском із використанням спеціального обладнання. ВТО здійснюють у процесі обробки виробів (внутрішньопроектна) і під час обробки готової продукції (остаточна). Від неї значною мірою залежить якість і зовнішній вигляд швейних виробів. ВТО застосовують переважно для надання об'ємно-просторової форми деталям виробів, обробки різноманітних швів, остаточної обробки та з'єднання деталей клейовим методом.

Процес ВТО складається з трьох етапів:

- розм'якшення волокна вологою й теплом;
- надання необхідної форми деталям під тиском;
- закріплення отриманої форми видаленням вологи теплом і тиском.

Методи ВТО: прасування, пресування та відпарювання.

Режими ВТО: температура нагрівання праски, ступінь зволоження, тиск і час впливу.

Обладнання може мати електричний, електропаровий і паровий нагрів. Режими обробки тканин залежать від обладнання, яке застосовують. Якщо використовують пропрасовувач, температура нагрівання прасувальної поверхні праски може бути підвищена на 5–10 °С.

Волого-теплову обробку виконують із виворітного боку без пропрасовувача, а з лицьового боку – з пропрасовувачем. Здійснюючи ВТО виробів із тканин світлих тонів, столи для прасувальних робіт або подушки пресів також покривають тканиною світлих тонів.

Організація робочого місця для виконання ВТО

1. Спеціальний стіл, який обладнано гладкою робочою поверхнею, обтягнутою сукном або парусиною.

2. Світильник місцевого освітлення.

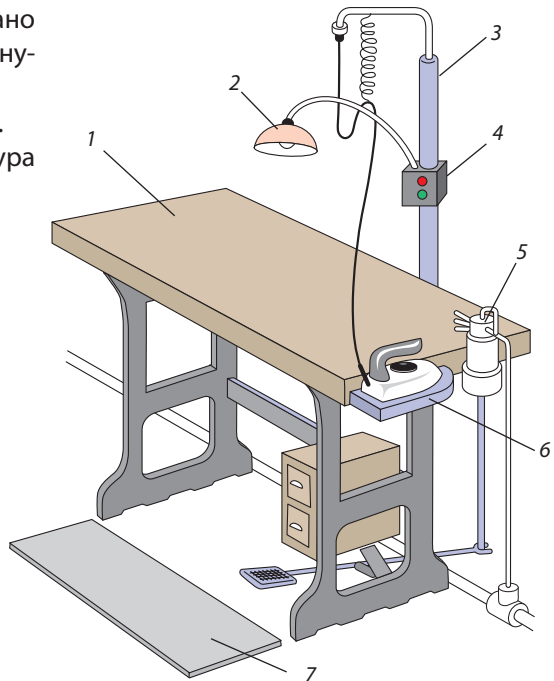
3. Кронштейн для підтримки шнура праски.

4. Вимикач електричної праски.

5. Пульверизатор.

6. Підставка для праски.

7. Гумовий килимок.

Пароповітряний манекен

Прасувальний консольний стіл

Пневматичний прес

Обладнання та пристосування для виконання волого-теплових робіт

Пароповітряний манекен. Застосовують для припрасовування й відпарювання готових плечових швейних виробів. Виріб, одягнений на манекен, піддають послідовному впливу пари й гарячого повітря, у результаті чого всі нерівності тканини розправляються і виріб просушується.

Прасувальний консольний стіл. Є одним із найпоширеніших і найпростіших за конструкцією видів устаткування, яке застосовують на швейних підприємствах. Має базові конструкції та установку додаткового нагрівання прасувальної поверхні, може мати режим вакуум-відсмоктування. Робоча поверхня прасувального стола – це настільна консольна дошка, яку обтягнуто сукном, парусиною або полотном, оснащено підставкою для праски з правого боку й обприскувачем. На підлозі під ногами працівника обов'язково повинен бути гумовий килимок.

Праски. Бувають легкі, середні та важкі масою від 2,5 до 6 кг. Залежно від способу нагрівання розрізняють електричні, парові, електропарові та пароелектричні праски. Температура нагріву подошви праски 100–240 °С.

Преси. Для ВТО виробів широко застосовуються преси. Преси покращують якість виробів і полегшують працю, значно підвищують її продуктивність. Робочими частинами пресів є верхні та нижні подушки різної форми і розмірів. Подушки пресів можуть бути з паровим або електричним нагріванням.

Праска з парогенератором

Прасувальні дошки. Застосовують для зручнішого виконання волого-теплової обробки деталей та самого виробу.

Колодки. Для поліпшення якості оброблюваних виробів, а також полегшення виконання ВТР застосовують різноманітні колодки.

Пропрасовувач – це шматок прямокутної або квадратної форми тонкої лляної або полотняної тканини. Він захищає оброблювані деталі від полисків і обпалювань.

Прасувальна дошка

Термінологія волого-теплових робіт

Волого-теплова обробка – обробка деталей або виробів за допомогою спеціального обладнання з використанням вологи, тепла і тиску.

Розпрасування – операція, яку застосовують для закріплення припусків швів і складок. Припуски або складки розкладають у різні боки й закріплюють їх у такому положенні за допомогою ВТО.

Запрасування – укладення країв деталей, припусків швів або складок на один бік і закріплення їх у такому положенні за допомогою ВТО.

Спрасування – скорочення краю або окремих ділянок виробу за допомогою ВТО для отримання опуклих форм на суміжних ділянках (припосадження).

Відтягування – подовження розміру краю деталі для надання увігнутої форми на суміжній ділянці.

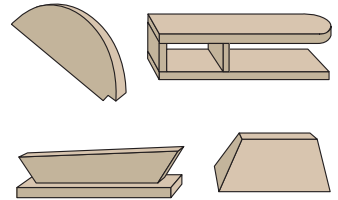
Припрасування – зменшення товщини шва, згини складок або краю деталі за допомогою ВТО.

Відпарювання – обробка виробу паром для видалення з деталей полиску, що утворюється внаслідок недотримання режиму прасування.

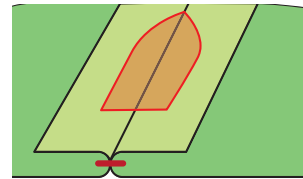
Пропарювання – насичення виробу паром.

Декатирування – обробка тканини паром і просушування для запобігання подальшій усадці. Цей вид обробки тканини зазвичай використовують перед розкрієм.

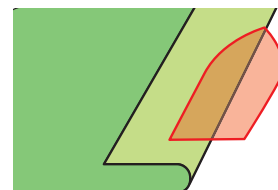
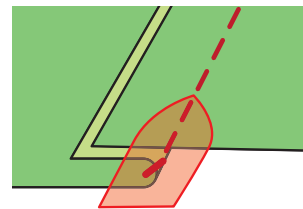
Дублювання – з'єднання деталей виробу з термостійкими прокладковими матеріалами по всій поверхні, яке виконують за допомогою ВТО.

Прасувальні колодки

Розпрасування

Запрасування

Технічні вимоги до виконання волого-теплових робіт

1. ВТО застосовують переважно для надання об'ємно-просторової форми деталям виробу, обробки різноманітних швів, остаточної обробки і з'єднання деталей клейовим методом.
2. Перед ВТО ступінь нагрівання праски та її дію на тканину виробу перевіряють на клаптику цієї тканини.
3. Деталі попередньо зволожують або пропарюють, а потім просушують, щоб волога повністю випарувалася.
4. Перед розпрасуванням шов потрібно спочатку припрасувати з обох боків, спрасовуючи посадку. Потім шов ретельно розпрасовують.
5. ВТО з виворітного боку роблять без пропрасовувача, а з лицьового – з пропрасовувачем.
6. ВТО виробів праскою виконують переважно з виворітного боку.
7. ВТО крайових частин деталей із тканин, на яких залишаються сліди виметувальних строчок після припрасування, рекомендовано виконувати у два прийоми. Спочатку припрасувати з незначним зволоженням, а потім, після видалення ниток тимчасового з'єднання, прасування повторюють зі зволоженням деталей.
8. Полиски, що утворюються в результаті недотримання режиму ВТО з лицьового боку деталей виробу, можна ліквідувати відпарюванням.
9. Під час ВТО виробів із тканин світлих тонів столи для прасувальних робіт покривають тканиною світлих тонів і користуються чистим білим пропрасовувачем.
10. Щоб запобігти проляганню швів, під припуски підкладають папір або пропрасовувач.
11. Після остаточної волого-теплової обробки швейні вироби треба добре просушити й охолодити у підвішеному стані упродовж 20–25 хв для шерстяних тканин і 10–15 хв для шовкових і бавовняних.

Особливості волого-теплової обробки різних видів тканини

Температурний режим прасування залежить від типу тканини. Починайте прасувати з мінімальних температур, збільшуючи за потреби до граничного значення.

Вироби з натуральної бавовни прасуйте зволоженими. Якщо в прасці немає функції зволоження, скористайтеся вінчиком або пульверизатором, бризкаючи гарячу воду – вона краще вбирається.

Речі з натурального, штучного шовку та вовни прасуйте із вивороту в сухому стані. Вовняні вироби можна прасувати з лицьового боку через вологе полотно. Щоб вони не втратили форми, необхідно прасувати доти, доки не стануть повністю сухими.

Режими прасування

Тканини	Температура нагрівання підшови праски	Умове позначення
Лляні та бавовняні	Максимальна температура 200 °C	
Вовняні, шовкові натуральні та штучні	Максимальна температура 150 °C	
Синтетичні	Максимальна температура 110 °C	
Окремі види синтетичних	Прасування заборонено	

Шовкові трикотажні речі прасуйте через вологе полотно або з виворітного боку, але їх не обов'язково прасувати до повного висихання. Такі вироби можна взагалі не прасувати – для надання форми їх досить злегка зволоженими потягнути в потрібних напрямках.

Креп і тканину з опуклим малюнком слід прасувати повністю сухими за середньої температури.

Вироби з капрону й ацетатного шовку прасування зазвичай не потребують, їх можна прасувати за низької температури.

Білу тканину краще прасувати з лицьового боку; якщо на тканині є вишивка, це місце прасують із вивороту.

Тканини, вишиті бісером, блискітками, або металізовані ніколи не відпарюйте – бісер і блискітки можуть потьмяніти, а прокладка з виворітного боку – скрутитися. Встановлюйте найнижчу температуру, бо під занадто гарячою праскою бісер і блискітки можуть розплавитися, а металізована тканина – стати крихкою.

Шви і краї обробляйте кінчиком праски або пальцями, надівши наперсток.

Прасування прямолінійних швів

Пропрасуйте лінію строчки з двох боків, щоб занурити стібки у тканину, усунути зборки і зморшки (1).

Розпрасуйте припуски. Для цього розкрийте припуски та проведіть по них кілька разів кінчиками пальців. Обробіть шов парюю. Проведіть кінчиком праски по канавці шва (2).

У роботі з м'якими й делікатними тканинами, щоб уникнути відбиття припусків на лицьовому боці тканини, підкладайте під них смужки цупкого паперу або

Прасування
прямолінійних швів

Прасування криволінійних швів

дерев'яну лінійку. Цей прийом застосовують і в інших випадках: підкладають цупкий папір під виточки, під припуски на глибину складок, під припуск на підгин низу виробу тощо. Якщо відбиток усе ж з'явився, слід обережно провести праскою під зрізами (3, 4).

Використовуйте дерев'яний прес, щоб закріпити дію пари на тканину, особливо товсту (5).

Приprasуйте шов із лицьового боку через проprasувач або запобіжну підшву. Prasуйте в одному напрямку, користуючись усією поверхнею prasки й здійснюючи рухи вгору-вниз, а не ковзаючи по тканині.

Прасування криволінійних швів

Надсічіть припуски кутиком на зовнішніх кривих, щоб видалити надлишок тканини. Розташуйте надсічки близько одна до одної, зробіть їх досить глибокими, щоб згодом припуски лягли плоско.

Зробіть прямі надсічки на припусках уздовж внутрішніх кривих. Проprasуйте лінію шва з обох боків.

Розташуйте шов на рельєфній поверхні prasувальної дошки та розprasуйте. Приprasуйте шов із лицьового боку, як описано в правилах prasування для прямолінійних швів.

Прасування обшивних швів

Приprasуйте лінію строчки з двох боків. Підріжте припуски, зробіть надсічки прямо або кутиком. Розprasуйте шов. Виверніть деталь. Злегка посуньте канавку шва в бік внутрішньої поверхні виробу. Щоб закріпити її в такому положенні, виметайте край шовковими нитками, приprasуйте його, дочекайтесь, поки деталь повністю просохне, видаліть нитку.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Яке обладнання використовують для волого-теплових робіт?
2. Розкажіть про організацію робочого місця під час виконання волого-теплових робіт.
3. Для чого потрібен пропрасовувач?
4. Яку операцію необхідно зробити перед розкроюванням виробу?
5. Дайте визначення терміна ВТО.
6. Що собою становить процес ВТО?
7. Які ви знаєте методи ВТО?
8. Чим відрізняються операції розпрасування та запрасування?
9. Які є режими ВТО?
10. Перелічіть пристосування для ВТО.
11. Перелічіть операції ВТО і вкажіть у яких випадках їх застосовують.
12. Яких технічних умов потрібно дотримуватися під час виконання прасувальних робіт?
13. Чим відрізняються операції відтягування та спрасування?

РОЗДІЛ 3

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ПОСТІЛЬНОЇ БІЛИЗНИ

3.1. Загальні поняття

Для нормальної життєдіяльності людині необхідно спати в середньому вісім годин на добу, тобто майже третину нашого життя ми проводимо уві сні. Щоб забезпечити здоровий і повноцінний сон, який відновлює сили, поліпшує розумову діяльність, підвищує працездатність тощо, потрібна ціла низка факторів. Далеко не останню роль з-поміж них відіграють зручне ліжко й комфортна постільна білизна.

Постільна білизна захищає подушки, ковдри й матраци від забруднення й подовжує термін їх використання. Її легко прати та прасувати, а отже, постіль завжди буде чистою та свіжою, тобто відповідатиме санітарно-гігієнічним нормам.

За ніч тіло людини виділяє до 30 мл вологи, а тому постільна білизна має бути гігроскопічною (добре вбирати вологу), повітро- й паропроникною, легко пратися, бути приємною на дотик і зносостійкою, особливо до дії мийних засобів, не мати запаху. Найкраще ці умови задовольняють тканини з натуральних волокон. Традиційними матеріалами для виготовлення постільної білизни вважають бавовну, льон та шовк. Вони екологічні та гігієнічні. Допустимим є також незначний вміст лавсану (12–15 %).

За технологією виготовлення текстиль поділяють на:

- матеріали з натуральних волокон рослинного й тваринного походження – бавовна, льон, конопля, вовна, шовк тощо;
- матеріали зі штучних волокон, що виготовлені шляхом хімічного перероблення натуральної сировини. Наприклад, віскоза, яка є продуктом перероблення відходів бавовни та целюлози;
- матеріали із синтетичних волокон, які найчастіше синтезують із нафтопродуктів: нейлон, лавсан, капрон, поліефір, поліпропілен.

Постільна білизна належить до білизняних виробів.

Білизняний виріб – швейний або трикотажний виріб, призначений для створення гігієнічних умов тіла й побуту.

В Україні постільна білизна не підлягає обов'язковій сертифікації, однак вироби, які містять хімічні волокна, повинні отримати погодження Міністерства охорони здоров'я України.

Гігієнічні вимоги до постільної білизни поділяють на три основні групи:

1. Гігієнічне нормування хімічних речовин у складі продукції.
2. Гігієнічне нормування комфортності перебування людини.
3. Гігієнічне нормування вмісту шкідливих речовин та міграція їх із продукції до тіла людини та навколишнього середовища.

Бавовна – основа для ситцю, батисту, бязі, фланелі, сатину, які відрізняються за фактурою та міцністю, тож усі вони використовуються для пошиття білизни різного ґатунку. Бавовняне полотно не ковзає по ліжку, не пристає до тіла, не електризується і добре пропускає повітря та вологу. Найпопулярнішим економ-варіантом постільної білизни з натуральної тканини є бязь – міцна бавовняна тканина. Вона майже не мнеться, її легко прати та прасувати. Вона легка, упродовж багатьох років зберігає яскравість малюнка, проте білизна із бязі дещо жорсткіша, ніж із ситцю чи сатину.

Трохи дорожчі комплекти шують із сатину – блискучої та цупкої тканини, яка не мнеться і на дотик схожа на шовк, але значно дешевша. Ситцева білизна зручна в користуванні, проте має суттєву ваду: вона недовговічна, швидко протирається. Постільна білизна з батисту легка, майже прозора, однак достатньо міцна. Єдиний недолік такої тканини – недовговічність використання. Тому з батисту виготовляють дорогі комплекти постільної білизни, які не використовуються часто.

Постіль із льону вважають найприємнішою для сну, вона допомагає шкірі дихати, влітку забезпечує прохолоду, а взимку зігріває, добре переться та довго служить. Однак льон швидко мнеться і його важко прасувати.

Вишуканою і красивою є шовкова постіль. Шовк – чудовий терморегулятор, до того ж він швидко вбирає та випаровує вологу. Надзвичайно приємно користуватися шовковою білизною влітку: вона легка й приємно холодить тіло. Проте шовкова постіль значно дорожча, ніж інші, та досить швидко зношується.

Нині для постільної білизни використовують і штучні матеріали. Вони практичні у використанні, їх легко прати та прасувати, але попри це мають суттєву ваду, яка знецінює переваги. Ці тканини можуть зашкодити здоров'ю людини: спричинити астматичні напади, шкірні захворювання, зокрема екзему, періодичну появу лихоманки, головного болю, призвести до загострення алергії тощо.

Види постільної білизни

СТАНДАРТНІ РОЗМІРИ ПОСТІЛЬНОГО КОМПЛЕКТУ

1. Євростандарт Півтораспальний

Підковдра – 145×215
Простирadlo – 145×220
Наволочки – 70×70 (2 шт.)
або 50×70 (2 шт.)

2. Двоспальний

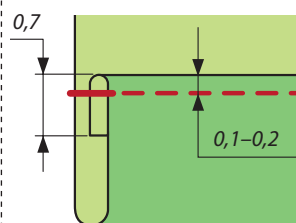
Підковдра – 200×215
Простирadlo – 200×215
Наволочки – 70×70 (2 шт.)
або 50×70 (2 шт.)

3. Сімейний

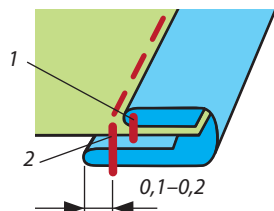
Підковдра – 145×215 (2 шт.)
Простирadlo – 175×220
Наволочки – 70×70 (2 шт.)
або 50×70 (2 шт.)

4. Дитячий (півтораспальний)

Підковдра – 145×215
Простирadlo – 150×215
Наволочки – 50×70 (1 шт.)

Шов упідгин із закритим зрізом (один раз підгинають на 0,7 см, другий – на 1–1,5 см)

Обкantuвальний шов із закритим зрізом

Комфортність сну залежить і від кольору постільної білизни. Якісній постільній білизні притаманні м'які кольори та малюнок, який легко суміщається під час крою. Комплекти білизни насичених кольорів швидше тьмяніють. Колір і малюнок комплекту мають імпонувати смакам та настрою споживача. Сьогодні доволі популярні кольорові комплекти, проте не втрачає актуальності й класична біла постіль. Пастельні кольори сприяють релаксації, допомагають м'яко зануритися в сон, яскраві ж, навпаки, збуджують.

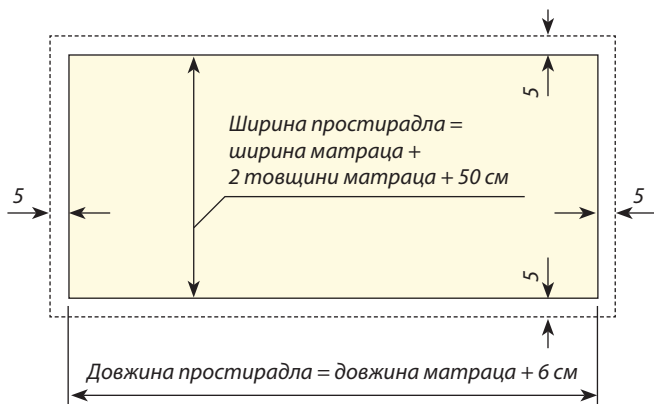
У стандартний комплект постільної білизни входить простирadlo, підковдра та наволочки.

3.2. Обробка простирadла

Простирadlo – це довгий та широкий оброблений відріз тканини, яким застеляють матрац.

Щоб визначити розміри простирadла, поміряйте довжину, ширину й товщину матраца. Полотно для простирadла має бути ширшим за матрац на дві його товщини з додаванням 50 см, довжина – на 6 см більшою за довжину матраца. На обробку зрізів додайте 5–6 см по периметру всього виробу.

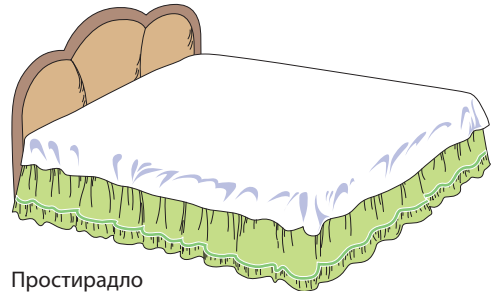
Для обробки зрізів виробу використовують шов упідгин із закритим зрізом та обкantuвальний із закритим зрізом.

Викрійка простирadла

Обробка нижнього простирадла з підзором

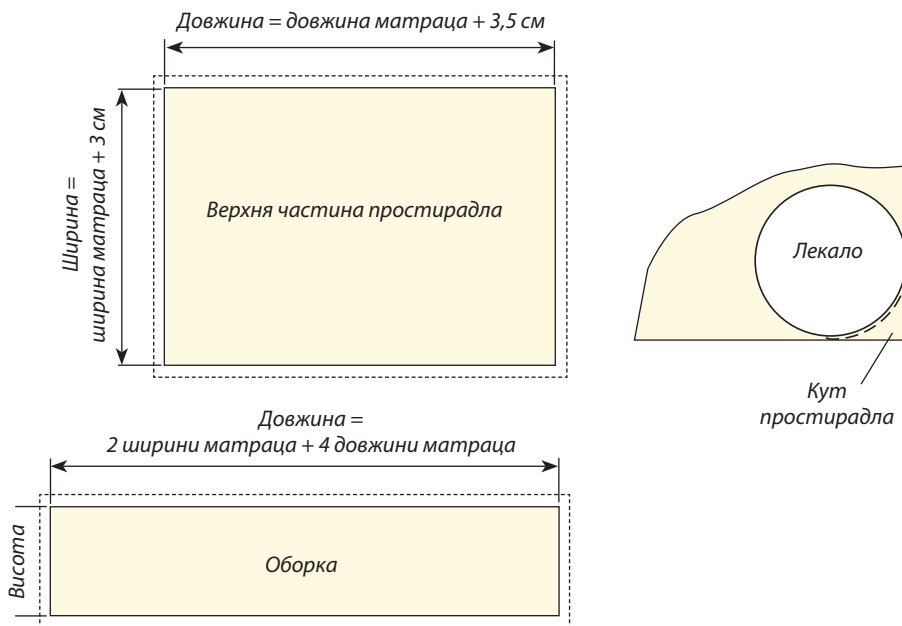
Зазвичай простирадло з підзором використовують для інтер'єрів у народному стилі або якщо потрібно замаскувати основу ліжка. Зокрема, це може знадобитися в багатофункціональній кімнаті для відпочинку, де вільне місце під ліжком слугує для зберігання речей. Декорований підзор робить кімнату ошатнішою. Іноді він є частиною нижнього простирадла. Оборка додаватиме ліжку особливої затишності, якщо її додатково оздобити мереживом або тасьмою.

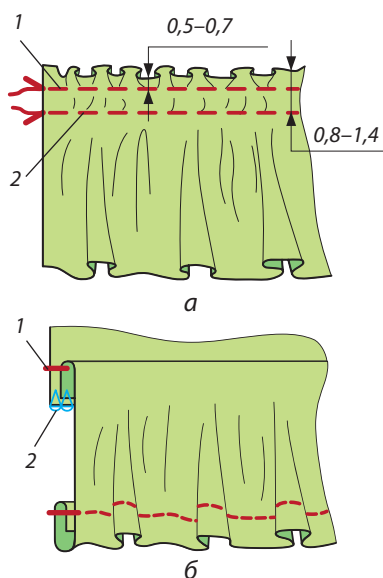
Простирадло з підзором

Щоб визначити, скільки потрібно тканини, заміряйте довжину та ширину матраца. Додайте 3 см до ширини та 3,5 см до довжини. Це розмір верхнього простирадла. Щоб визначити висоту пloyчастої оборки, виміряйте відстань від місця, де вона починатиметься, до підлоги. Довжина оборки дорівнює двом ширинам матраца та чотирьом його довжинам; 4–5 см додайте по периметру на обробку.

Після того, як викроєно основне полотно на матрац, за допомогою лекала «коло» і кравецької крейди заокругліть кути, до яких пришиватимете оборку.

Викрійка простирадла з підзором

Обробка оборки простирадла

1. З'єднайте боки оборки між собою, застосовуючи білизняні шви.

2. Обробіть нижній зріз оборки, застосовуючи крайові шви (як у попередній обробці простирадла).

3. Обробіть верхній зріз деталі оборки, утворюючи зборки. На машині послабте натяг верхньої нитки та прокладіть дві строчки: першу – на відстані 0,5–0,7 см від зрізу; другу – на відстані 1–1,4 см від зрізу. Зріз деталі стягніть нижніми нитками на потрібну величину, рівномірно розподіляючи зборки (а).

4. Після утворення зборок полотно на матрац (верхню частину простирадла) та «спідничку» (бічну частину простирадла) складіть лицьовими боками всередину, зрівнюючи зрізи, та прошийте (строчка 1), після чого зрізи обметайте (строчка 2) (б).

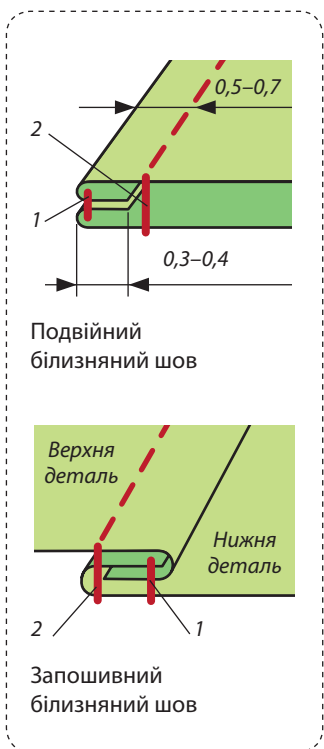
5. Зрізи готового виробу припрасуйте з лицьового боку.

Обробка простирадла еластичною тасьмою

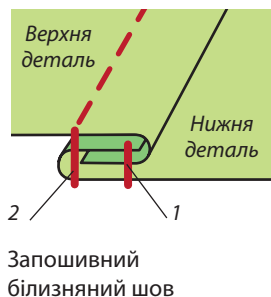
Такий вид простирадла дуже зручний у використанні, адже він надійно обтягує матрац по кутах та знизу.

Насамперед поміряйте довжину, ширину та висоту матраца. До довжини та ширини майбутнього простирадла додайте дві висоти матраца і ще по 36 см – на підгин простирадла під нього.

Викрійте полотнище по викрійці, на якій пунктиром позначено лінії згину, жирною лінією – лінії швів, а кути з'єднання тканини намічено як Х та О.

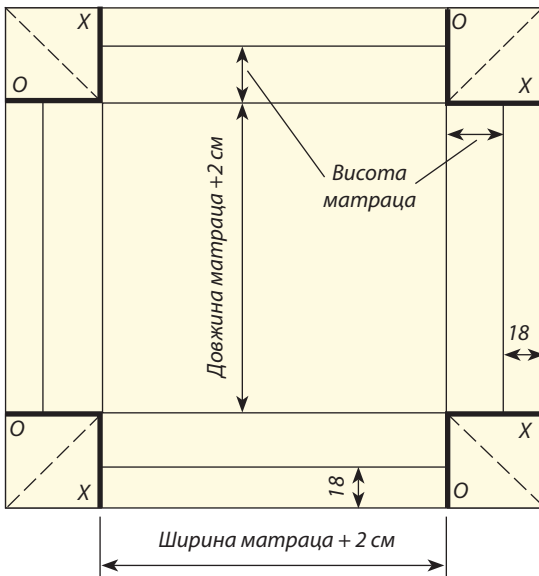
Подвійний білизняний шов

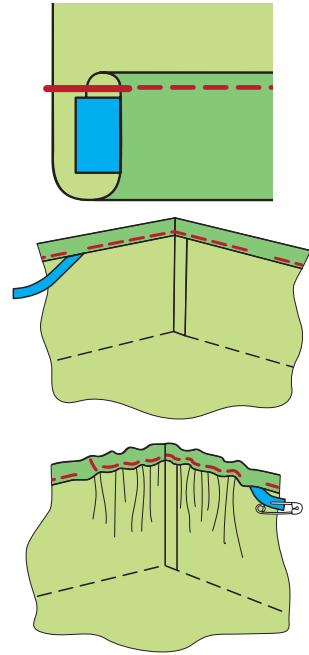
Запошивний білизняний шов

Простирадло з еластичною тасьмою

Викрійка простирадла з еластичною тасьмою

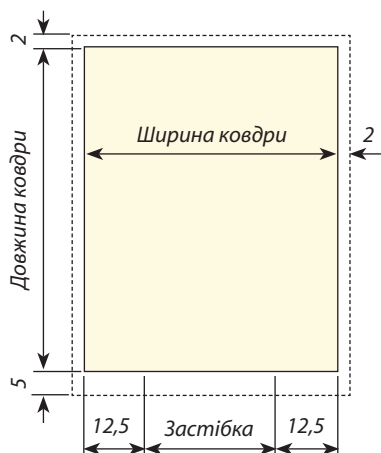
Обробка кутів простирадла

1. Складіть кути лицьовим боком усередину, щоб утворився згин за діагоналлю. Перевірте, щоб мітки X та O збіглися, заколійте шпильками та зметайте. Перевірте, чи добре надягається простирадло на матрац, після чого беріться до зшивання кутів.
2. Після зшивання відріжте кути, залишивши ширину шва 1 см.
3. Запрасуйте шов двічі та виверніть простирадло на виворотний бік, заметуючи припуск.
4. Застрочіть припуск на простирадло, ширина шва 0,5 см.
5. Нижній зріз виробу обробіть крайовим швом упідгин із закритим зрізом, залишивши вільний відрізок для протягування еластичної тасьми.
6. За допомогою англійської шпильки вдягніть еластичну тасьму в кулісу та вручну закріпіть краї тасьми.

3.3. Обробка підковдри

Підковдра – це спеціальний чохол, який надягають на ковдру. Є підковдри з ромбоподібними, овальними, круглими та іншими вирізами.

Для її пошиття використовують тканину завширшки 2 метри (якщо тканина вузька, полотнища підковдри зшивають білизняними швами). Перед розкромом

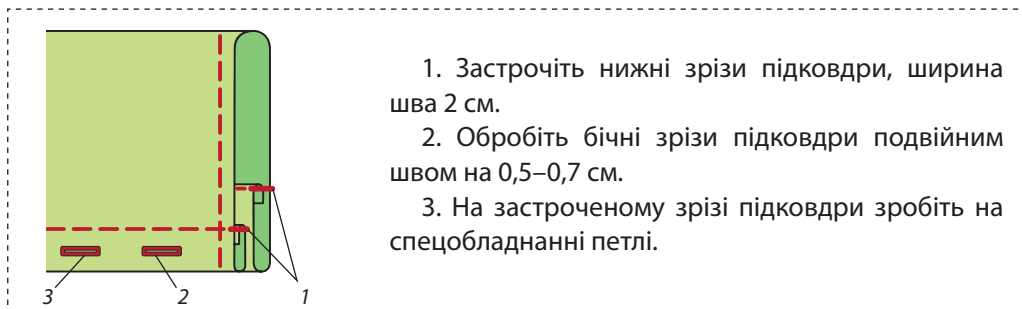
Викрійка підковдри

поміряйте довжину та ширину ковдри, додайте на припуски 7 см до довжини, 4 см – до ширини.

Розріз, через який вставляють ковдру, зазвичай міститься у нижній частині підковдри. Він може застібатися на кнопки, ґудзики, тасьму велкро (липучку) або залишатися відкритим.

Обробка розрізу петлями та ґудзиками

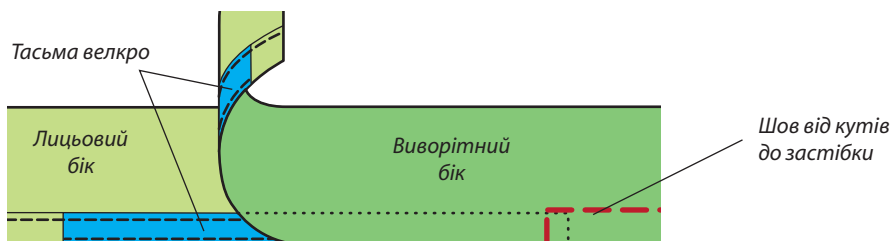
Кольорова гама ґудзиків застібки має гармоніювати з кольором підковдри. Петлі виготовляють на спеціальному обладнанні за формулою: довжина петлі дорівнює діаметру ґудзика плюс 0,3 см.

Обробка розрізу тасьмою велкро (липучкою)

Застріжте нижні зрізи підковдри, ширина шва 2 см. До нижнього зрізу кожної половинки виробу в місці розташування застібки пришийте половинки тасьми. Після цього два полотна підковдри складіть лицьовими боками всередину так, щоб тасьма з'єдналася між собою.

Прокладіть дві строчки (ширина шва 1,5 см) від тасьми до кутів так, щоб строчки заходили на тасьму по 1,5 см з кожного боку. Складіть обидва полотна підковдри

виворітним боком усередину так, щоб краї тканини сумістилися по всьому периметру, та заколить шпильками.

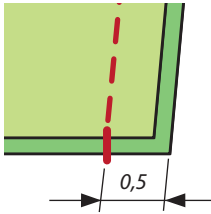
Прокладіть по бічних та верхньому зрізах підковдри строчку, ширина шва 1 см. Після цього відріжте припуск, залишаючи 0,5 см. Виверніть підковдру та виконайте подвійний шов на відстані 0,9 см від попереднього так, щоб припуски першого шва потрапили всередину. Готовий виріб припрасуйте.

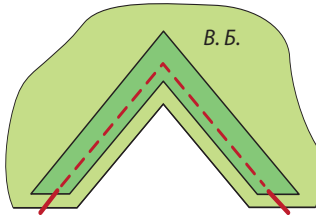
Розріз підковдри у формі ромба

Обробка розрізу у формі ромба

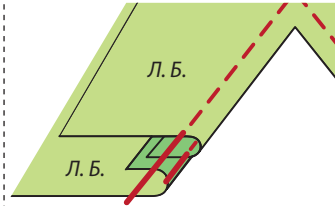
1. Зшийте частини обшивки. Складіть їх лицьовим боком усередину. Вирівнявши зрізи, зшийте на 0,5 см. Шов розпрасуйте.

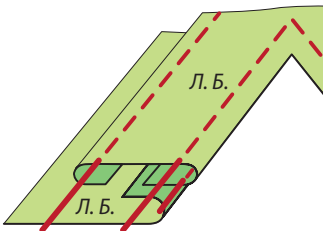
2. Обийте виріз. На виворітний бік основної деталі прикладіть обшивку лицьовим боком до низу та прокладіть строчку. Ширина шва 0,5–0,7 см.

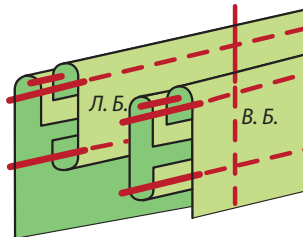
3. Прокладіть оздоблювальну строчку по бейці. Виверніть обшивку на лицьовий бік підковдри, припрасуйте та прокладіть строчку. Ширина шва 0,1–0,2 см.

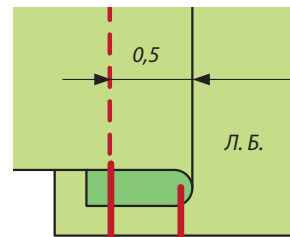
4. Настрочіть край обшивки на виріз. Підігніть зовнішній край обшивки й настрочіть на підковдру на 0,1–0,2 см від підігнутого краю.

5. Зшийте частини підковдри. Складіть їх лицьовими боками всередину, зрівняйте зрізи та зшийте. Ширина шва 1 см.

6. Настрочіть припуск шва зшивання частин підковдри. Запрасуйте шов зшивання й настрочіть на 0,5 см.

Основні види подушок:

- 1) прямокутні та квадратні;
- 2) фігурні;
- 3) валики.

Види застібок наволочок:

- клапан;

- петлі та ґудзики;

- зав'язки;

- тасьма-«блискавка».

3.4. Обробка наволочок

Наволочка – це виріб, який надягають на подушку, щоб запобігти її забрудненню. За призначенням буває постільною (входить до комплекту постільної білизни) та декоративною (служить оздобленням інтер'єру).

Розміри наволочок у готовому вигляді (допустиме відхилення виробу від номінальних розмірів $\pm 0,5$ см)

Назва виробу	Розміри, см
Наволочка верхня № 1	40 × 40
Наволочка верхня № 2	60 × 50
Наволочка верхня № 3	60 × 60
Наволочка верхня № 4	70 × 60
Наволочка верхня № 5	70 × 70
Наволочка верхня № 6	80 × 80
Наволочка верхня № 7	75 × 75

Джерело: ДСТУ 3119-95 «Білизна постільна. Загальні технічні умови».

Найпоширеніші шви для обробки наволочок:

- 1) запошивний;
- 2) у замок;
- 3) подвійний.

Для обробки зрізів у наволочках використовують крайові шви:

- 1) обкантивальні;
- 2) обшивні;
- 3) упідгин.

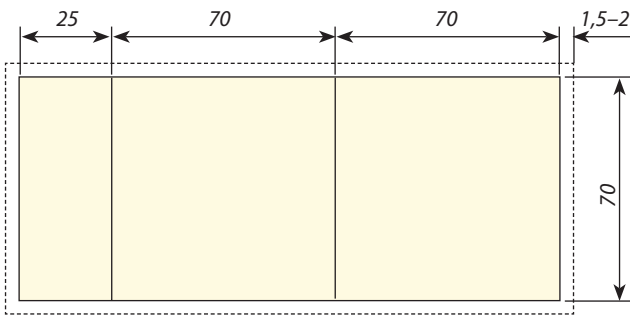
Спосіб обробки застібки наволочок може бути різним, як-от: петлі та ґудзики, зав'язки, липучки, кнопки, клапани, тасьма-блискавка й на запах. Обробка застібки залежить від тканини, призначення наволочки та бажання замовника.

Обробка застібки наволочки з клапаном

Викрійте деталі наволочки. Під час розкроювання враховуйте модельні особливості. Якщо наволочка з клапаном суцільнокрійна, ширина клапана має бути не менша ніж 25 см. Якщо тканина в смужку або клітинку, верхню та нижню деталі наволочки викрійте так, щоб їхні малюнки збігалися. Припуски на обробку верхнього краю, бічних сторін і нижнього краю 1,5–2 см.

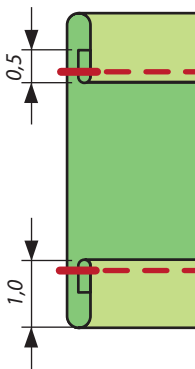

Наволочка з клапаном

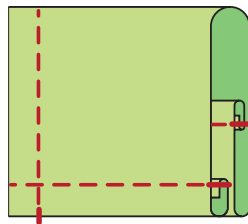

Викрійка наволочки з клапаном

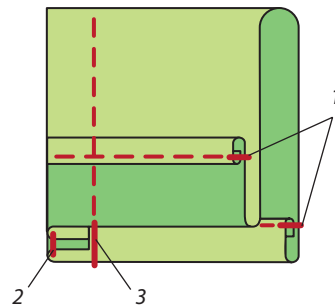
1. Застрочіть верхні та нижні зрізи деталі швом упідгин із закритим зрізом. Ширина шва 1 см.

2. Зшийте бічні зрізи деталі з лицьового боку, загинаючи зап'яч усе-редину. Ширина шва 0,5 см.

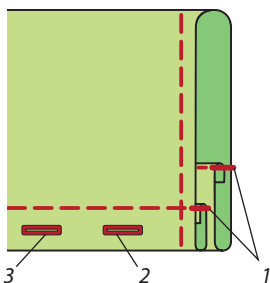

3. Обробіть бічні зрізи наволочки подвійним швом, вивернувши деталь на виворітний бік. Ширина шва 0,6–0,7 см. Оброблену наволочку виверніть і припрасуйте. Застрочіть зрізи деталі наволочки. Бічні зрізи обробіть подвійним швом.

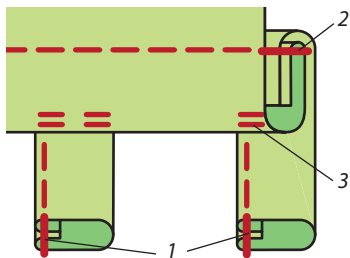
Наволочка із застібкою на ґудзики

Обробка застібки наволочки на ґудзики

Наволочка із застібкою на зав'язки

Обробка застібки наволочки на зав'язки

Обробка застібки наволочки на ґудзики

Кольорова гама ґудзиків має гармоніювати з кольором наволочки. Петлі роблять на спеціальному обладнанні, враховуючи формулу: довжина петлі дорівнює діаметру ґудзика плюс 0,3 см.

1. Застрочіть верхній та нижній зрізи наволочки. Ширина шва 2 см.
2. На застроченому зрізі наволочки обробіть петлі на спеціальному обладнанні.
3. Обробіть бічні зрізи наволочки подвійним швом на 0,5–0,7 см.

Обробка застібки наволочки на зав'язки

Для виготовлення зав'язок можна використовувати тканину в тон наволочки або ж контрастну оздоблювальну. Довжина та ширина зав'язок – за бажанням замовника. Стандартна ширина зав'язки в готовому вигляді 1–1,5 см, довжина 15–20 см.

1. Застрочіть підігнуті припуски зав'язок, ширина шва 0,1 см від підігнутого краю.
2. Застрочіть верхній та нижній зрізи на 1 см і 1,5 см, підкладаючи декоративні зав'язки.
3. Закріпіть зав'язки подвійною строчкою на деталі наволочки.

Обробка застібки наволочки на тасьму-блискавку

Для обробки цієї застібки потрібно застосовувати тасьму-блискавку в тон оброблюваної тканини виробу. Довжина тасьми-блискавки зазвичай 30–50 см залежно від розміру наволочки. Також можна застосовувати потайну тасьму-блискавку.

Викрійте деталі наволочки. При цьому слід враховувати модельні особливості. Якщо тканина

в смужку або клітинку, верхню та нижню деталі наволочки викроюють так, щоб їх малюнки збігалися. До всіх боків деталей наволочки додайте припуски на обробку 1,5–2 см.

1. Обметайте бічні зрізи деталей наволочки з лицьового боку.

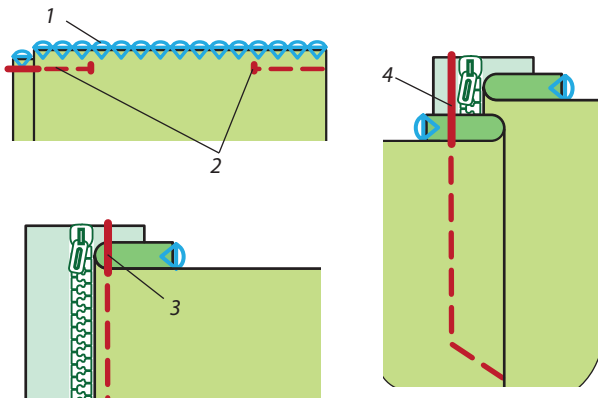
2. Зшийте середній шов наволочки (ширина шва 2,5 см), залишаючи місце для застібки тієї ж довжини, що й довжина блискавки.

3. Настрочіть тасьму-блискавку. Ширина шва 0,1 см від підігнутого краю наволочки.

4. Настрочіть другу половину тасьми-блискавки на основну деталь.

Наволочка із застібками на тасьму-блискавку

Обробка застібки наволочки на тасьму-блискавку

3.5. Елементи оздоблення наволочок

Для естетичного вигляду постільної білизни, зокрема наволочок, застосовують такі елементи оздоблення, як кант, бейка, оборка, бахрома тощо. Оздоблення не тільки прикрашає виріб, а й надає йому того чи того стилістичного характеру. Обираючи оздоблення, насамперед зважають на кольорову гаму виробу. Елементи оздоблення можуть тонально гармоніювати або ж контрастувати з моделлю.

Приклади оздоблення наволочок

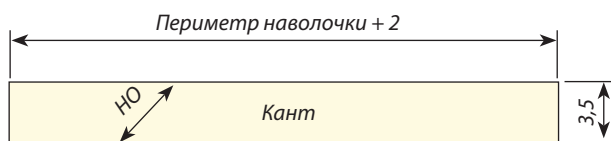

Наволочка з кантом

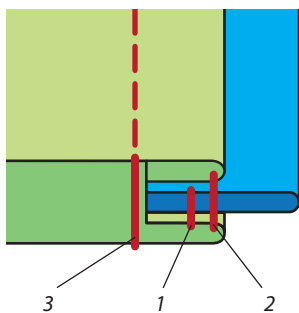
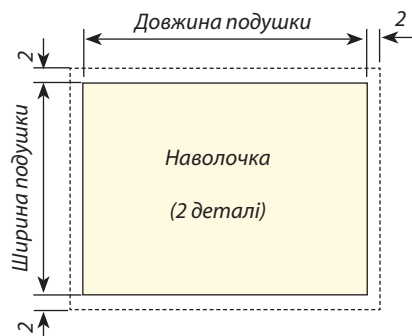
Обробка наволочки з кантом

Кант рекомендують викроювати з оздоблювальної тканини під кутом 45° до нитки основи (НО). Ширина смужки 1,5–2,5 см залежно від ширини канта. Довжина дорівнює периметру наволочки плюс 2 см. До всіх боків деталей наволочки додайте припуски на обробку 2 см.

Смужку заправують уздовж навпіл виворотним боком усередину. Також використовують готові смужки – канти. Один край такого канта декоративний – його випускають зі шва, а інший – тонкий, щоб його було зручно пришивати до зрізу деталі виробу. Готові декоративні канти різноманітні за формою й стилем.

Викрійка наволочки з кантом

Обробка наволочки з кантом

1. Пришийте кант по периметру наволочки, суміщаючи зрізи.

2. Обшийте зрізи наволочки, проклавши строчку в шов пришивання канта або на 0,1 см від нього.

3. Прокладіть оздоблювальну строчку по бічних зрізах наволочки на відстані 0,5–0,7 см від шва обшивання.

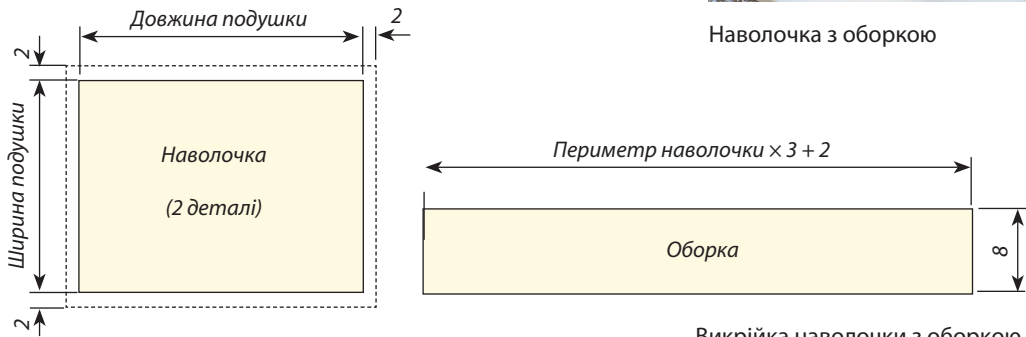
Обробка наволочки з оборкою

Нині помітна тенденція повернення до класичних ліній та деталей, характерних для епохи романтизму. Оборки роблять із тканини виробу або з оздоблювальної. Вузькі оборки з легких шовкових тканин найліпше розкроювати по косій нитці, ширші – по поперечній. Оборки з бавовняної тканини можна розкроювати по

повздовжній нитці, використовуючи смужку тканини з пругом для відлітного краю. Під час розкроювання до ширини оборки додають 1,5 см на припуски (обробка відлітного краю). Для тонких тканин довжина оборки має утричі перевищувати довжину краю деталі, до якої її пришиватимуть. Для цупкіших тканин – перевищувати у 1,5–2 рази, та ще слід додати 2 см на обробку припуску.

Наволочка з оборкою

Викрійка наволочки з оборкою

Відлітний край оборки можна обробити різними способами залежно від тканини:

- швом упідгин із закритим зрізом;
- швом упідгин із відкритим обметаним зрізом;
- обкантувальним швом.

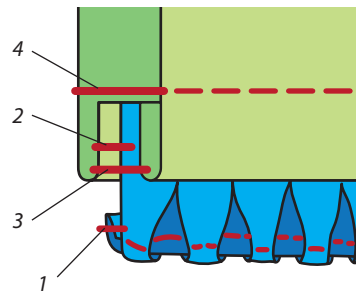
Щоб отримати зборки по краю оборки, прокладіть дві паралельні машинні строчки на відстані 0,5 см одна від одної, відступивши 0,5–0,7 см від зрізу. Прокладаючи строчку, послабте натяг верхньої нитки. Злегка натягніть нижню нитку, зберіть й рівномірно розподіліть зборки по всій довжині оборки.

1. Застрочіть підігнутий зріз оборки. Ширина шва 0,2–0,5 см.

2. Пришийте оборку до зрізів наволочки, попередньо склавши їх лицьовим боком один до одного.

3. Обшийте зрізи наволочки. Ширина шва 0,5–0,7 см.

4. Прокладіть оздоблювальну строчку по бічних зрізах наволочки на відстані 0,7–1 см від шва обшивання.

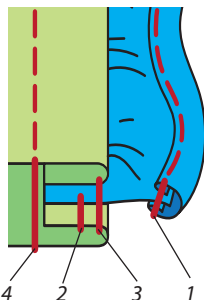

Обробка наволочки з оборкою

Обробка наволочки з оборкою, зрізи якої обкантовані

Наволочка з оборкою, зрізи якої обкантовані

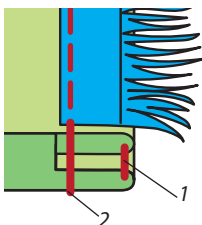
1. Обкантуйте зріз оборки.
2. Пришийте оборку до зрізів наволочки, попередньо склавши їх лицьовим боком усередину.
3. Обшийте зрізи наволочки. Ширина шва 0,5–0,7 см.
4. Прокладіть по бічних зрізах наволочки оздоблювальну строчку на відстані 0,7–1 см від шва обшивання.

Обробка наволочки з бахромою

Смужку з бахромою можна використати готову, а можна виготовити самому: зі смужки тканини, витягуючи нитки з одного краю; з ниток; в'язальним гачком. Колорова гама бахроми може йти в тон тканини виробу (наволочки), хоча зазвичай обирають контрастний колір.

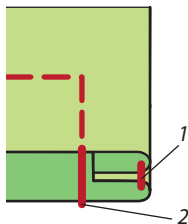
Наволочка з бахромою

1. Обшийте зрізи наволочки. Ширина шва 0,5 см.
2. Настрочіть бахрому по краю наволочки.

Обробка бічних зрізів наволочки білизняним подвійним швом (широкою строчкою)

Спочатку потрібно виміряти довжину та ширину подушки і додати до цих розмірів по 7 см, а потім обробити. В таких наволочках найчастіше використовують застібку на кнопки. Для цього необхідно підготувати спеціальну тасьму з кнопками такої ж довжини, як ширина наволочки.

1. Обшийте бічні зрізи наволочки. Ширина шва 0,5 см.
2. Прокладіть оздоблювальну строчку по бічних зрізах наволочки на відстані 3–6 см від шва обшивання.

Різновиди оздоблення декоративних наволочок

Під час виготовлення декоративних наволочок використовують таке оздоблення:

- люверси;
- штучне хутро;
- драпірування з оздоблювальної тканини;
- стрічки для виготовлення квітів;
- вишивку.

Види декоративних наволочок

Декоративні наволочки на подушки-валики

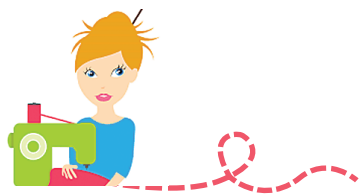
Ці подушки використовують для відпочинку, підкладаючи під ший та плечі. Крім того, цей вид подушок у оригінальних наволочках прекрасно вписується в інтер'єр будь-якої кімнати.

Подушки-валики

Запитання для самоперевірки

1. Що входить до комплекту білизни?
2. Якими бувають розміри постільної білизни?
3. Із яких тканин шують постільні комплекти?
4. Які машинні шви зазвичай застосовують для пошиття постільної білизни?
5. Яке призначення наволочки, простирадла, підковдри?
6. На які групи поділяють наволочки?
7. Які види застібки застосовують в обробці наволочки?
8. Якими машинними швами обробляють зрізи простирадла?
9. Яке оздоблення використовують в обробці наволочок?
10. Які ви знаєте способи обробки розрізу в підковдрі?

РОЗДІЛ 4

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ СТОЛОВОЇ БІЛИЗНИ

4.1. Види та призначення столової білизни

Столова білизна – це тканинні вироби для побутових потреб, зокрема сервірування столу як у домашніх умовах, так і закладах громадського харчування. Раніше її виготовляли з бавовняної, лляної або шовкової тканини переважно білого кольору, звідси й походить назва. Вона є важливим елементом для створення теплої, доброзичливої атмосфери за столом під час будь-якої події – чи то буденної та звичної, чи то святкової та урочистої.

Основні види столової білизни – скатертини, серветки, рушники, килимки, столові доріжки тощо. Вони не тільки надають столу ошатності, а й забезпечують комфорт під час їжі. Будь-який предмет із цього асортименту має своє призначення.

Комплект столової білизни:
скатертина, доріжки, серветки

Скатертина – це текстильний виріб геометричної форми, яким застеляють стіл. Окрім декоративних функцій, виконує й утилітарні, а саме: слугує для захисту стільниці від пошкоджень, поглинає звуки під час переставляння тарілок і приборів, запобігає їх ковзанню по столу тощо.

Нині доволі часто основну скатертину покривають ще однією, так званим *напероном*, для захисту від забруднення й швидкого зношування, а також з декоративними цілями. На квадратних столах наперони часто укладають по діагоналі – вони створюють ефектний колірний «тандем» з основною скатертиною. Поєднання, наприклад, ніжно-рожевого й червоного, блакитного й синього, салатового й смарагдового відтінків роблять стіл святковим і яскравим.

Рушники, головне призначення яких – вбирати вологу, застосовують для витирання рук і посуду, а також для полірування посуду та приборів. Виготовляють їх із м'якої бавовняної тканини (вафельної чи махрової).

Ручники, виготовлені з білої лляної тканини, слугують для подання страв.

Серветки поділяють на чайні та столові. Перші, зрозуміло, використовують для сервірування столу до чаю, а другі є універсальними. І ті, й ті чудово прикрашають стіл, а крім того, призначені для індивідуального сервірування; витирання обличчя й рук; запобігання потраплянню крихт і бризок на одяг; можуть слугувати підтарілками або ж замість полоскальниць для рук (їх подають вологими, гарячими, складеними вчетверо на тарілці).

Класичним матеріалом для скатертин і серветок є лляна та бавовняна тканини. Однак ці добротні гігієнічні цупкі тканини легко зминаються. Тому для виготовлення серветок і скатертин дедалі частіше використовують сумішеві тканини. Вони зносостійкі, мають низьку зминальність і водночас гігроскопічні та повітропроникні, що у сукупності забезпечує високий рівень комфорту.

Вироби столової білизни бувають найрізноманітнішого забарвлення: білі, пастельні й насичено яскраві чи темні, з малюнком, геометричним або рослинним орнаментом тощо. Тут слід дотримуватися лише однієї умови: столова білизна має створювати з посудом гармонійний колористичний ансамбль.

Розміри скатертин та серветок також можуть бути різними.

Стандартні розміри скатертин і серветок

Відповідно до розмірів стільниць розроблено розміри скатертин та серветок фабричного виробництва:

- скатертини квадратні – 135 x 135 см;
- скатертини квадратні – 150 x 150 см;
- скатертини прямокутні – 135 x 195 см;
- скатертини прямокутні – 150 x 225 см;
- скатертини бенкетні – 150 x 250 см;
- скатертини бенкетні – 150 x 150 см;
- серветки столові – 46 x 46 см;
- серветки столові – 40 x 40 см;
- серветки десертні кольорові – 30 x 30 см;
- серветки спеціальні столові – 60 x 40 см (для спеціальних способів складання);
- серветки спеціальні столові круглі – діаметр 45 см;
- серветки персональні для накриття стола, квадратні або круглі – 60 x 60 см;
- рушники офіціантські – 40 x 70 см;
- рушники для протирання столового посуду – 35 x 85 см;
- рушники для посудомийного відділення – 40 x 100 см.

Столову білизну для засобів громадського харчування маркують, ставлячи штамп незмивною фарбою або вишиваючи мітку. Це робиться з метою її збереження та обліку. Після прання столова білизна має бути добре підкrohмалена й відпрасована.

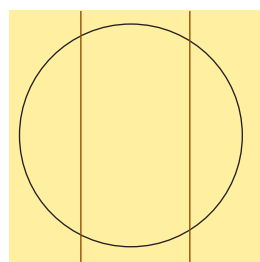
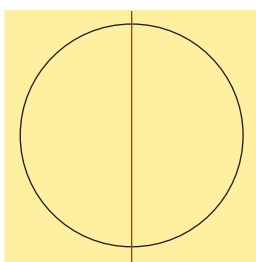
4.2. Обробка скатертин

Обробка круглої скатертини

Перш ніж братися до розкроювання, виміряйте ширину тканини, з якої виготовлятимете скатертину.

1-й спосіб: зшийте два полотнища тканини, а потім викрійте із них коло зі швом посередині.

2-й спосіб: розріжте одне з полотнищ тканини вздовж навпіл і зшийте три смуги. Викрійте з них коло із двома швами посередині.

Викрійка круглої скатертини

Обробку зрізів скатертини виконуйте швами упідгин або оздоблювальними.

Обробка скатертини з оборкою-«спідницею»

Залежно від того, який вигляд потрібно надати столу за допомогою скатертини, так звані спідниці виготовляють із шовку, панбархату, крепдешину, інших тканин, що добре надаються до драпірування. Їх комбінують із різними матеріалами, оздобленням і аксесуарами (наприклад, драпірують свagsами, прикрашають квітами).

Скатертина з фуршетною «спідницею»

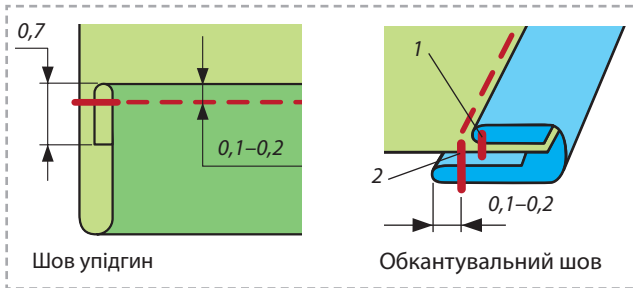
Оборка-«спідниця» робить скатертину ошатною й оригіальною. У закладах громадського харчування сьогодні широко використовують так звану *фуршетну спідницю*. Цей текстильний виріб, що обрамляє стіл з усіх боків, створює атмосферу масштабного й урочистого дійства. А функціонально дає змогу об'єднувати кілька окремих столів у один великий.

М'яке драпірування можна легко виконати за допомогою монтажноі тасьми на липучках, яку зазвичай застосовують для обробки верхніх зрізів штор.

Щоб розрахувати ширину полотна майбутньої «спідниці», довжину поверхні круглого стола або периметр прямокутного стола помножте на два. Аби визначити довжину «спідниці», виміряйте відстань від краю стільниці майже до самої підлоги, залишивши невеличкий зазор до підлоги (1,5–2 см), і додайте 4 см на обробку зрізів.

1. Викрійте із тканини коло та обметайте його. Потім викрійте смужку тканини, ширина якої становить 6 см, а довжина дорівнює довжині окружності поверхні стола плюс 2,5 см. З'єднайте короткі зрізи смужки та зшийте. Пришпиліть отриману кулісу до лицьового боку круглої деталі. Зметайте дві деталі та зшийте, ширина шва 1 см. Виверніть шов на лицьовий бік та виправте зрізи. До оброблених зрізів кола пришийте одну половинку тасьми-липучки завширшки 2 см.

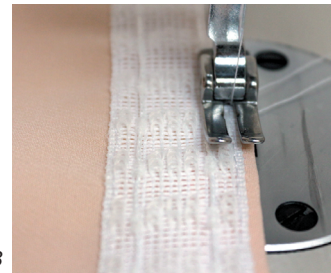
2. Нижній зріз полотна обробіть крайовим швом (упідгин або обкantuвальним).

3. До верхнього зрізу «спідниці» пришийте монтажну тасьму-липучку на відстані 0,5 см від краю деталі, попередньо запрасувавши верхній зріз на 1 см на виворотний бік.

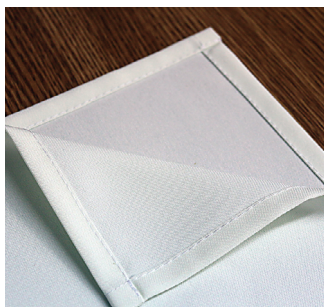
4. Стягніть оборку за нитки на потрібну довжину, розподіляючи рівномірно зборки. Кінці ниток зав'яжіть та закріпіть.

5. З'єднайте деталі скатертини за допомогою липучки так, щоб саму липучку не було видно.

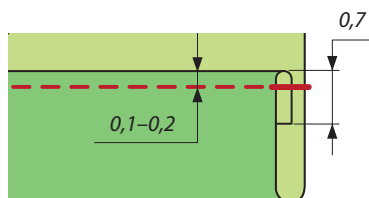
Обробка скатертини з оборкою-«спідницею»

4.3. Обробка зрізів серветок

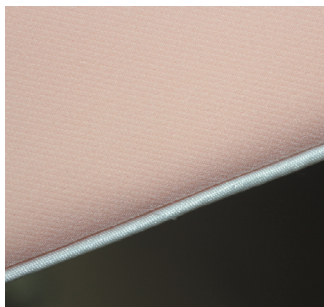

Обробка зрізів серветки
крайовим швом упідгин
із закритим зрізом

*Обробка крайовим швом упідгин
із закритим зрізом*

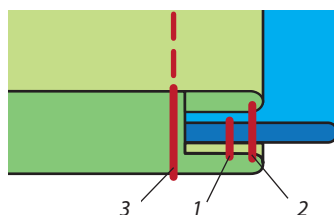

Обробка кантом

Обробка зрізів серветки
кантом

1. Пришийте кант до деталі серветки. Ширина шва 0,5–0,7 см (строчка 1).
2. Обийте зрізи серветки, прокладаючи строчку у шов пришивання канта (строчка 2).
3. Прокладіть оздоблювальну строчку. Ширина шва – згідно з моделлю.

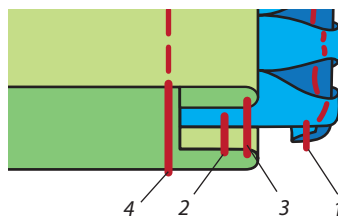

Обробка оборкою

Обробка зрізів серветки
оборкою

1. Застрочіть нижній зріз оборки (строчка 1). Ширина шва 0,5 см.
2. Пришийте оборку до деталі серветки (строчка 2).
3. Обийте зрізи серветки, прокладаючи строчку в шов пришивання оборки (строчка 3).
4. Прокладіть оздоблювальну строчку (строчка 4). Ширина шва – згідно з моделлю.

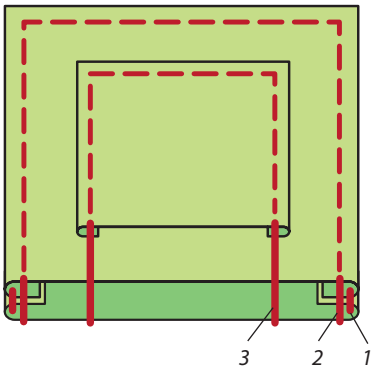

Обробка обшивним швом (1-й спосіб)

1. Обшийте зрізи серветки, попередньо склавши обидві деталі лицьовими боками всередину й сумістивши зрізи (строчка 1). Ширина шва 0,5–0,7 см.

2. Прокладіть оздоблювальну строчку, попередньо виметавши шов обшивання (строчка 2). Ширина шва – згідно з моделлю.

3. Настрочіть оздоблювальну деталь на основну деталь серветки, попередньо заметавши зрізи (строчка 3). Ширина шва 0,1–0,2 см.

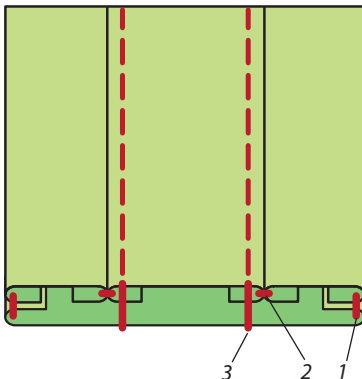
Обробка зрізів серветки
обшивним швом

Обробка обшивним швом (2-й спосіб)

1. Зшийте деталі верхньої частини серветки (строчка 1). Ширина шва 0,7–1 см. Шви розпрасуйте.

2. Обшийте зрізи серветки (строчка 2). Ширина шва 0,5–0,7 см.

3. Прокладіть оздоблювальну строчку (строчка 3). Ширина шва – згідно з моделлю.

Обробка зрізів серветки
обшивним швом

ОБРОБКА БЕЙКОЮ

Суцільнокроєна з деталлю бейка (1-й спосіб)

Обробка серветки бейкою, суцільнокроєною з деталлю

1. Якщо серветка в готовому вигляді має мати розміри, скажімо, 40 × 40 см, викрійте деталь розмірами 44,8 × 44,8 см. За допомогою крейди та лінійки намітьте припуск по периметру серветки 4,8 см.

2. Запрасуйте припуски на виворітний бік. Спочатку на відстані 1,3 см, потім – 3,5 см.

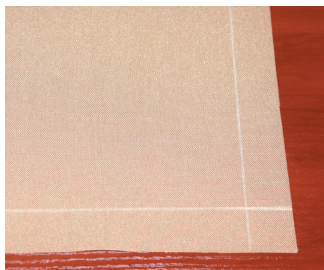
3. Загніть кути навиворіт та припрасуйте їх, щоб отримати лінію згину для прокладання рівної строчки.

4. Складіть серветку по діагоналі виворітним боком усередину, відвернувши великий припуск, та сколіть шпильками. Зробіть те саме з усіма кутами.

5. Зшийте кути серветки по намічених лініях.

6. Зріжте припуски навскоси, залишаючи 0,7–1 см до строчки.

7. Виверніть кути на лицьовий бік серветки, виправте їх. Приколите шпильками припуск на однаковій відстані та прокладіть строчку на 0,1–0,2 см від згину деталі.

1

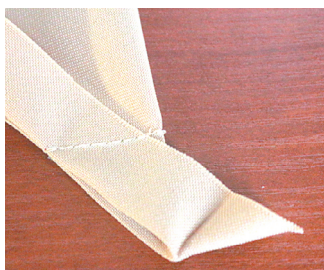
2

3

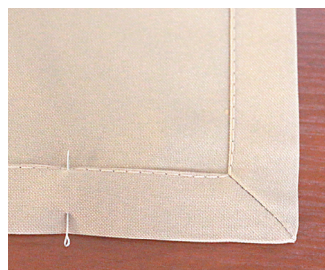
4

5

6

7

Суцільнокроєна з деталлю бейка (2-й спосіб)

Оригінальне рішення обробки зрізів – бейка, яка є суцільнокроєною з основною деталлю серветки. Тобто бейка – це відворот нижньої деталі серветки на лицьовий бік виробу. Колірна гама тканин двох деталей серветки має гармоніювати одна з одною.

1. Викрійте нижню деталь серветки, яка є суцільнокроєною з бейкою. Нижня деталь серветки має бути більшою за верхню на 4 см (ширину бейки) плюс 1 см (припуск на обробку). Виконайте ручні прокладальні стібки по лінії бейки.

2. Викрійте верхню деталь серветки з іншої тканини. Її розміри мають бути на 1–2 см менше за розміри серветки в готовому вигляді.

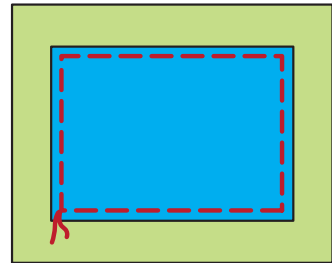
3. Наметайте верхню деталь серветки на виворотний бік нижньої деталі, розмістивши деталь по центру (а).

4. Складіть нижню деталь серветки по діагоналі лицьовим боком усередину. Від кута по лінії згину відміряйте 10 см. Проведіть лінію перпендикулярно до діагонального згину. На відстані 1 см від неї (припуск на обробку) намітьте лінію і по ній відріжте. Те саме зробіть з іншими кутами (б).

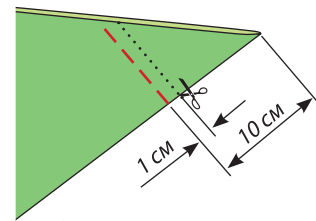
5. Зметайте та зшийте кути нижньої деталі, залишаючи незшитим 1 см. Ширина шва 1 см (строчка 1). Шви розпрасуйте (в).

6. Виверніть кути на лицьовий бік. Підігніть необроблені зрізи деталей на 1 см по намічених лініях і заметайте зрізи. Після цього загніть край нижньої деталі на лицьовий бік верхньої деталі серветки по намічених прокладочних строчках і заметайте. За допомогою лінійки перевірте по всьому периметру серветки ширину бейки – вона має становити 4 см (г).

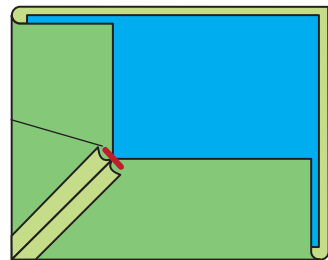
7. Настрочіть суцільнокроєну бейку на основну деталь. Ширина шва 0,1–0,2 см (строчка 2).

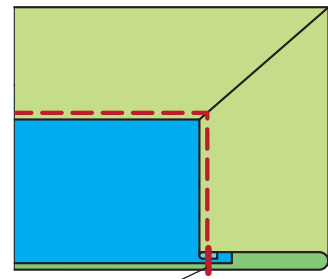
а

б

в

г

Обробка серветки бейкою,
суцільнокроєною з деталлю

Обробка відрізною бейкою

Серветки з відрізною бейкою

1. Викрійте бейку з оздоблювальної тканини. Нитка основи має проходити так само, як на основній деталі серветки.

2. Від кутів бейки відміряйте лінію зрізу 5 см. Проведіть лінію по діагоналі бейки. Біля неї на відстані 1 см (припуск на обробку) намітьте лінію і по ній відріжте. Те саме зробіть з іншими кутами бейки.

3. Зметайте і зшийте кути деталі бейки, залишаючи незшитим 1 см (строчка 1). Ширина шва 1 см. Шви розпрасуйте (а).

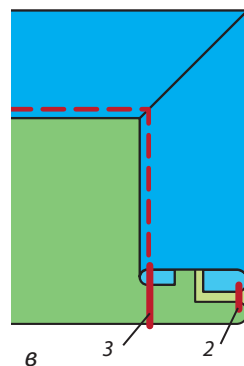
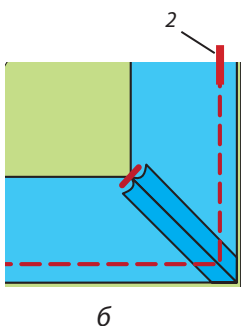
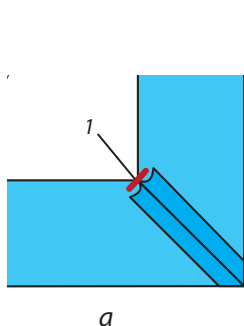
4. Намітьте лінію пришивання бейки на основній деталі серветки.

5. Приметайте, а потім пришийте бейку до основної деталі серветки по наміченій лінії, попередньо склавши дві деталі лицьовими боками всередину й суміщаючи зрізи (строчка 2). Ширина шва 1 см (б).

6. Виверніть серветку на лицьовий бік, виправляючи кути. Підігніть необроблені зрізи бейки на 1 см по намічених лініях і заметайте зрізи.

7. Настрочіть відрізну бейку на основну деталь (строчка 3). Ширина шва 0,1–0,2 см (в).

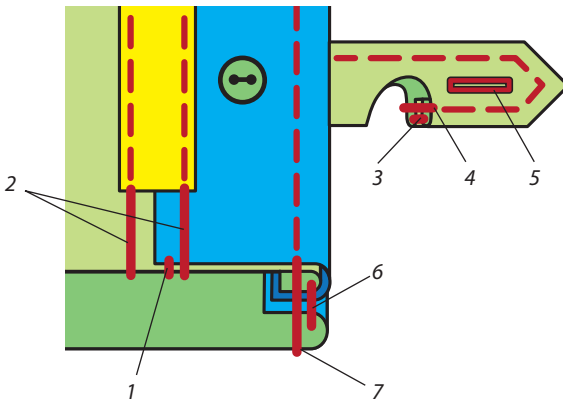
8. Зшийте кути серветки. Пришийте бейку до основної деталі серветки. Настрочіть зрізи відрізної бейки.

Обробка серветки відрізною бейкою

Обробка бейкою килимка (з декоративним хлястиком-тримачем для серветки)

1. Настрочіть бейку на лицьовий бік верхньої деталі. Ширина шва 0,5 см.
2. Настрочіть тасьму. Ширина шва 0,1–0,2 см.
3. Обшийте зрізи хлястика. Ширина шва 0,5–0,7 см.
4. Прокладіть оздоблювальну строчку по хлястику. Ширина шва – згідно з моделлю.
5. Обробіть петлю на спецобладнанні.
6. Обшийте зрізи серветки. Ширина шва 0,5 см.
7. Прокладіть оздоблювальні строчки. Ширина шва – згідно з моделлю.
8. Пришийте ґудзик.

Обробка столових доріжок

Столові доріжки можуть стати чудовою альтернативою звичайних індивідуальних килимків, на яких розташовують тарілки, щоб зберегти скатертину від забруднень. До того ж вони надають столу вишуканості.

Такі доріжки можна стелити як на скатертину, так і безпосередньо на стіл. Ширина доріжки зазвичай становить 30–40 см. Щоб розрахувати довжину доріжки, поміряйте ширину поверхні столу та додайте двічі по 30 см (на «краплю», або звис, тобто тканину, що звисає по обидва боки столу). Зрізи доріжок можна обробити крайовими швами (упідгин, обшивними чи обкантивальними).

Килимок з декоративним хлястиком-тримачем для серветки

Столові доріжки

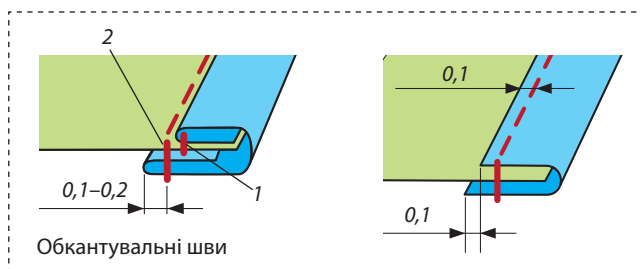
Прихватки

Обробка прихватки

Цю «захисницю» від гарячих поверхонь та посуду виготовляють переважно з пряжі й текстилю. Одна чи декілька оригінальних прихваток додають за тишності та індивідуальності інтер'єру кухні.

Викрійте дві деталі прихватки з основної тканини й одну деталь з ватину або синтепону. Покладіть ватин (синтепон) між двома деталями з основної тканини і прострічіть різні узори або симетричні квадрати (ромби).

Після цього підріжте по лекалу зрізи прихватки за допомогою ножиць, обробіть обконтурвальними швами, утворюючи на кінці петлю. Припрасуйте виріб.

Обробка фартуха

Фартух в українському стилі

Історія цього виробу бере початок ще за часів Стародавнього Єгипту. Тоді це був шматок тканини, середню частину якої, зібрану в складки, прикладали до корпусу людини спереду, іншу обертати навколо тіла і закріплювали вільним кінцем, який заправляли за середню частину. Тримався фартух за допомогою пояса. Середня його частина мала трапецієподібну, трикутну або віялоподібну форму.

Починаючи з епохи Середньовіччя фартух стає невід'ємним елементом робочого одягу: його носили ковалі, шевці, кухарі тощо.

Традиційний український фартух виготовляли з домотканої тканини з обробкою по краях, нерідко оздоблювали вишивкою.

Нині фартухи використовують як спецодяг у різних видах діяльності, а в побуті його одягають під час прибирання, миття посуду й ручного прання, приготування їжі.

Фартух має відповідати гігієнічним, експлуатаційним та естетичним вимогам.

1. Гігієнічні:

- а) оберігання від механічних пошкоджень;
- б) створення сприятливого мікроклімату (визначають за зручністю).

2. Експлуатаційні:

- а) збереження форми виробу;
- б) зручність у використанні;
- в) має добре пратися і зберігати зовнішній вигляд (визначають за ступенем стабільності збереження якості фартуха у процесі експлуатації).

3. Естетичні:

- а) гармонійне поєднання з предметами інтер'єру;
- б) виховання естетичного смаку;
- в) відповідність напряму моди;
- г) виріб має бути гарним, яскравим, декоративно оздобленим та охайно виконаним.

Фартухи, виготовлені з водонепроникних тканин, надягають під час вологого прибирання, вони добре захищають від жиру і плям. Раніше такі фартухи шили з поліетилену, а тепер – із тканин із тефлоновим покриттям, які легко й швидко можна очистити сухою або вологою ганчіркою. Для зручності на фартух пришивають одну чи дві місткі кишені для побутових дрібниць.

Оскільки фасон фартуха обирають залежно від призначення й бажання замовника (тобто фасонів може бути безліч), ми даємо обробку лише основних вузлів фартуха.

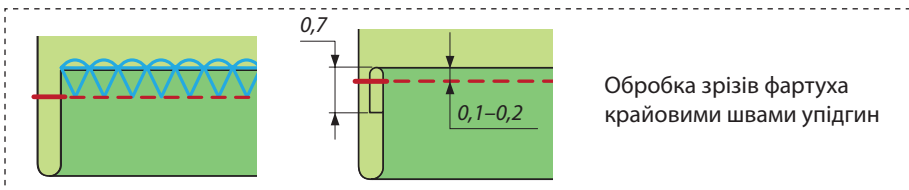
Фартух перукарський

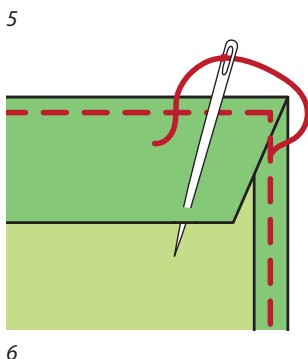
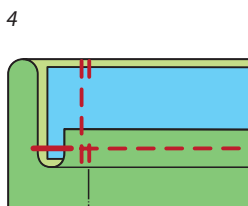
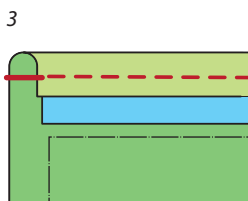
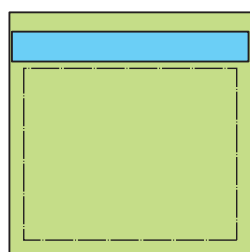
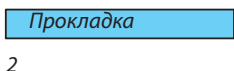
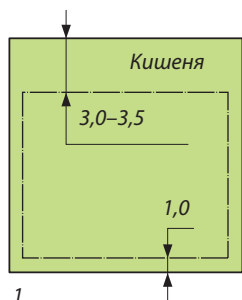
Фартух кухонний

Обробка зрізів фартуха

Зрізи фартуха обробіть обконтурвальними швами або крайовими упідгин.

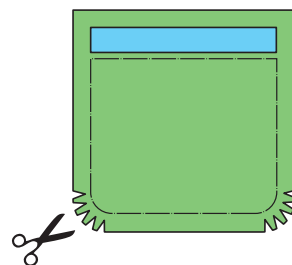
Обробка накладної кишені

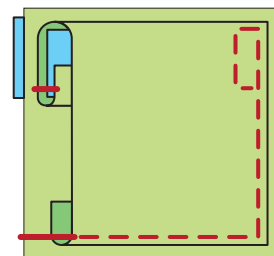
8

7

9

Кишеня – це деталь або вузол швейного виробу для зберігання дрібних предметів та декоративного оформлення виробу.

1. Викрійте основну деталь із припусками по верхньому зрізу 3–3,5 см, по інших зрізах – 1 см.

2. Із клейового матеріалу викрійте прокладку, розміри якої мають дорівнювати розмірам верхнього припуску кишені.

3. Накладіть прокладку з невеликим натягом на припуск кишені, щоб нижній її край не доходив до лінії перегину припуску на 0,1–0,2 см, та закріпіть за допомогою ВТО.

4. Застрочіть припуск по верхньому зрізу кишені. Ширина шва 0,5 см.

5. Верхній припуск кишені перегніть на лицьовий бік деталі по наміченій лінії кишені та обшийте. Ширина шва 1 см.

6. Виверніть та виправте кути. Шви обшивання обмешуйте, одночасно заметуючи припуски бічних та нижнього зрізів.

7. Якщо нижні кути заокруглені, залишки тканини на припуску закладіть у м'які складки. У виробах, виготовлених із цупкої тканини, на заокругленнях зріжте кути навскоси.

8. Із лицьового боку виробу намітьте місце розташування кишені трьома кутами (два верхні кути та один нижній).

9. Настрочіть накладну кишеню на основну деталь. Ширина шва – згідно із моделлю.

Обробка пояса із суцільнокроєної деталі

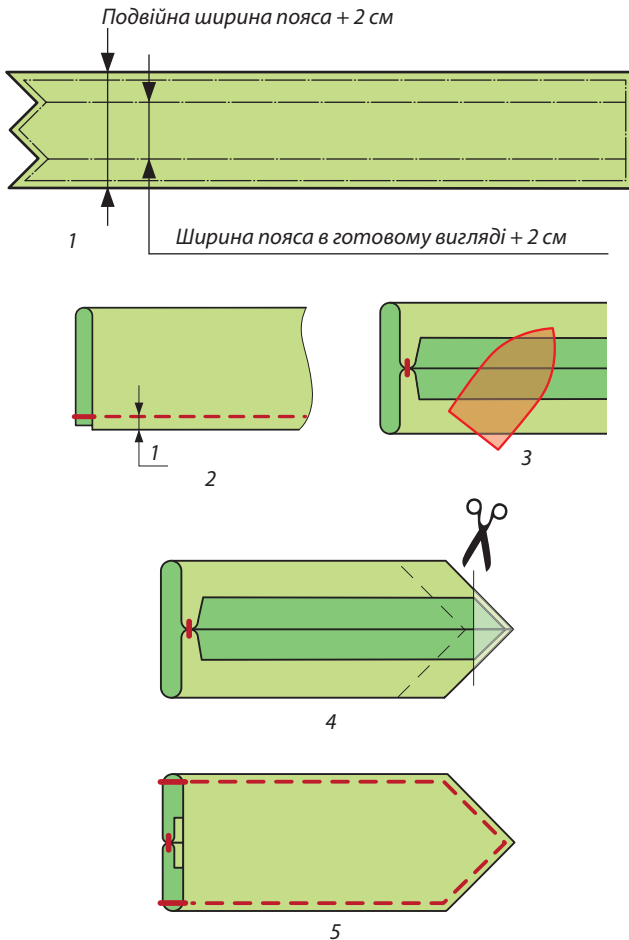
1. Обробіть пояс з однієї деталі, ширина якої дорівнює подвійній ширині пояса в готовому вигляді з додаванням на припуск по 1 см із кожного боку.

2. Деталь пояса складіть уздовж лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи, та прострочіть (строчка 1). Ширина шва 1 см.

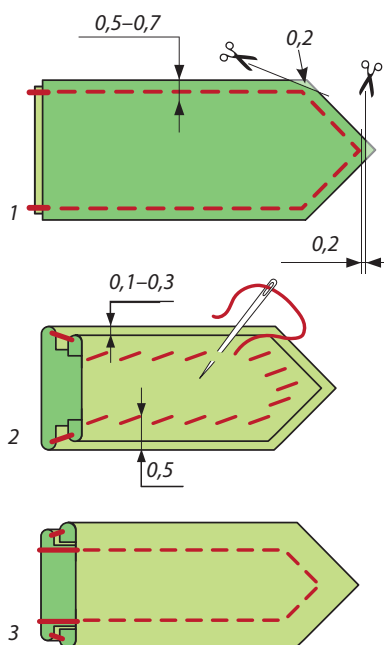
3. Шов зшивання пояса розпрасуйте.

4. Намітьте лінію обшивання коротких зрізів пояса у формі миска та обшийте швом завширшки 0,5–0,7 см. Кут зріжте, залишаючи припуски 0,3 см.

5. Виверніть деталь на лицьовий бік та прокладіть оздоблювальну строчку. Ширина шва – згідно із моделлю.

Види оздоблення фартуха

Обробка пояса із двох деталей

Обробка пояса із двох деталей

З основної деталі викрійте дві деталі. Нитка основи має проходити вздовж деталі. Ширина пояса становить 3–6 см плюс 1 см на обробку зрізів.

1. Складіть дві деталі лицьовими боками та обшийте зрізи. Ширина шва 0,5–0,7 см. Шви підріжте, залишаючи 0,2–0,3 см. На кутах зріжте припуски навскоси, залишаючи 0,2 см до строчки.

2. Пояс виверніть на лицьовий бік, виправте кути та виметайте, утворюючи кант 0,2 см.

3. Прокладіть оздоблювальну строчку по поясу. Ширина шва – згідно із моделлю.

Види оздоблення фартуха

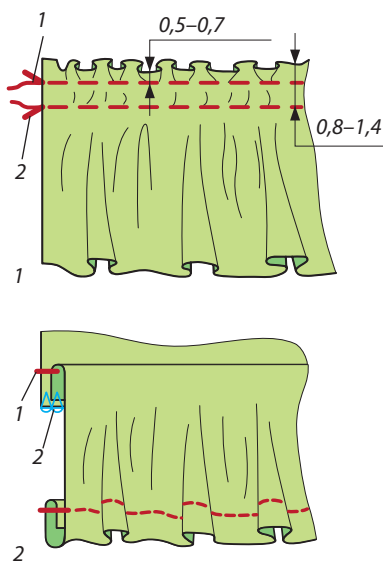
Фартух оздоблюють за допомогою оборок, бейок, тасьми, кантів, мережива, кольорових смужок для обкantuвання зрізів деталей, воланів тощо.

Обробка оборки (шлярки)

Оборка (шлярка) – це смужка матеріалу, зібрана з одного боку зборками чи складками та з'єднана з виробом для його декоративного оформлення. Оборки викроюють із м'яких тканин, що добре драпіруються. Довжина смужки тканини для утворення зборок має бути у 1,5–2 рази більшою за довжину оборки в готовому вигляді. Нитка основи може проходити вздовж або впоперек деталі. Відразу потрібно обробити нижні зрізи деталі швом упідгин або обкantuвальним.

1. Оборку можна виготовити на швейній машині, послаблюючи натяг верхньої нитки та прокладаючи дві строчки: першу – на відстані 0,5–0,7 см від зрізу; другу – на відстані 1–1,4 см від зрізу. Зріз деталі стягніть нижніми нитками на потрібну величину, рівномірно розподіляючи зборки.

2. Після обробки зрізів оборки складіть її з основною деталлю лицьовими боками всередину, сумістивши зрізи, та пришийте (строчка 1). Потім зрізи обметайте (строчка 2).

Обробка оборки (шлярки)

З'єднання бейки з виробом

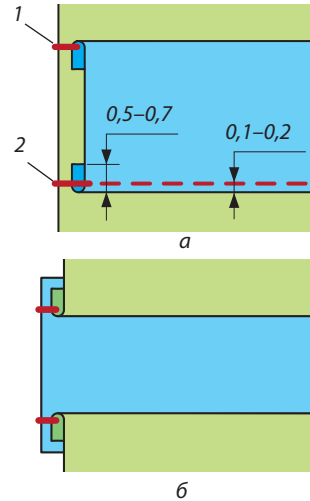
Бейка – це деталь з одинарної чи складеної вдвоє смужки тканини, яку вшивають між деталями виробу чи нашивають на них.

1-й спосіб

Бейку накладіть на деталь лицьовим боком донизу. Пришийте (строчка 1) швом завширшки 0,5–0,7 см. Потім відігніть бейку, закриваючи шов пришивання, підігніть на 0,5–0,7 см усередину та настрочіть по краю (строчка 2).

2-й спосіб

Бейку складіть із деталлю лицьовими боками всередину, пришийте швом завширшки 1–1,5 см. Шов відігніть у бік основної деталі. Так само з'єднайте другий зріз бейки з основною деталлю.

З'єднання бейки з виробом:
а – 1-й спосіб; б – 2-й спосіб

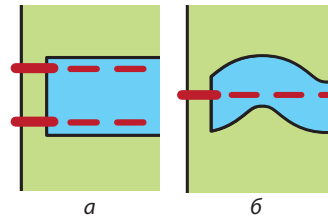
З'єднання тасьми (мережива) з виробом

Тасьма (мереживо) з прямими краями

Тасьму накладіть на лицьовий бік виробу та настрочіть двома строчками на відстані 0,1 см від краю.

Тасьма «в'юнець»

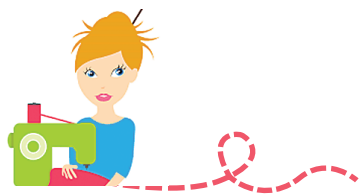
Накладіть тасьму на лицьовий бік виробу та настрочіть однією строчкою посередині.

З'єднання тасьми з виробом:
а – тасьма з прямими краями;
б – тасьма «в'юнець»

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Дайте визначення столової білизни.
2. Назвіть види столової білизни та їх призначення.
3. Якими крайовими швами можна обробити зрізи столової білизни?
4. Із яких тканин виготовляють столову білизну?
5. Яке оздоблення застосовують для столової білизни?
6. Назвіть стандартні розміри скатертин.
7. Яке призначення прихватки?
8. Що таке кишень?
9. Яким вимогам має відповідати фартух?
10. Яке призначення фартуха?

ТЕХНОЛОГІЯ

РОЗДІЛ 5

ВИГОТОВЛЕННЯ ШТОР

5.1. Добір фасону штор

Вікно як архітектурна деталь призначене насамперед для освітлення й вентиляції приміщення, водночас воно є і важливим декоративним елементом. Саме тому оздобленню віконного простору приділяють особливу увагу. Штори – це своєрідні декорації, на фоні яких відбуваються буденні й святкові події в житті окремої людини й усієї родини, а отже, прикрашаючи вікна, ми прикрашаємо своє життя.

З огляду на це, перш ніж узятися до пошиття штор, обов'язково поцікавтесь смаками й уподобаннями власників помешкання. Добираючи фасон шторної композиції, слід зважати також на стилістичне оформлення й функціональне призначення приміщення, його площу, висоту стін, конфігурацію та розмір самого вікна, його розташування за сторонами світу. Колірна гама тканини має гармоніювати з меблями, стінами й підлоговим покриттям. Використовуючи різні фасони штор, можна без особливих витрат видозмінювати простір, надаючи йому бажаної атмосфери, роблячи його динамічнішим або затишнішим, світлішим або темнішим. А ще за їх допомогою можна замаскувати невдалі деталі інтер'єру. Залежно від обраного стилю й тканини декорування вікна, воно може стати виразним акцентом в інтер'єрі або створювати тло для меблів. Можливості для вибору фасону якнайширші: від простих і невибагливих, як-от роликові штори чи завіси з рюшем, до ефектних багаточарових портьєр і складних ламбрекенів.

Класичні штори

Обираючи шторну композицію, слід враховувати не тільки її декоративний, а й функціональний аспекти. Наприклад, штора у спальні має захищати від яскравого світла, а оздоблення вікна вітальні або їдальні – навпаки, пропускати якнайбільше сонячних променів до приміщення. Завіси вікон, що виходять на гомінливу вулицю, мають охороняти приватність і спокій життя власників помешкання. Натомість в оформленні вікна, з якого відкривається чудовий краєвид, ліпше віддати перевагу мінімалістському стилю, щоб не відволікати увагу від картини

ззовні, а лише підкреслити її красу. Стилів оформлення віконного простору існує безліч, і всі їх можна комбінувати.

Класичні штори – це прямі розсувні віконні завіси, що спадають вільними складками. Вони можуть бути оздоблені китицями, бахромою, тасьмою, стеклярусом й іншими декоративними елементами та для зручності зібрані підхватами. Зазвичай їх поєднують із легкими тюлевими гардинами. Основний акцент у їхньому дизайні – це тканина, яка може бути різною за фактурою, малюнком й технологією виготовлення. Класичні штори підходять для будь-якого інтер'єру.

Французькі штори – це завіси, складки яких утворюють фестони – глибокі секції у формі півкола. «Маркізи» (їхня інша назва) не розсуваються, а піднімаються. Вони добре впишуться у класичний інтер'єр з антикварними меблями і гармонійно поєднуються з ламбрекенами, важкими портьєрами. Довжина може бути різною: діставати тільки до підвіконня або ж до самої підлоги. Для виготовлення французьких штор найчастіше застосовують атлас, шовк і напівпрозорий тюль ніжних кольорів.

Італійські штори повністю не розсуваються – вони витончено стягуються шнурами по діагоналі від робочого краю до кінців карниза. Шнури, пропущені крізь кільця, закріплюють на виворотному боці шторного полотнища. По лінії натягнення штори фіксують за допомогою декоративних гачків або карнизної планки.

Місце з'єднання двох полотнищ часто буває акцентовано розеткою, «мальтійським хрестом», бантом або китицями. Особливо ефектні такі штори з блискучої тканини: шовку, тафти, поліестеру, вуалі. Вони пасуватимуть до великого панорамного вікна й скромного меблювання. Пишні підймальні гардини з витіюватими рюшами ефектно контрастуватимуть із чіткими лініями та нейтральними кольорами інтер'єру.

Римські, або романські, штори якнайкраще підходять для мінімалістського й навіть аскетичного інтер'єру, хоча в поєднанні з портьєрами гармонійно впишуться в будь-який. Завдяки їм маленьке

Французькі штори

Італійські штори

Римські штори

Японські панелі

Штори «рукав єпископа»

Штори «кафе» для кухонного вікна

й непомітне вікно стане невіддільною частиною сучасного і стильного оформлення. Римські штори дають змогу максимально використовувати денне освітлення.

Японські панелі в сучасному інтер'єрі слугують не лише для оформлення віконних отворів, підкреслення певного стильового рішення приміщень, а й для функціонального зонування простору. Наприклад, їдальні та вітальні, спальної та комп'ютерної зони тощо.

Порт'єри з напуском **«рукав єпископа»** надають віконному простору граціозності та елегантності. Виглядаючи пишно і дорого, вони водночас нескладні у виготовленні.

Для оформлення кухонного вікна краще добирати тканини світлих тонів, оскільки темні та яскраві візуально зменшують приміщення. Щоб можна було використовувати підвіконний простір, зазвичай шиють короткі штори.

5.2. Тканини для штор

Декорування тканинами – один із найважливіших аспектів композиції інтер'єру. За допомогою комбінування тих чи тих матеріалів створюють різні стильові концепції – від класичних до авангардних і постмодерністських.

Тканина на шторах краще виглядатиме, якщо додати їй об'єму, посадивши на підкладку або зробивши вставки. Жаккард, атлас, шовк, репс, оксамит, оббивний матеріал – для пошиття штор застосовують найрізноманітніші типи тканин. Сьогодні дуже популярні матеріали з протравленими кислотою просвітами неправильної форми. Порт'єри з них виконують функції, як-то кажуть, два в одному: і порт'єр, і гардин. Повернулися в інтер'єр традиції наших прабабусь – завіси, зв'язані гачком. Існує безліч різних вишивок, щороку з'являються нові тенденції – вишивка мохером по оксамиту, інкрустації бісером, кришталевими підвісками й навіть кристалами.

Тканини з натуральних волокон дарують відчуття затишку та «правильної» розкоші, а фактурні ефекти натуральних тканин – безперечний показник високої якості. Завдяки сучасним технологіям вони отримали нові втілення та образи. Дедалі популярнішим стає вкраплення натуральних волокон у штучні тканини. Цікаве рішення – водорості, вплетені в органзу. Нині у моді – складна фактурність.

До новинок сучасного текстилю належать тканини з додаванням металізованих ниток. Вони мають здатність до утворення надзвичайно красивих складок. Ви можете щодня змінювати форму ваших гардин, просто згинаючи металізовану тканину. У сучасному декорі металеві елементи надзвичайно популярні.

Тришарові тканини, виконані за принципом рулонних штор, майже повністю світлонепроникні. Оскільки їх виворіт білий, вони не нагріваються на сонці. Такі тканини мають ще й високі тепло- і звукоізоляційні властивості, тому їх використовують для оббивання стін.

Тканина має добре виглядати завжди: і вдень, і вночі. Наприклад, полотнище мусліну, що його вдень освітлюють сонячні промені, дає ефект матового скла. А увечері штори, які освітлюють спереду штучні джерела світла, стають непрозорими і створюють атмосферу затишку й захищеності.

Не варто заощаджувати на тканині. Щоб штора виглядала максимально ефектно, слід керуватися під час пошиття простим правилом: готове полотнище, розтягнуте повністю, має бути в 2,5–3 рази ширшим за карниз.

Тканина створить бажаний ефект, а обробка верхнього краю штор визначить їхній стиль. Верхній край може бути прикрашений зборками або складками. Інші варіанти оформлення зазвичай зумовлені особливостями тканин. Защепи, наприклад, підійдуть для важких довгих штор, а так звані олівцеві складки, щільно розташовані по всій ширині, – для легких непрозорих тканин.

Форма, колір, деталі обробки – кожне полотнище тканини має композиційно поєднуватися з іншими елементами інтер'єру, малюнком підлоги, кольором і обробкою стін, меблями та аксесуарами. Важливим чинником є освітлення – воно може радикально змінити як зовнішній вигляд тканини, так і її відтінок. Тож, щоб уникнути неприємних несподіванок, доцільно розглянути зразок тканини при тому освітленні й у тому приміщенні, де її застосовуватимете.

У слабоосвітленій кімнаті буде доречною світла блискуча тканина. Темна і матова – поглинати́ме світло; крім того, м'які тони заграють при нічному освітленні, а тканина з фігурним переплетенням виглядатиме оригінально. Запам'ятайте: темні тканини на тлі вікна виглядають іще темнішими – спрацює ефект контрасту з яскравим сонячним світлом.

Якщо на тканину падатимуть прямі сонячні промені, не слід застосовувати шовк, який за умови незахищеності підкладкою вигоряє й знебарвлюється. Іноді тканини можуть виявитися підробленими, тому, перш ніж купувати, слід потерти їх і переконатися, що вони не були, наприклад, накрохмалені, щоб здаватися цупкішими. Проблеми можуть виникнути й через різну інтенсивність забарвлення, тому краще купувати тканину з одного рулону.

Неабияк важлива також вага тканини. Важка, що добре драпірується, звисатиме пишними складками, що додають значущості та об'єму. Середні й легкі тканини матимуть вишуканий акуратний вигляд. Більшість сучасних тканин можуть бути виготовлені як із синтетичних, так і з натуральних волокон. Останні не так швидко забруднюються й легко перуться, добре вбирають вологу. Штучні тканини менше мнуться і менш гігроскопічні, проте можуть накопичувати статичний заряд,

унаслідок чого сильніше притягують пил, тому їх потрібно частіше прати, що може зашкодити текстурі штор і скоротити термін експлуатації.

Функціональне призначення тканини в інтер'єрі:

- захист від сонячних променів і протягів;
- поглинання шуму;
- декорування зношених поверхонь, конструкцій та комунікацій;
- розподіл простору на зони;
- створення умов для ізоляції простору, загального колористичного ефекту, а також світлового й композиційного рішення.

Правила добору тканини

1. Одноколірні тканини без малюнків добре гармоніюють із довкіллям. Їхня краса – у кольорі й фактурі.

2. Під час вибору тканин із малюнком, окрім кольору, потрібно враховувати тематику і масштаб малюнка, пов'язувати його з масштабом і стилевим трактуванням меблів, візерунком килимів.

Приклади колірної гами штор

3. У невеликій кімнаті не слід використовувати багато тканин різного малюнка, а також поєднувати тканини з малюнками шпалер.

4. Фактурні тканини добре поєднуються з полірованим деревом меблів, металом, шкірою.

5. Тканини з рельєфною фактурою або чітко стилізованим візерунком, у смужку чи клітинку пасують до кольорових меблів у дитячій кімнаті, меблів у етнічному стилі, з лози.

6. Насичений колір і виразний малюнок доречні у великій загальній кімнаті, вітальні. У спальнях варто віддавати перевагу пастельним тонам, спокійній гамі кольорів.

7. Дуже цупка тканина, наприклад гобелен, не призначена для м'якого драпірування. Що багатша фактура текстилю і яскравіший малюнок, то простішим має бути фасон.

8. Надмірно яскрава тканина на вікнах привертає до себе увагу, заважаючи сприйняттю простору як єдиного цілого.

9. Тканина з великим малюнком добре виглядатиме у великих приміщеннях. Що менший простір, то дрібніший має бути малюнок.

10. Великі вікна краще драпірувати простими тканинами з неясковим, «некричущим» малюнком або віддати перевагу прозорим шторам із ламбреке-

ном. Слід уникати тканин із дрібним малюнком – він «загубиться». Вдале рішення – жалюзі.

11. Шпалери з нав'язливим, яскравим малюнком у поєднанні зі строкатими завісами викликають відчуття занепокоєння.

12. Для барвистого декору стін підійде однотонне драпірування. Легкі штори у спокійних тонах створюють атмосферу елегантності в інтер'єрі.

5.3. Колірна гама

Правильно підібраний колір може зробити затишною будь-яку кімнату. Секрет простий: якщо доступ природного світла в приміщенні обмежений, вибирайте теплі та яскраві кольори, а якщо світла в надлишку – віддайте перевагу прохолодним свіжим відтінкам. Проте відомо, що жодні рекомендації не можуть змінити особисті уподобання людини, її схильність до того чи того кольору.

Якщо ви віддаєте перевагу жовтому, ліпше добирати його ніжні відтінки. Цей колір стимулює активність і гостроту розуму, життєрадісність. Яскравий, сяючий жовтий допомагає візуально розширити простір. Цей колір буде підходити для кімнати, у якій вирує життя сім'ї, але не варто застосовувати його у спальні або кухні. Найліпше жовтий поєднується з білим і зеленим, але, якщо його притінити, він добре гармоніює і з іншими кольорами.

Зелений колір, якщо він не яскравого «отруйного» відтінку, ідеально підходить для їдалень і кімнат відпочинку.

Бірюзовий тон, у якому багато не тільки зеленого, а й блакитного, буде вельми доречним в оформленні дитячої кімнати.

Синій колір добре розслаблює і найліпше поєднується з білим. Він додає інтер'єру відчуття прохолоди, тому використовуйте його в кімнатах, вікна яких виходять на схід. Цей колір добре поєднується з усіма світлими відтінками інших кольорів. Проте його потрібно використовувати обережно – надживання синім може викликати відчуття тривоги.

Приклади колірної гами штор

Блакитний колір налаштовує на ліричний лад, заспокоює і розслаблює, тому його часто використовують як основний тон для спальні. Він добре поєднується з ніжним жовтим. А декілька «плям» іншого кольору, як-от подушки, картини, килимки, зроблять ясно-блакитну прохолоду теплішою та затишнішою. Блакитний колір візуально збільшує простір.

Червоний колір рідко використовують як основний в оформленні інтер'єру – він надто агресивний. Проте для нього можна знайти застосування – цей колір незамінний в коридорах, вестибюлях і приймальнях. У вітальні підійдуть його приглушені відтінки, які чудово комбінуються з дерев'яними меблями. У спальні можна повісити червоні штори, картини у червоних тонах, поставити нічник із червоним абажуром.

Червоно-коричневий колір створює атмосферу затишку, а темно-коричневий – хилить до сну.

Помаранчевий надихає й стимулює гарний настрій. Найкраще підходить для віталень та їдалень, кімнат для молоді, оскільки сприяє активному спілкуванню, підсилює творчий потенціал.

Для менш ексцентричних рішень можна обрати класичний теракотовий колір, який завжди виглядає стильно.

Рожеві кольори візуально наближують предмети, роблять велику кімнату компактнішою та інтимнішою.

Білий колір, хоч як це дивно, може пригнічувати психічний стан. Отже, від чисто-го білого ліпше відмовитися. Хоча можна дібрати відтінок теплого молока, злегка рожевий, вибіленого полотна або інші відтінки. І це вже будуть ті тони, на тлі яких виділятимуться інші кольори й створюватиметься гармонійна композиція, у якій усі елементи декору виглядатимуть особливо виразно.

Особливості колірної рішення

1. Добирайте для інтер'єру три кольори або три відтінки.
2. 70 % поверхонь кімнати (це зазвичай стіни, стеля й підлогові покриття) мають бути основного кольору, 20 % (меблі та завіси) – додаткового і 10 % – кольорові акценти.
3. Прагніть використовувати в одній кімнаті не більше ніж три види матеріалів.

Комбінація декількох типів тканин одного кольору створить цілісну, врівноважену композицію. Урізноманітнити такий інтер'єр можна за допомогою цікавих фактур тканин і покриттів, а акценти контрастного кольору пожвавлять кімнату, додадуть їй оригінальності. У контрастних композиціях використовують червоний із зеленим, синій з оранжевим, жовтий із фіолетовим. Для кольорних акцентів можна підібрати близькі кольори, наприклад: до синього – бірюзовий або фіолетовий – до жовтого.

Для маленької кімнати добирайте штори в колір стін, однотонні й світлі. Якщо в маленькій кімнаті вікна виходять на північ, жовті штори «продукуватимуть» добрий настрій та візуально збільшуватимуть простір. Для кімнати з вікнами на південь

краще вибрати світлі м'які відтінки зеленого – у поєднанні з яскравим сонцем вони створюватимуть теплу, літню атмосферу.

Якщо композиція занадто яскрава, щоб притінити її, додайте білого або кремового кольору. Що ж до малюнка на тканині – слід знати, що вертикальна смужка, особливо якщо штори займають весь простір від підлоги до стелі, візуально робить кімнату вищою, а горизонтальна – навпаки, нижчою та ширшою. Великі яскраві квіти «з'їдають» простір, тому штори з таким малюнком не можна вішати у маленькій або темній кімнаті.

Яскраві штори від підлоги до стелі, що декорують широке вікно, роблять його довшим, а широкий ламбрекен, розташований достатньо високо, створює ілюзію вузького високого вікна.

5.4. Віконні карнизи

Асортимент штанг і карнизів для штор дуже різноманітний. Серед них найнадійнішими вважають металеві з рухомими кільцями і шнуровими механізмами відкриття штор. Вони не тільки зручні в експлуатації, а й легко вмонтовуються.

Штори на карнизах зі шнуровими механізмами схильні до зношування меншою мірою, ніж штори, які переміщують по штанзі вручну. Шнурові механізми здебільшого вбудовують у карниз. Щоб шнури не плуталися, їх укорочують і натягують за допомогою тягарця.

Карнизи можна прикріпити до стіни або стелі, використавши фурнітуру. Завдяки різним за конструкцією насти́нним кронштейнам, карнизи, а з ними і штори, можна розташувати на певній відстані від стіни, враховуючи випнуті елементи, наприклад радіатори опалення, підвіконня. Ця ж особливість конструкції карнизів дає змогу розмістити позаду штор декоративні завіси.

Легкі штори зазвичай підвішують до віконної ніші позаду карниза або гардинової штанги. Тому фурнітура має бути по можливості прихованою. Одне з найкращих рішень – металевий карниз, який прикріплюють до стелі, або прозорий пластиковий карниз, який прикріплюють до стіни або стелі. Для підвішування штор над арковими вікнами застосовують спеціальні карнизи, які забезпечують щільне прилягання штор до стіни. Ці карнизи складаються з невеликих секцій з отворами для гачків. Карниз підганяють під форму вікна, міняючи положення секцій одна щодо одної.

Різновидів штанг для штор і набалдашників до них – не менше, ніж видів карнизів. Довгі важкі штори ліпше підвісити на жорсткій металевій штанзі

Віконні карнизи

з набалдашниками. З вузькими вікнами добре гармоніюють короткі штанги. Штанги для штор, як і карнизи, бувають із вбудованим шнуровим механізмом, рухомі елементи якого легко переміщуються по розташованих зверху металевих напрямних.

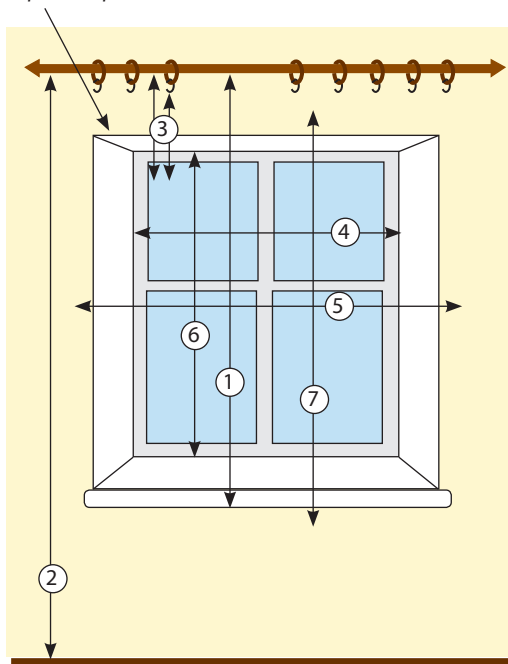
Металеві та дерев'яні гардинові штанги різних діаметрів із кільцями використовують як для розсувних штор, так і для стаціонарних, коли постійно видно частину карниза або весь карниз. Без кілець такі штанги можна застосувати для ламбрекенів або стаціонарних штор на кулісі чи повітряних петлях. Металеві штанги доповнюють стильними наконечниками, дерев'яні можуть мати наконечники або кутові елементи.

Декоративні карнизи з механізмом переміщення штор мають вбудований механізм і шнур для розсування й закривання завіс. Найчастіше на такі карнизи, що мають для кріплення прості гачки або кільця, вішають завіси з дрібними складками. Кріплення для петель також годяться для розсувних завіс на петлях.

Заміри вікна перед декоруванням

Насамперед огляньте стіни біля вікна. Усе, що може заважати його декоруванню, як-от труби, радіатори опалення, виступи, інші архітектурні конструкції, бажано приховати за майбутні завіси. Обов'язково уточніть, із якого матеріалу зроблено стіни (гіпсокартон, залізобетон тощо) й чи є в них порожнини. Також важливо знати, як розташовано електропроводку, щоб не пошкодити її під час встановлення карниза або кронштейнів.

Верхній горизонтальний відкіс

Зробивши необхідні заміри, намалюйте схему вікна, на якій позначте все, що може завадити розташуванню карниза або шторної композиції. Знайдіть конструктивний спосіб вирішення проблеми.

Повторіть усі заміри тричі в різних місцях, щоб уникнути помилок.

Основні заміри вікна:

1 – довжина коротких портьєр. Вимірюють від карниза (верхньої точки) до підвіконня мінус 1–2 см (чи нижче за підвіконня – залежно від моделі);

2 – довжина довгих портьєр. Вимірюють від верхньої лінії карниза (гачка) до підлоги мінус 2 см. Якщо портьєри драпіруються по підлозі, до висоти додають 15–60 см (залежно від моделі);

3 – висота ламбрекена. Вимірюють величину 2 і ділять її на 6, оскільки пропорційний ламбрекен становить $1/6$ висоти від підлоги до карниза;

4 – ширина вікна;

5 – ширина жалюзі, італійських, римських штор. До величини 4 додають 5–10 см із кожного боку;

6 – висота вікна;

7 – довжина жалюзі, італійських, римських штор. До величини 6 додають 20 см (вверх від верхнього горизонтального відкосу) й 3 см (униз від підвіконня).

Для моделей, що їх оформлюють у віконному отворі, вимірюють висоту (6) і ширину вікна (4) в декількох місцях (знизу, зверху й посередині вікна).

5.5. Рекомендації з оформлення віконного декору

1. Якщо вікно велике, можна закрити шторою всю стіну так, щоб вона була повністю задрапірована тканиною.

2. На високих стелях ефектно виглядатимуть багетні карнизи, доречні також і ламбрекени.

3. Із гардинами до підлоги квадратне вікно виглядає вищим.

4. Вікно здаватиметься ширшим, якщо збільшити простір для руху завіс. І виглядатиме вищим, якщо встановити гардину вище, ніж зазвичай.

5. Вікно здаватиметься ширшим, якщо з'єднати завіси по центру й відтягнути їхні нижні кінці в обидва боки за допомогою зав'язок. Також, якщо вікно вузьке, варто обирати довгі карнизи або штангу – такі, щоб штори, коли вони розсунуті, не заходили на вікно, а висіли з боків.

6. Тканина в поздовжню смужку створює зоровий ефект високого приміщення, начебто видовжуючи стіни, і тому ідеально підходить для кімнат із низькими стелями і невеликими вікнами.

7. Легкі штори з тюлю візуально збільшують вікно й кімнату загалом. До того ж вони чудово поєднуються зі світлими дерев'яними меблями й плетеними стільцями.

8. Великі вікна від підлоги до стелі дають чудову можливість фантазувати і з кольором, і з формою завіс. Для вітальні підійдуть порт'єри з важких урочистих гобеленових тканин. Можна оздобити їх воланами й перехопити оксамитовим шнуром. А тонкий прозорий тюль, зібраний у дрібні складки, красиво відтінятиме порт'єри.

9. Мінімалістично й водночас вишукано виглядають тканини з геометричними принтами. Квадрати, прямокутники, ромби й овали на шторах можуть бути будь-яких кольорів і розмірів, з орнаментами всередині. Чудово вписуються в інтер'єр контрастні штори. Наприклад, праворуч – синє полотнище, ліворуч – оранжеве.

10. Радіатори опалення зазвичай розміщені під вікном, тому, якщо повісити на вікно довгі порт'єри, втрачатиметься тепло. Оптимальне рішення в такому разі – штори з ламбрекеном або гардиною з прозорої тканини, яка не перешкоджає проникненню тепла в кімнату.

11. Якщо у великій кімнаті вікна виходять на протилежні сторони, можна повісити однотонні італійські або роликові штори. Підходять також штори з грубим переплетенням ниток, що піднімаються за допомогою бамбукової палиці. Щоб пом'якшити світло від вікна, можна використовувати органзу. Однотонні жалюзі мають бути того ж кольору, що і тюль. Можна підібрати тканину з великим набивним малюнком.

12. Перехопивши гардини підхватами на рівні підвіконня у великий вітальні, можна створити затишну атмосферу старовинного будинку й візуально звузити простір.

13. Щоб приховати різні за висотою вікна, всю віконну арматуру встановлюють на одному й тому ж рівні.

14. У кімнаті, вікна якої виходять на північ, доцільно просто «розпустити» штори в отворі вікна, не варто оздоблювати їх важкими ламбрекенами, драпіруванням і фалдами.

15. У кімнаті з великими вікнами гарно виглядатимуть багаті порт'єри зі струмливої тканини з великим малюнком. Для них буде потрібно багато тканини, тож можна заощадити кошти, купивши просту тканину й прикрасивши її тасьмою або обшивкою по рухомому краю.

16. Легкі тканини – шовк, поліестер – починають рухатись від найлегшого вітерцю. Цього можна уникнути, нашивши знизу тасьму або зав'язавши штору пишним бантом.

17. Для просторих кімнат підходять тканини з малюнком або яскравих кольорів.

18. У маленьких кімнатах переважно дотримують м'якої колірної гами й використовують тканини з простим візерунком або однотонні, щоби штори не домінували в інтер'єрі кімнати й не втомлювали очі.

19. У невисоких приміщеннях ефектно виглядатимуть профільні карнизи, прикріплені просто до стелі.

20. Штори для невеликого вікна в кімнаті або мансарді зазвичай шують з однотонних тканин або тканин пастельних тонів, можна з дрібним малюнком, але не дуже темним.

5.6. Прямі порт'єри

Прямі порт'єри прикрасять будь-яке вікно. Вони доречні в приміщеннях, оформлених у класичному стилі. Зазвичай їх доповнюють декоративними підхватами, які бувають простими, складними (фігурними), стьобаними, прямими або дугоподібними, оздобленими квітами й іншими аксесуарами. Прямі порт'єри можуть шити з підкладкою, яка запобігає вицвітання тканини. Завдяки підкладці штори добре драпіруються, ліпше поглинають звуки й перешкоджають протягам.

Розрахунок довжини та ширини портьєр

Найпоширеніші чотири типи довжини портьєр:

- довжина до підвіконня. Нижній край портьєри виступає на 1–2 см над рівнем підвіконня;
- довжина нижча за підвіконня. Ці штори ефектніше виглядають, якщо вони звисають нижче за підвіконня на 10–15 см;
- довжина до підлоги. Край портьєр розташований на 1–2 см вище від рівня підлоги;
- довгі портьєри, драпіровані складки яких спадають на підлогу. До висоти в готовому вигляді додають 15–60 см на драпірування.

Розраховуючи довжину моделі, додайте припуски на обробку верхнього, нижнього й бічних зрізів.

Розрахунок кількості тканини за висотою

До висоти портьєри в готовому вигляді додайте 20 см на обробку зрізів. Якщо ви використовуєте тканину з малюнком, потрібен її певний запас. Щоб точно розрахувати необхідну кількість тканини, слід визначити рапорт (тобто повторювану частину малюнка).

Розрахунок рапорту тканини:

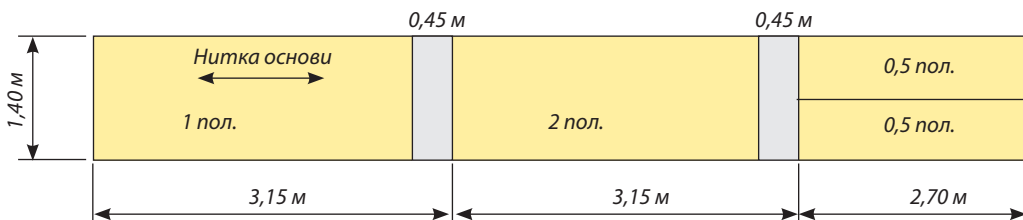
рапорт = 0,63 м;

висота портьєри в готовому вигляді = 2,5 м;

висота портьєри з припусками на обробку: $2,5 + 0,2 = 2,7$ м;

$0,63 \times 4 = 2,52$ см (не проходить);

$0,63 \times 5 = 3,15$ м (0,45 м – залишок на підхвати, подушки, дрібні деталі).

Витрата тканини на дві портьєри: висота виробу в готовому вигляді + 20 см на обробку верхнього і нижнього зрізів (за ширини тканини 1,4 м).

Усі полотнища, крім останнього, викроюють із розрахунком рапорту. Останнє полотнище кроять тільки з припуском на обробку.

Для розрахунку ширини портьєр вимірюють довжину карниза, цю цифру ділять на 2. Щоб драпірування портьєри було об'ємним, до отриманої цифри зазвичай додають 1,5–2 ширини.

Приклад: довжина карниза 2,4 м.

$2,4 : 2 = 1,2$ м – ширина однієї порт'єри в зібраному вигляді.

$1,2 \times \text{коефіцієнт призбирування } (1,8) = 2,16$ м – ширина однієї порт'єри в незібраному вигляді.

Використовують тканину завширшки 1,4 м, виготовляють дві порт'єри з 1,5 полотнища ($1,4 + 0,7 = 2,1$ м).

Перевіряйте точність замірів. Переконайтеся в тому, що остаточні розміри правильні. Для замірів використовуйте вимірювальну рулетку, а не гнучку сантиметрову стрічку. Металева стрічка рулетки довша і дає точніші дані під час заміру і розкроювання тканини.

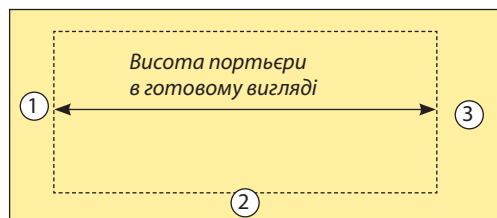
Остаточна ширина порт'єри може варіюватися за допомогою більшого чи меншого коефіцієнта призбирування монтажною тасьмою.

Порт'єра без підкладки:

1 – припуск на обробку верхнього зрізу порт'єри 6 см (8; 10 см);

2 – припуск на обробку бокового зрізу порт'єри 1,5 × 1,5 см (2 × 2; 4 × 4 см);

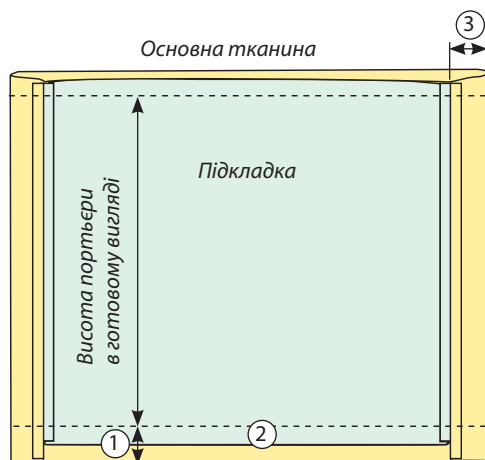
3 – припуск на обробку нижнього зрізу порт'єри 5 × 5 см (7 × 7; 10 × 10 см).

Порт'єра на підкладці:

1 – підгин нижнього зрізу порт'єри;
2 – підгин нижнього зрізу підкладки дорівнює 1/2 підгину нижнього зрізу порт'єри. Пришивають вище за нижній край порт'єри рівно навпіл;

3 – так званий технічний підгин бокових зрізів – 4 см (але може бути більшим залежно від моделі).

Виготовлення порт'єр на підкладці доволі просте: ви просто зшиваєте разом основну тканину й підкладку вздовж бічних зрізів на швейній машині. А верхній зріз порт'єри (разом із підкладкою) обробляєте монтажною тасьмою. На бічних зрізах виконуєте технічний підгин, щоб під час драпірування або декорування порт'єри підхватами підкладка не виглядала на лицьовий бік. Окрім того, порт'єри з технічним підгином виглядають об'ємнішими й вишуканішими.

Розрахунок основної тканини порт'єри та підкладки

Приклад:

Якщо ширина порт'єри – 1,4 м.

$1,4 - 0,16$ (0,16 – припуск на технічний підгин) = 1,24 м

Ширина підкладки – 1,24 м.

Якщо ширина порт'єри – 2,10 м.

$2,1 - 0,16$ (0,16 – припуск на технічний підгин) = 1,94 м

Ширина підкладки – 1,94 м (4 см – технічний підгин).

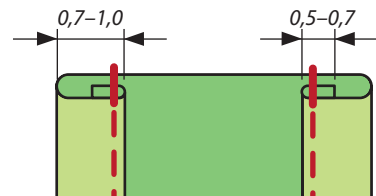
Розрахунок: ширина порт'єри – 16 см (на технічний підгин).

Обробка бічних зрізів штор

Підігніть зрізи: першого разу на 0,5–0,7 см, другого – на відстані 0,7–1 см від зрізу.

Закріпіть строчкою на 0,1–0,2 см від згину.

Застрочіть бічні зрізи. Ширина шва 0,1–0,3 см.

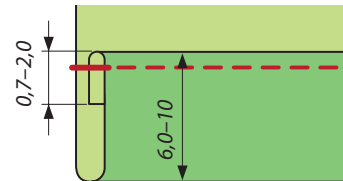
Обробка бічних зрізів штор

Обробка нижніх зрізів штор

Підігніть зрізи: першого разу на 0,7–2 см, другого – на відстані 6–10 см.

Закріпіть строчкою на 0,1–0,2 см від згину.

Застрочіть нижні зрізи порт'єри. Ширина шва 0,1–0,3 см.

Обробка нижніх зрізів штор

5.7. Шторна монтажна тасьма

Коли всі шви на полотнищі тканини оброблені, залишається задрапірувати порт'єру. Можна це зробити вручну, проте зборки будь-якої форми і розміру легше формувати за допомогою готової монтажної тасьми, та й виглядають вони привабливіше.

Шторна тасьма – це смужка із синтетичної тканини з готовими петлями. Настрочена по обшивці полотнища, вона позбавляє від необхідності робити петлі й дає змогу створювати рівномірні складки на шторах. У неї протягують шнур, потягнувши за який тканину збирають у складки або призбирують залежно від обраного способу драпірування. Остаточна ширина штор визначається частотою складок (зборок).

Деякі види шторної тасьми, замість ниток призбирування, мають кишені, у які вставляють спеціальні затиски. Ці затиски створюють ефект драпірування хвилеподібних складок і дають змогу легко регулювати відстань між ними.

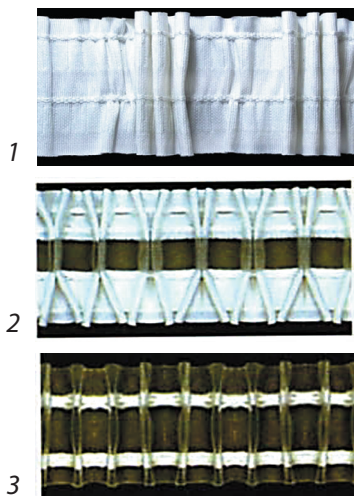
Щоб розрахувати необхідну кількість шторної тасьми, треба довжину карниза помножити на відповідний коефіцієнт вибраного виду тасьми. До отриманої величини додати 5 см на припуски. Довжина універсальної шторної тасьми залежить від бажаної щільності призбирування, але має бути не менше ніж удвічі довшою за довжину карниза.

Випускають такі види класичної тасьми: для звичайних складок, променевих і бантових, потрійних і циліндричних. Є спеціальна тасьма з легкого, майже прозорого матеріалу для тонких штор і тюлю. Є тасьма у стилі «вафлі» для буфів і складок а-ля тюдор.

Ширина тасьми визначається довжиною штори – ширша тасьма (для потрійних і циліндричних складок) краще підходить до довгих класичних штор. Вузьку тасьму (для звичайних і променевих складок) використовують у пошитті штор завдовжки до підвіконня і середньої довжини. На тасьмі є петлі або кишеньки для шторних гачків. Для кожного типу тасьми потрібні відповідні гачки. Тип гачка визначається способом кріплення завіси – на багатьох видах тасьми гачки розміщено на різних рівнях, щоб завіса могла звисати як зі штанги, так і з рейки. Проте тасьма для потрійних складок має фіксоване положення гачків, тому, перш ніж її купувати, ознайомтесь із фабричною інструкцією.

Будь-яка тасьма підходить майже для всіх тканин, але потрібно перевірити, як вони поєднуються. Скажімо, звичайна тасьма якнайкраще годиться для ситцевих фіранок, а тасьма з потрійними й циліндричними складками – для важких оксамитових штор. Слід перевіряти також вагу і драпірованість тканини: на важкій шторі не вдасться закласти променеві складки, однак добре формуються циліндричні. Тасьму можна прати й чистити в хімчистці, тому готові штори перуть так, як цього вимагає той чи той тип тканини.

Види монтажно́ї тасьми

1. **Тасьма для обробки у стилі «вафлі».** Утворює ефектні складки на тканині. Ця широка тасьма підходить для довгих класичних штор. Тканини для оформлення знадобиться удвічі більше, ніж довжина карниза.

2. **Тасьма-липучка, для якої не потрібен карниз.** Липка смуга утримує штору просто на стіні. Це ідеальний варіант для штор, які не треба розсувати, або ламбрекена. Тасьму пришивають до верхнього краю штори звичайним способом.

3. **Вертикальна тасьма** може бути прозорою, на капроновій основі, з двома тонкими шнурками. Її нашивають уздовж полотнища штори й, потягнувши за шнурки, піднімають і опускають у разі потреби.

4. **Тасьма для звичайних зборок** дає змогу гарно задрапірувати будь-яку тканину. Це найліпший варіант для оформлення штор у стилі кантрі. Тканини для оформлення штор з її використанням потрібно в 1,5 раза більше за довжину карниза.

5. **Тасьму для променевих складок** добирають залежно від довжини і ваги штор: що довша й важча штора, то ширша тасьма. Тканини для оформлення буде потрібно в 2,5 раза більше за довжину карниза.

6. **Тасьма для циліндричних складок** підходить для штор із важкої тканини або штор з підкладкою. Якщо штори не перекривають одна одну, складки мають сходитися посередині. Тканини для оформлення штор потрібно утричі більше за довжину карниза.

7. **Тасьма для бантових складок** підкреслює довжину штор. Складки добре виглядають на однотонній тканині. Тканини потрібно в 2,5 раза більше за довжину карниза.

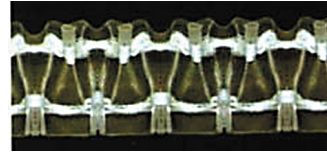
8. **Тасьма для французьких (потрійних) складок** добре драпірує тканину. Випускається трьох розмірів. Підходить для тканин середньої важкості. Укладають тасьму так, щоб складки були розміщені симетрично на однаковій відстані від країв. Тканини потрібно утричі більше за довжину карниза.

9. **Тасьма для складок а-ля тюдор** поживавлює вигляд однотонних штор. Тканини потрібно удвічі більше за довжину карниза.

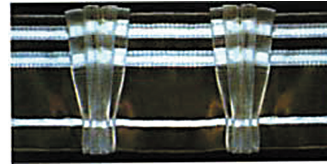
10. **Тасьма для складок буфи** добре виглядає як на однотонних, так і на набивних тканинах. Широко використовують для тюлю і напівпрозорих матеріалів. Тканини для оформлення штор потрібно удвічі більше, ніж довжина карниза.

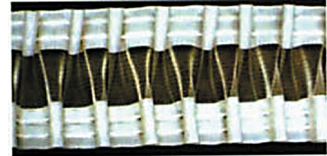
4

5

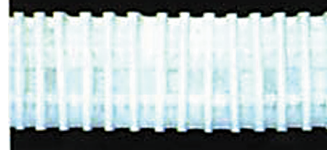
6

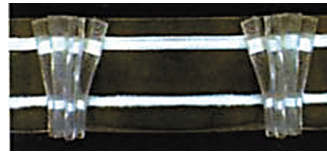
7

8

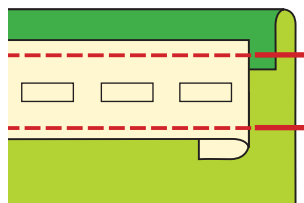
9

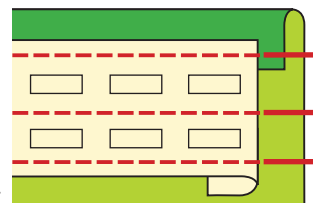
10

Схема настрочування
монтажної тасьми:
а – вузької; б – широкої.
Ширина шва 0,2–0,3 см.

а

б

Різновиди складок, задрапі-
рованих за допомогою
монтажної тасьми:

● бантові;

● променеві;

● циліндричні;

● французькі (потрійні);

● буфи;

● «вафлі».

Обробка верхнього зрізу на монтажну тасьму

1. Загніть верхній зріз виробу на 2,5 см і запрасуйте.
2. Довжина монтажної тасьми має бути на 5 см більша за ширину штор.
3. Кожен кінець тасьми підігніть на 2,5 см і припрасуйте.
4. Приколійте шпильками тасьму до верхнього зрізу штори, відступивши 0,5–0,7 см від підігнутого краю.

5. Настрочіть тасьму на штору, роблячи строчку по всьому периметру. Ширина шва 0,2–0,3 см від зрізу тасьми.

6. Стягніть рівномірно тасьму за допомогою шнурів.

7. Зав'яжіть шнури на тасьмі.

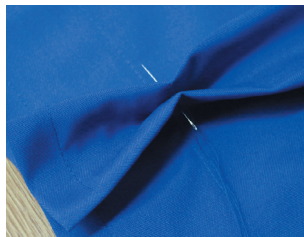
Обробка верхнього зрізу штор подвійними (потрійними) зборками

1. Відкрийте складку по верхньому краю порт'єри. Вирівняйте її так, щоб її центр був розташований над швом.

2. Підніміть зігнуті краї складки догори. Затисніть двома пальцями дві або три складки разом, стежачи, щоб вони були однаковими. Закріпіть утворені складки постійними стібками за допомогою ниток у тон тканини.

1

2

Обробка верхнього зрізу штор складками «тюльпан» («бокал»)

1. Відкрийте складку по верхньому зрізу порт'єри. Затисніть тканину з нижнього краю складки пальцями, утворивши три або чотири складки.

2. Закріпіть утворені складки стібками постійного призначення за допомогою ниток у тон оброблюваної тканини.

3. Надайте складці округлої форми «тюльпана». Приметайте складку вздовж верхнього краю тканини на 1,3 см із кожного боку від строчки.

4. Щоб зберегти форму складок «тюльпан», вставте в них паперову серветку або вату.

1

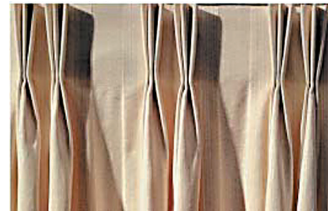

2

3

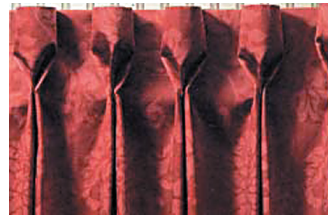
Різновиди плісированих штор, задрапірованих за допомогою монтажної тасьми:

• потрійні зборки;

• подвійні зборки;

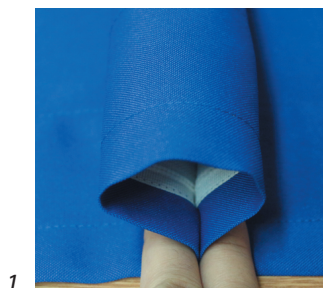
• зборки «тюльпан» («бокал»);

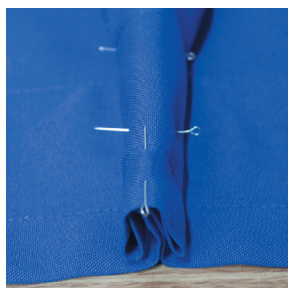
• рулонні зборки.

Обробка верхнього зрізу штор рулонними зборками

1. Відкрийте складку на верхній частині портьєри. Затиснувши двома пальцями основу складки, вирівняйте складку так, щоб її центр розташувався над швом.
2. Загніть боки складки так, щоб загнуті згини збіглися зі строчкою.
3. Закріпіть стібками біля загнутих згинів складок нитками в тон оброблюваної тканини.

1

2

3

5.8. Портьєри на кулісі

Це витончене драпірування прикрасить будь-який віконний простір зокрема й приміщення загалом. Офіційний, урочистий характер інтер'єру додають такі тканини для портьєр, як оксамит, тафта, атлас, парча, муар, шовкові або синтетичні тканини, прикрашені малюнком, вишивкою металевими нитками. Можна пустити по краю штор шовкову тасьму або бахрому. Розраховуючи кількість тканини на драпірування, вимірюють довжину від карниза до бажаного рівня, додають ширину підгину по верхньому і нижньому зрізах, а потім вимірюють ширину віконного отвору, додаючи ширину підгину.

Портьєри на кулісі

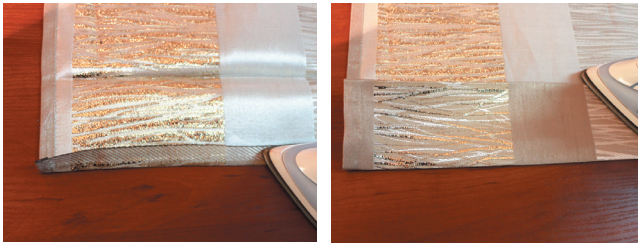
Портьєри на кулісі можуть бути довгими (до підлоги) чи драпірованими м'якими складками по підлозі. Так звані штори кафе, або «бабусині фіранки», закривають лише частину вікна – від його середини до підвіконня.

На відміну від прямих портьєр на монтажній тасьмі, які кріплять до карниза за допомогою гачків, портьєри на кулісі надягають просто на круглий дерев'яний або металевий карниз (штангу). Тому, розраховуючи тканину за висотою портьєри, додають не лише припуски на обробку нижнього зрізу штори (10–20 см), а й подвійний припуск на діаметр карниза плюс 0,5–1 см на вільний рух портьєр по карнизу.

Ця модель особливо ефектно виглядає з рюшами (гребінцем) над кулісою, що створює елегантну завершеність верхнього зрізу штори. Рюші також роблять із подвійним припуском. Щоб визначити ширину порт'єри, вимірюють довжину карниза і множать цю цифру на коефіцієнт призбирування – 1,5; 1,8; 2; 2,5.

Обробка верхнього зрізу штори на кулісі

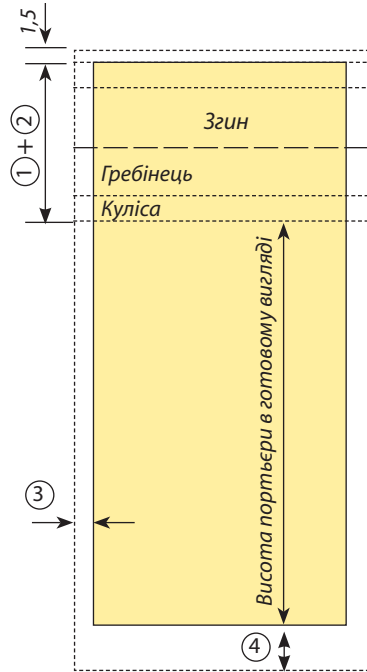
1. Загніть і заправьте зріз на 1,5 см по верхньому краю. Зробіть другий підгин на відстані, що дорівнює висоті куліси і діаметру штанги + 0,5 см.

2. Застрочіть. Ширина шва 0,1–0,2 см від згину. Прокладіть ще одну строчку на відстані діаметра штанги + 0,5 см.

3. Вставте карнизну штангу в кулісу, розрівняйте складки. Закріпіть штангу на кронштейнах.

Викрійка порт'єри на кулісі:

- 1 – подвійний припуск на кулісу (діаметр карниза + 0,5–1 см на вільний рух);
- 2 – подвійна висота гребінця (від 3–9 см);
- 3 – боковий припуск на обробку (3–4 см);
- 4 – припуск на обробку нижнього зрізу порт'єри (5 × 5; 7 × 7; 10 × 10 см).

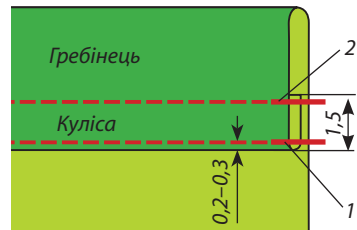
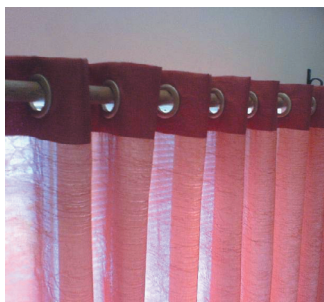
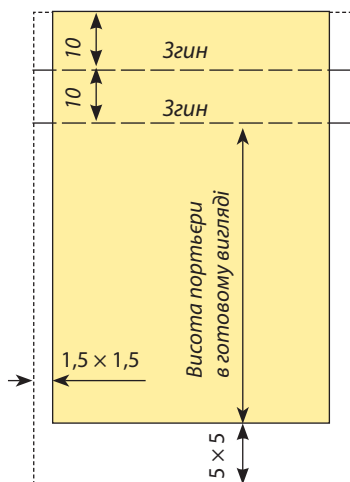

Схема обробки верхнього зрізу штори на кулісі

Порт'єри на люверсах

Викрійка порт'єри на люверсах

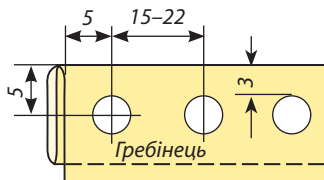

Схема розмітки люверсних отворів

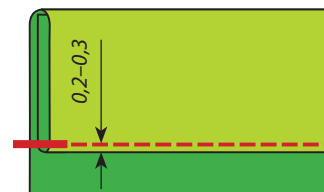

Схема обробки верхнього зрізу штор

5.9. Порт'єри на люверсах

Люверси – це один із найкращих способів підкреслити красу тканини. М'які виразні вертикальні складки, що утворюються за допомогою люверсів, чудово прикрашають вікно.

Коефіцієнт призбирування порт'єр на люверсах по карнизу має бути не менш ніж 2. На кожному полотнищі обов'язково має бути парна кількість люверсів, тоді правий і лівий краї штори будуть повернені в один бік. Верхній край штори (10–20 см) – місце встановлення люверсів – проклеюють флізе-ліном або прокламіном.

Рекомендована відстань від центра люверсного отвору до верхнього краю штори, а також до бічного краю з обох сторін – 5 см. Місце (центр отворів) розташування інших люверсів потрібно правильно розмітити. Для цього від ширини порт'єри слід відняти 6 см (на обробку бічних зрізів) й 5×2 см (бічні люверси), а тоді ширину полотна, що залишилась, поділити на кількість люверсів мінус 1. Отримаємо відстань між центрами люверсних отворів.

Оптимальна відстань між центрами люверсних отворів 18 см, мінімальна – 15 см, максимальна – 22 см. Люверсні отвори роблять спеціальним пробійником.

Закріплення люверсів

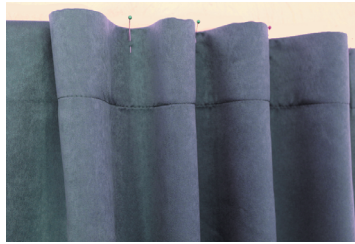
1. Позначте шпильками місце розташування кілець або люверсів по верхньому краю штори. Що менше використано кілець і що більша відстань між ними, то більше тканини драпірується між кільцями. У мінімалістичному стилі використовуйте більше кілець або люверсів, розташованих ближче один до одного.

2. Перевірте ефект драпірування тканини, закріпивши її в місцях, позначених шпильками, на краю прасувальної дошки так, щоб шпильки були розташовані на бажаній вам відстані. У разі потреби можна змінити кількість кілець або люверсів і відстань між ними.

3. Пробийте наскрізні люверси по верхньому краю у позначених місцях, потім вставте гачки в люверси й закріпіть на штангу.

1

2

3

Закріплення
люверсів

5.10. Японські панелі

Японські панелі – це вузькі (завширшки до 1 м) прямокутні полотнища, прикріплені на спеціальному карнизі. Кожна панель за допомогою липучки закріплена на окремій напрямній карниза, що дає можливість переміщати полотнища й модифікувати дизайн. Панелі можна розмістити на одній лінії, «драбинкою» одна за одною, розвести в різні боки по краях карниза або заховати всі за одне з полотнищ, забезпечивши максимум освітлення. Розраховуючи ширину панелі по карнизу, особливо на віконних отворах, потрібно зважати, що край кожного полотнища має заходити за край попереднього на 5 см. Це необхідно, щоб бічна відстань між панелями не пропускала денне світло.

Панелі можна комбінувати, поєднуючи важкі тканини і легкі вуалі, причому малюнок тканини не губиться у складках. Такими панелями управляють за допомогою шнурів чи спеціального механізму.

Японські штори майже не збирають пилу на поверхні. Екранні штори якнайкраще підходять для

Японські панелі

просторих приміщень із великими вікнами, а ось на маленьких вікнах вони виглядають не так ефектно. Можуть бути й самостійною деталлю інтер'єру. Японські штори – зразок ергономічності й екологічності в сучасному оформленні вікон.

Приклад. Довжина карниза – 2,5 м.

$2,5 \text{ м} : 5 \text{ (панелей)} = 0,5 \text{ м}$

$0,5 \text{ м} + 0,05 \text{ м (на захід однієї панелі на другу)} = 0,55 \text{ м (у готовому вигляді)}$

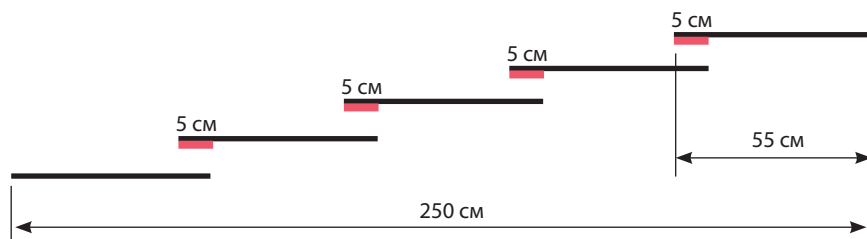

Схема розміщення японських панелей

Японські панелі – це різновид плоских штор, тому вони мають бути доволі жорсткими. У нижній край, у кулісу вставляють спеціальний обважнювач, щоби панель не деформувалася (не драпірувалася), а зберігала вигляд натягнутої рами. У бічні шви панелей можна вставити жорсткі вставки або проклеїти їх прокламіном чи флізеліном, щоб уникнути хвилеподібного бічного шва.

5.11. Французькі штори

Головна особливість *французьких штор* (інша назва – «маркізи») – пишне драпірування, утворене з рівних напівкруглих складок тканини (фестонів) по всій висоті.

Якщо ви хочете надати приміщенню урочистого вигляду, ліпшого варіанта за французькі штори не знайти.

Вони ідеально підходять для оформлення аркових вікон, віконного простору вітальні та спальні, чудово поєднуються з класичними меблями й антикваріатом. Французькі штори належать до виду підймальних, тобто не розсуваються в сторони, а збираються у верхній частині віконного отвору, утворюючи пишний драпірований ламбрекен. При цьому як в опущеному, так і в піднятому стані, вони зберігають хвилеподібні складки.

Шиють їх традиційно з тонких і легких тканин світлих, пастельних тонів – батисту, шовку тощо. Застосовують також легкий прозорий тюль, вуаль,

Французькі штори

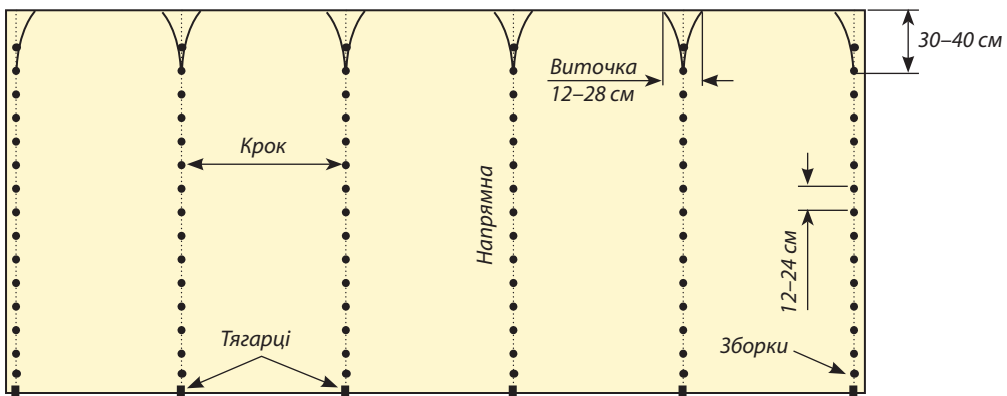
органзу будь-яких кольорів і відтінків. У класичному варіанті використовують щільний шовк з атласним переливом і гладкою текстурою. Тканина має бути достатньо еластичною, щоб драпіруватися м'якими складками.

Для пошиття французьких штор підійдуть і сучасні цупкі тканини, які дають жорстку пишну складку, наприклад поліестер, який за м'якістю не поступається шовку, водночас переважаючи його за практичністю – він легко переться, не вигоряє, не дає усадки. За бажання штори можна доповнити важкими портьєрами.

Виготовляючи французькі штори, по верхньому зрізу слід зробити виточки по всіх вертикальних лініях, що задають напрямок, відразу після стягування монтажної тасьми – для утворення гарних драпірованих складок, а також для того, щоб портьєра висіла строго вертикально і не сходилася до середини. Глибина виточки залежить від висоти портьєри в готовому вигляді. Що довша портьєра, то глибшою й довшою має бути виточка.

Крок – це відстань між напрямними, по лініях яких пришивають вузьку монтажну тасьму з кільцями для шнурів підіймальних механізмів.

Ширина кроку в готовому вигляді 25–50 см. У разі великої висоти портьєри (понад 4 м) ширина кроку може сягати 1 м.

Схематична конструкція деталі французької штори

Розрахунок тканини для французької штори

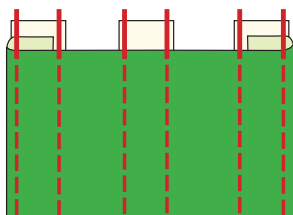
1. Ширина штори дорівнює довжині карниза, помноженої на коефіцієнт призибування.
2. Висота штори дорівнює висоті, передбаченій в готовому вигляді, помноженої на коефіцієнт призибування.
3. Коефіцієнт призибування (K) залежить від здатності тканини до драпірування:
 $K = 1,8-2$ застосовують для легких, але жорстких тканин (органза);
 $K = 2,5$ застосовують для м'яких тканин (вуаль, тюль, шифон тощо).

Розрахунок фестонів французької штори

Ширина полотнища штори (см)	Кількість фестонів (од.)	Відстань між фестонами (см)
290	5	58
340	6	56,7
390	6	65
390	7	55,7
440	7	62,9
440	8	55
490	8	61,3
490	9	54,4
540	9	60
540	10	54
590	10	59
590	11	53,6
640	10	64
640	11	58,2
640	12	53,3
690	10	69
690	11	67,3
690	12	61,7
740	11	62,7
740	12	57,5

Схема обробки вертикальних швів французької штори

Настрочіть тасьму на штору. Ширина шва 0,2–0,3 см.

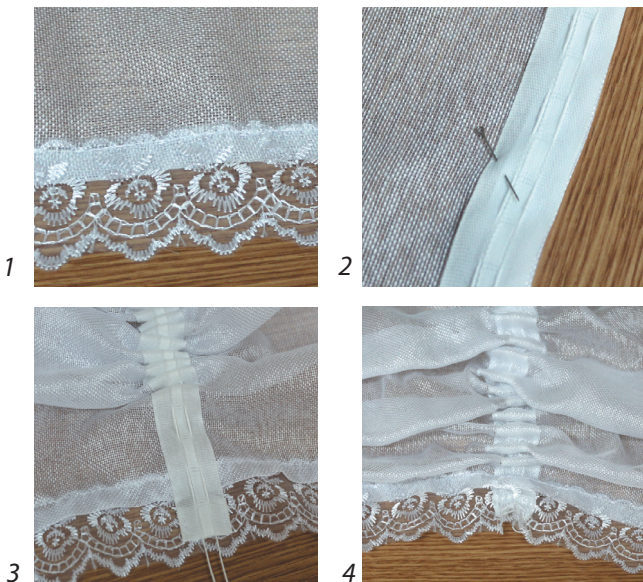
Приклад

- Довжина карниза 2 м;
коефіцієнт призбирування $K = 1,8$.
Ширина штори: $2 \text{ м} \times 1,8 = 3,6 \text{ м}$;
по ширині (по карнизу) 5 кроків – 6 напрямних;
ширина кроку: $3,6 : 5 = 0,72 \text{ м}$ (у готовому вигляді:
 $2 : 5 = 0,4 \text{ м}$).
- Висота штори 2,4 м;
коефіцієнт призбирування $K = 2,5$.
Кількість тканини за висотою штори:
 $2,4 \times 2,5 = 6 \text{ м}$.

Обробка деталі французької штори

1. Обробіть нижній зріз штори. Підігніть зріз тканини двічі на виворітний бік на 0,7–1 см і заправьте. Настрочіть мереживо на заправлений нижній край штори. Ширина шва 0,5 см.

2. Загніть двічі бічні зрізи тканини на 0,7–1 см і заправьте. Розрахуйте кількість фестонів і відміряйте з виворітного боку штори лінії, по яких пришиватимете тонку монтажну тасьму. Покладіть штору лицьовим боком донизу на рівну горизонтальну

Обробка деталі французької штори

поверхню. Приколить шпильками тасьму по вертикальних лініях так, щоб нижній кінець тасьми збігся з нижнім краєм штори. По боках штори розташуйте тасьму на заprasовані зрізи до згинів і сколіть шпильками. Настрочіть монтажну тасьму на штору. Ширина шва 0,1–0,2 см від зрізів тасьми.

3. Починаючи від крайньої, у кожній вертикальній настроченій тасьмі акуратно стягніть шнури, рівномірно розподіляючи зборки по всій поверхні штори так, щоб отримати бажану висоту штори.

4. Зав'яжіть шнури по краях тасьми, зайві кінці відріжте і закріпіть.

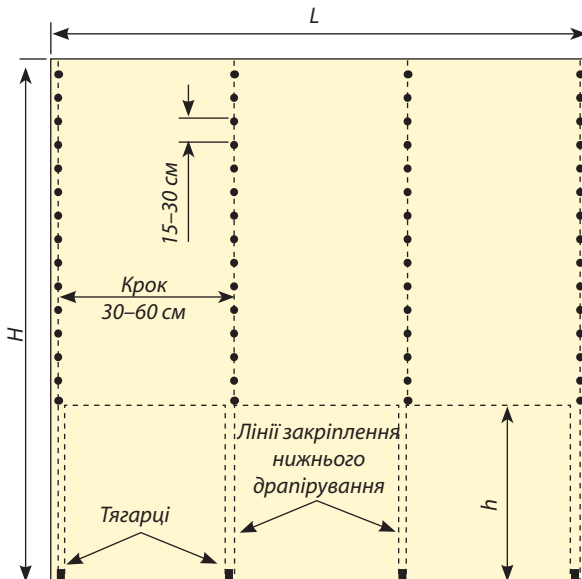
5.12. Італійські штори

Італійські штори призначені по верхньому краю монтажною тасьмою, тому тканина, коли штори підняті, спадає м'якими задрапірованими складками, зберігаючи в нижній частині хвилеподібні напівкруглі складки.

Якщо бічні зрізи по нижньому краю порт'єри не фіксувати драпірованими складками, а зібрані напрямні прикрасити декоративними бантами, квітами, китицями, вийде витончена й водночас пишна модель італійської штори.

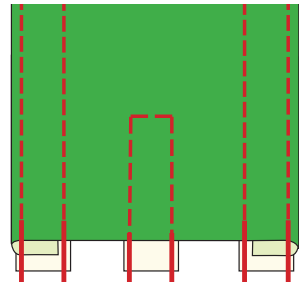
Італійські штори

Схематична конструкція деталі італійської штори

Схема обробки вертикальних швів італійської штори

Настрочіть тасьму на штору. Ширина шва 0,2–0,3 см.

5.13. Римські (романські) штори

Римська штора

Хоча римські (романські) штори виникли ще за часів Стародавнього Риму, вони й донині виглядають сучасно й актуально.

Римські (романські) штори – це суцільне полотнище тканини, розділене на рівні секції. У кожен таку секцію для її обмеження й фіксації вшивають горизонтальні жорсткі планки. Ці штори здатні візуально приховати різницю в пропорціях приміщення. Ще одна їх перевага – мінімальні витрати тканини: потрібно лише пряме полотнище, а отже, значущою стає саме фактура, колір і малюнок тканини. Виконані з велюру або оксамиту, римські штори додадуть солідності й аристократизму вітальні;

якщо ж обрати шифон або шовк – створять романтичний настрій у спальні.

Штори піднімаються за допомогою шнурів, які протягнуті крізь кільця, розташовані через однакові проміжки по ширині виробу. При підніманні тканина збирається в горизонтальні складки, що рівномірно нашаровуються одна на одну.

Римські штори шийють із жорстких портьєрних тканин, хоча не менш привабливо вони виглядають із прозорої тканини, яку оздоблюють бордюрами із цупкої контрастної тканини. Особливо елегантними є моделі з декоративно відокремленим нижнім краєм. Він може бути фігурним, доповненим витонченим кованим міні-карнизом, бамбуком тощо.

Приклад

1. Ширина портьєри L:

$L = \text{довжина карниза} + 6 \text{ см}$ (припуск на обробку);

2. Висота портьєри H:

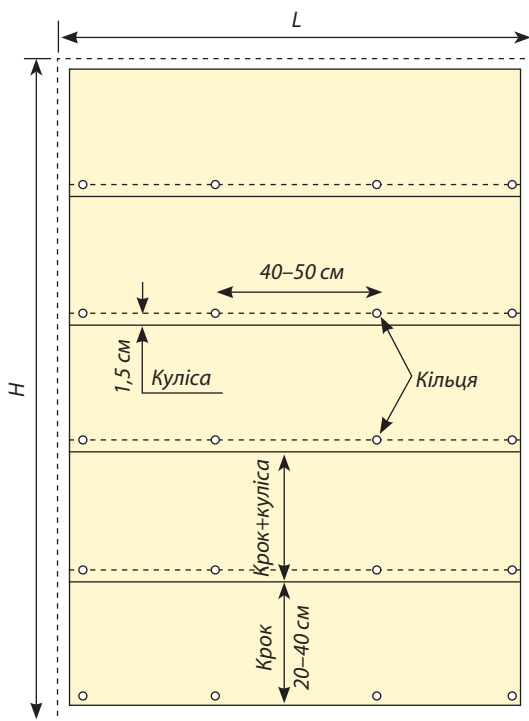
5 кроків – 4 куліси (1,5 см);

крок = 34 см;

$\text{крок} + \text{куліса} = 34 + 1,5 = 35,5 \text{ см}$

$35,5 \times 4 = 142 \text{ см};$

$H = 34 + 142 + 6$ (куліса для тягарця)
 $+ 3$ (припуск на обробку) = 185 см.

Схематична конструкція деталі римської штори

5.14. Порт'єра «рукав єпископа»

Порт'єри з напуском «рукав єпископа» нададуть віконному простору граціозності й ошатності. Виглядаючи пишно й дорого, вони водночас нескладні у виготовленні.

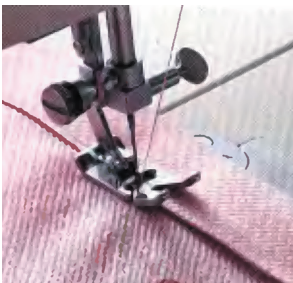
Щоб розрахувати кількість тканини для пошиття порт'єри «рукав єпископа», слід до довжини звичайної прямої порт'єри з припусками на обробку (20 см) додати 30–40 см для кожного напуску. Якщо порт'єра драпірується на підлозі, до загальної висоти додають 30–60 см. Розраховують відстані між напусками. По нижньому краю напуску пришивають вузьку монтажну тасьму (2–2,5 см). Максимально стягують і підвішують до карниза за витягнуті з монтажної тасьми шнури.

Тип тканини, яку використовують, істотно впливає на форму й об'єм напуску. Легкі тканини мають витончений струмливий силует, що злегка розширюється над лінією стягування напуску. Порт'єри із жорстких тканин виглядають об'ємнішими. Щоб досягти максимального об'єму, драпірований напуск наповнюють синтепоном або тонким цигарковим папером.

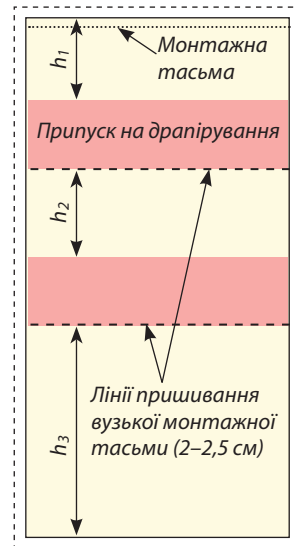
Виготовлення порт'єри «рукав єпископа»

1. Підігніть, заprasуйте й застрочіть подвійні бічні обшивки завширшки 3,8 см і нижню обшивку завширшки 2,4 см. Прострочіть кулісу.

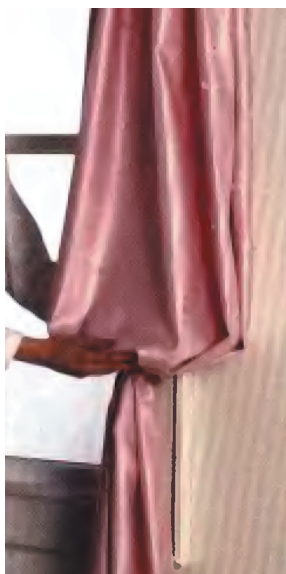
2. Протягніть шнур у підігнутий край нижньої обшивки, використовуючи шпильку. Туго стягніть шнур, збираючи нижній край завіси у зборки.

Порт'єра «рукав єпископа»

Схематична конструкція деталі порт'єри «рукав єпископа»

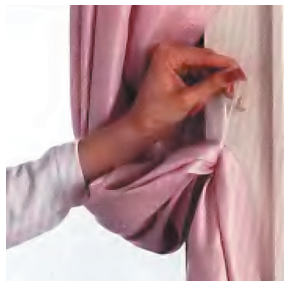
3

Виготовлення портьєри
«рукав єпископа»

3. Вставте штангу в кулісу, рівномірно розподіляючи складки. Встановіть штангу на кронштейни.

4. Визначте місце розташування «ліхтариків», міцно затиснувши тканину завіси руками й встановивши її на бажаній висоті.

5. Зафіксуйте гачок поблизу кожного буфа для кріплення підхвату. Прикріпіть його. Набийте буф паперовим полотном.

4

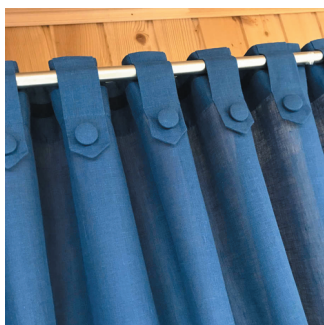
5

5.15. Портьєри на петлях (на патах)

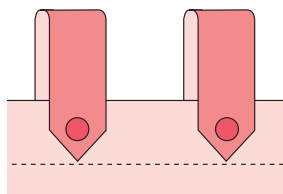
Петлі, розташовані по верхньому краю штор, надають незвичайного вигляду простим полотнищам. Можуть бути виконані з оздоблювальної тканини або тканини, з якої виготовлені штори. Петлі з тканини доповнюють ансамбль комплекту. Вішати штори на петлі дуже зручно.

Великі гудзики, обтягнуті контрастною тканиною, з натуральних матеріалів – кістки або дерева, блискучі «мідні» або «золоті» гудзики, пришиті до петель на верхньому краю портьєр, стануть яскравими деталями в убранні вікна. Щоб створити цікаві варіації форм петель, їх можна виконати у вигляді зубців.

Щоб розрахувати потрібну кількість тканини, заміряйте відстань від нижнього краю карнизної штанги до бажаного нижнього краю штори. Довжина готової штори менша за цю величину на 10 см.

Портьєри на петлях

Схематична
конструкція петель

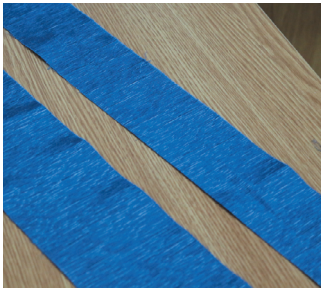
Обробка верхнього зрізу штори на петлях

1-й спосіб

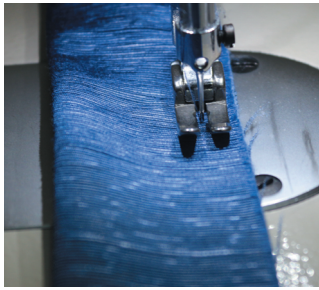
1. Викрійте смужку тканини для виготовлення петель, нитка основи має проходити вздовж деталі. Ширина 8–10 см. Також викрійте смужку-обшивку, за допомогою якої петлі будуть закріплені до верхнього полотнища штор (ширина 5 см; довжина дорівнює ширині штори плюс 4 см). Нитка основи проходить уздовж деталі.

2. Складіть смужку тканини для петель вдвоє, лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи, та обшийте. Ширина шва 0,5–0,7 см.

3. Виверніть деталь на лицьовий бік. Розташуйте шов обшивання посередині деталі та припрасуйте. Розріжте смужку на необхідну кількість відрізків (петель). Довжина однієї петлі залежить від моделі (15–25 см).

1

2

3

4

5

6

7

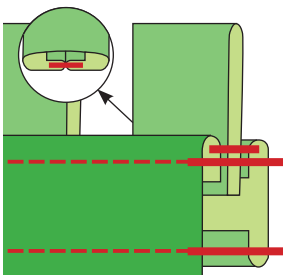

8

Обробка верхнього
зрізу штори на петлях
(1-й спосіб)

Схема обробки верхнього зрізу штор на петлях

1. Обшийте зрізи петлі. Ширина шва 0,7–1 см.
2. Обшийте верхній зріз штор, одночасно пришиваючи петлі. Ширина шва 0,7–1 см.
3. Настрочіть внутрішній зріз обшивки. Ширина шва 0,2–0,3 см.
4. Прокладіть оздоблювальну строчку по верхньому краю штори. Ширина шва – згідно з моделлю.

4. Кожну петлю складіть удвоє. Шов розташуйте по середині деталі й скріпіть шпильками.

5. Спочатку на лицьовий бік верхнього краю полотна штори приколите шпильками петлі, якщо оброблена смуга буде загнута на виворітний бік. Приколите петлі до виворітного боку, якщо оброблена смужка загнута на лицьовий бік у вигляді стрічки.

6. Приколите по одній петлі на кутах, а інші петлі рівномірно розподіліть по ширині полотна.

7. Запрасуйте нижній зріз обшивки, загинаючи 1 см на виворіт по всій довжині й 2,5 см по бічних зрізах.

8. Зверху петель розташуйте смужку тканини (обшивку), також прикладаючи її шпильками до верхнього зрізу.

9. Обшийте верхній зріз штори. Ширина шва 0,7 см.

10. Виверніть обшивку на лицьовий бік, направляючи її на виворітний бік основної деталі. Виметайте шов обшивання обшивки в розкол. Закріпіть верхній та нижній краї обшивки. Ширина шва 0,2–0,3 см.

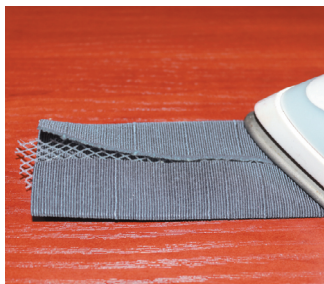
11. Припрасуйте верхній оброблений край штори.

12. Повісьте завісу на гачки або штангу.

2-й спосіб

1. Викрійте петлі розміром 7,5 × 11,5 см. Загніть довгі боки петель виворотом усередину, запрасуйте. Підкладіть під стик термоклейову тасьму завширшки 1 см і приклейте праскою.

2. Складіть петлі навпіл. Приколите їх до верхнього краю штори з лицьового боку, розташовуючи на рівній відстані й суміщаючи всі зрізи петель та штори. Приметайте.

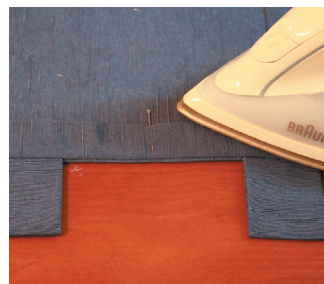
1

2

3

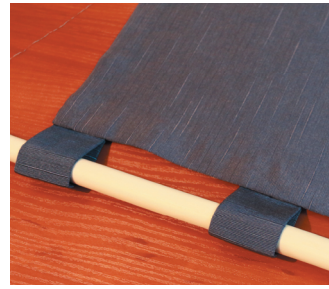
4

Обробка верхнього зрізу штори на петлях (2-й спосіб)

3. Приколить смужку (обшивку) виворотом угору до верхнього зрізу тканини з лицьового боку. Пришити всі шари тканини (петлі, обшивку).

4. Відігнати обшивку та припрасувати верхній шов обшивання. Внутрішній зріз обшивки приклейте до оброблюваної деталі.

5. Просуньте штангу в петлі. Крайні петлі скріпіть зі штангою з тильного боку кнопками.

5

5.16. Порт'єри на зав'язках

Декоративні зав'язки із тканини прикрасять порт'єри будь-якого стилю, надаючи їм вишуканості. Зав'язки можуть бути виконані як з основної порт'єрної тканини, так і з контрастної тканини. Коефіцієнт призбирування по карнизу м'яких складок становить 1,5, глибоких складок – 2–2,5.

Обробивши порт'єри, зав'язки попарно пришивають на однаковій відстані уздовж верхнього обробленого припуску. Потім закріплюють кожну пару (вузлом або бантиком) навколо карниза. Зав'язки мають відповідати розміру, стилю і важкості тканини порт'єр. Вони можуть бути довгими й вузькими або вкороченими й широкими. Однак у будь-якому разі зав'язки мають вільно звисати з карниза. Ця модель штор може бути завдовжки до підвіконня або до підлоги. Розраховуючи висоту порт'єр у готовому вигляді, слід ураховувати щільність тканини, оскільки вузол, зав'язаний на карнизі, має певний розмір і товщину.

Порт'єри на зав'язках

Розрахунок тканини для штори

Ширина штори дорівнює довжині карниза, помноженій на коефіцієнт призбирування.

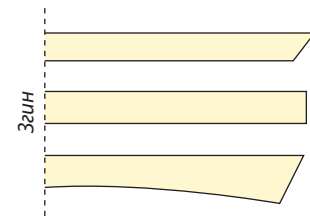
Припуски на обробку нижнього зрізу становлять 5×5 см, верхнього та бокових – 1,5×1,5 см.

Відстань між зав'язками:

18–22 см при коефіцієнті призбирування 1,5;

20–40 см при коефіцієнті призбирування 2–2,5.

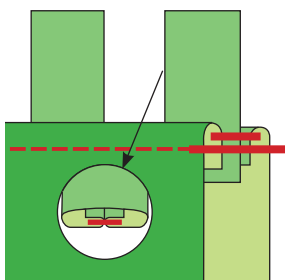
Відстань від зав'язок до верхньої частини карниза 10–15 см.

Типи зав'язок

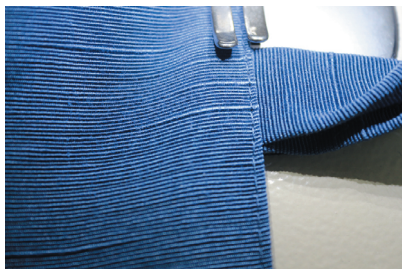
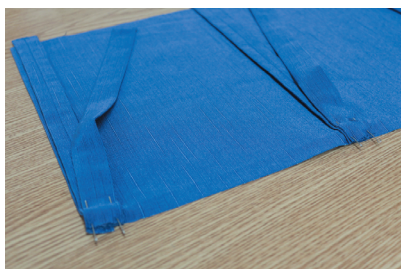
**Схема обробки
верхнього зрізу штори
на зав'язках**

1. Обшийте зріз зав'язок. Ширина шва 0,7 см.
2. Обшийте верхній зріз штори, одночасно пришиваючи зав'язки. Ширина шва 0,7–1 см.
3. Прокладіть оздоблювальну строчку.

Обробка верхнього зрізу штори на зав'язках

1. Викрійте смужку тканини для виготовлення петель завширшки 8–10 см. Нитка основи проходить уздовж деталі.
2. Складіть смужку тканини для петель удвоє, лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи, та обшийте. Ширина шва 0,5–0,7 см.
3. Виверніть деталь на лицьовий бік. Розташуйте шов обшивання посередині деталі та припрасуйте. Розріжте смужку на необхідну кількість відрізків (зав'язок) завдовжки 15–25 см залежно від моделі.
4. На лицьовий бік верхнього краю полотна штори приколійте шпильками по дві зав'язки.
5. Приколійте зав'язки на кутах, а інші зав'язки рівномірно розподіліть по ширині полотна штори.
6. По верху зав'язок розташуйте підкладкову тканину, приколюючи її шпильками до верхнього зрізу. Обшийте верхній зріз штори. Ширина шва 0,7 см.
7. Виверніть підкладкову тканину на лицьовий бік, направляючи її на виворіт основної деталі. Виметайте шов обшивання в розкол. Закріпіть верхній край оздоблювальною строчкою. Ширина шва 0,2–0,3 см.
8. Припрасуйте верхній оброблений край порт'єри. Повісьте завісу на штангу.

Обробка верхнього зрізу штори на зав'язках

5.17. Штори типу «маєчка»

Оформлення верхнього зрізу *порт'єр типу «маєчка»* буде доречним не лише в етнічному дизайні приміщення, а й у будь-яких інших стильових напрямках, зокрема поп-арті, хай-теку тощо. Порт'єри цієї моделі можуть бути завдовжки до підвіконня («бабусине вікно»), елегантно драпіруватися м'якими вертикальними складками до підлоги або ж створювати вишуканий об'єм драпірованої тканини на підлозі.

Складність цієї моделі полягає в конструкції верхньої частини порт'єри, так званої *маєчки*, яка також має іншу назву *фестон* (півколо). Ширина фестона залежить від коефіцієнта призбирування (K) штори по карнизу: при $K = 0$ ширина фестона 8–10 см, при $K = 1,5\text{--}2$ вона становить 15–20 см. Ширина петель зазвичай 5 см.

Для розрахунку кількості петель від ширини штори відніміть ширину однієї петлі (5 см), потім поділіть результат на суму ширини петлі та ширини фестона (5 см + 8–20 см).

Трохи відкорегуйте ширину петлі або ширину штори так, щоб по обох краях штори була петля.

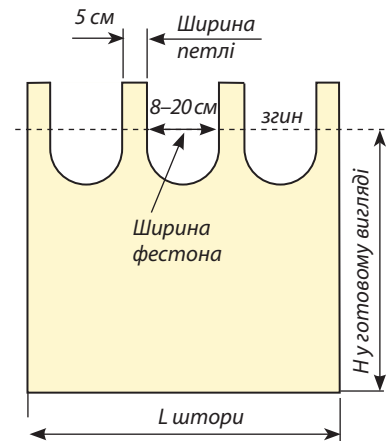
Виготовте лекало «маєчки». Для цього на аркуші паперу намалюйте циркулем коло діаметром, який дорівнює ширині фестона. Виріжте коло, складіть навпіл, розріжте по лінії згину та використовуйте як шаблон для креслення лекала «маєчки».

Лекало переносять на основну тканину (порт'єру).

«Маєчку»-фестон обшивають обшивкою з основної тканини або косою бейкою.

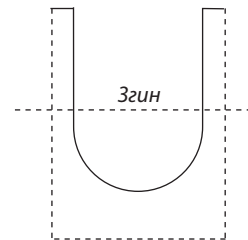
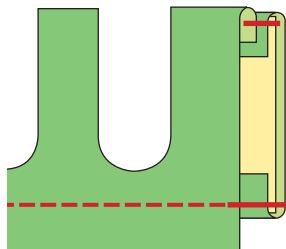
Порт'єра типу «маєчка»

Схематична конструкція деталі порт'єри «маєчка»

Схема обробки фігурного верхнього зрізу

1. Обшийте фігурний зріз штор. Ширина шва 0,7 см.
2. Настрочіть внутрішній зріз обшивки на штору. Ширина шва 0,2 см.

Лекало «маєчки»

1

2

3

4

5

6

Обробка фігурного
верхнього зрізу штор

Обробка фігурного верхнього зрізу штор

1. Зробіть лекало обшивки за формою верхнього фігурного краю штор. Довжина обшивки дорівнює ширині штор. Викрійте обшивку. Напрями нитки основи в обшивці – як у шторі. Викрійте клейову прокладку за формою обшивки.

2. Продублюйте обшивку клейовою прокладкою. Загніть внутрішній зріз обшивки на виворітний бік і заправьте.

3. Складіть обшивку і штору лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи, і сколіть шпильками.

4. Обшийте верхній фігурний зріз штор. Ширина шва 0,5–0,7 см. Зріжте навскоси припуски на заокругленнях, не доходячи до строчки 0,1–0,2 см.

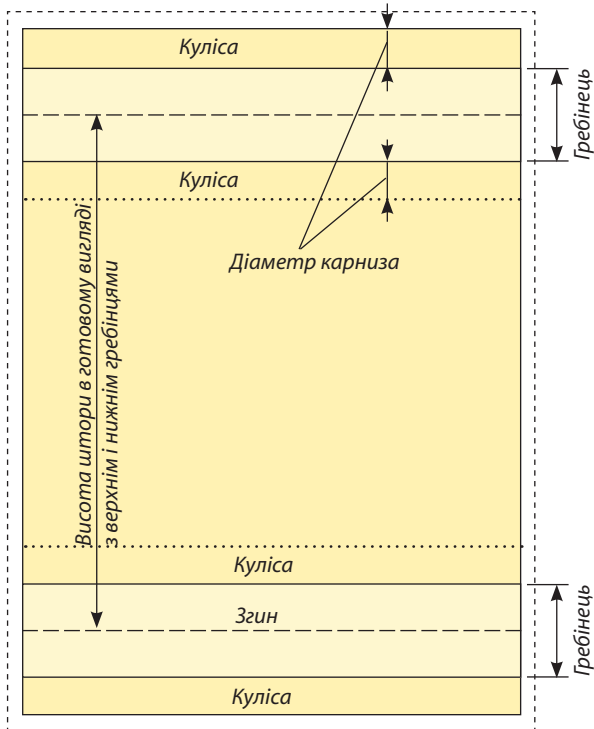
5. Виметайте шов обшивання штор в розкол, попередньо вивернувши на лицьовий бік. Настро-чіть заправлений внутрішній зріз обшивки. Ширина шва 0,1–0,2 см. Прокладіть оздоблювальну строчку по верхньому зрізу штор, якщо це передбачено моделлю.

6. Закріпіть петлі на лицьовий або виворітний бік штор, як передбачено моделлю.

5.18. Порт'єра «пісковий годинник»

Ця модель чудово оздобить невеликі вікна зимового саду, веранди або навіть скляні двері кухонної шафи. Штори легко збираються за допомогою верхньої та нижньої куліси. Їх натягують на невеликі круглі карнизи або струни, закріплюючи на відстані 2–5 см від нижнього і верхнього країв дверного або віконного отвору. Посередині штор стягують оздоблювальними елементами: бантами, стрічками, шнурами, а також прикрашають квітами.

Схематична конструкція деталі порт'єри
«пісковий годинник»

Порт'єра
«пісковий годинник»

Обробка порт'єри «пісковий годинник»

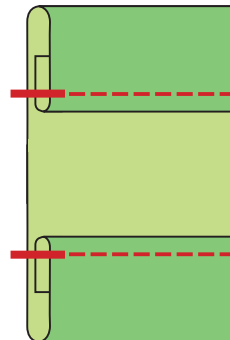
1. Підігніть зрізи: першого разу – на відстані 0,5–0,7 см від зрізу; другого – на відстані 2–3 см від зрізу. Потім закріпіть строчкою на 0,1–0,2 см від згину.
2. Якщо потрібно, щоб зверху на шторі був «гребінець», до припуску додайте 4–8 см.

Встановлення порт'єри «пісковий годинник» на рейки із кронштейнами

1. Зніміть рейки із кронштейнів, протягніть верхню рейку у верхню кулісу завіси.
2. Прикріпіть підхват посередині завіси за допомогою потайної англійської шпильки.
3. Протягніть нижню рейку в нижню кулісу завіси.
4. Встановіть штанги у віконному отворі, туго натягуючи тканину між ними. Рівномірно розподіліть складки, закриваючи гумові наконечники на штангах.

Схема обробки горизонтальних зрізів

Застрочіть верхній та нижній зрізи штори. Ширина шва 0,2–0,3 см.

5.19. Порт'єри з «наметовими» фалдами

Порт'єри з «наметовими» фалдами надають вікнам стильного вигляду. Залежно від вибору тканини й драпірування клапанів такі завіси впишуться і у класичний, і в модерний інтер'єр. Цей фасон добре підходить для невеликих вікон. Кути відігнутих клапанів можуть бути приметані або пристебнуті на гудзик через прорізну або навісну петлю, що дає змогу піднімати й опускати їх.

«Наметові» завіси можна закріпити на монтувальній дошці, що її встановлюють усередині або зовні віконного отвору.

Порт'єри з «наметовими» фалдами

Розкрій тканини та обробка штор

Довжину тканини для розкрою розраховують із довжини готової завіси, плюс висота монтувальної дошки, плюс 2,5 см припуску на дві обшивки (1,3 см). Ширину тканини розраховують так: половина ширини монтувальної дошки, плюс 5 см на бічні підгини, плюс 2,5 см – на захід одного полотнища на інше. Для завіс, що монтують іззовні, додайте ширину монтувальної дошки або відстань завіси від стіни. Викрійте кожну половину завіси й підкладку розрахованої довжини та ширини.

Зазвичай такі штори обробляють підкладкою обшивним швом. Тоді вони матимуть чудовий вигляд. Накладіть одну деталь на другу. З'єднайте зрізи й обшийте по всьому периметру, залишаючи отвір. Ширина шва 0,7 см. Виметайте шов обшивання, попередньо вивернувши на лицьовий бік, і закріпіть отвір. Прокладіть оздоблювальну строчку на відстані від обшитого краю, яка передбачена моделлю.

Запитання та завдання для самоперевірки

1. Яке значення мають штори в інтер'єрі приміщення?
2. Яке функціональне призначення тканини в інтер'єрі, крім декоративного?
3. Які тканини ліпше використовувати для пошиття штор у кухні, вітальні, дитячій кімнаті, спальні?
4. Які загальні правила добору колірної гами тканини для штор?
5. Розкажіть, як правильно заміряти розміри вікна.
6. Перелічіть технічні вимоги до виконання ручних робіт.
7. Які терміни стосуються виконання ручних робіт?
8. Перелічіть технічні вимоги до виконання машинних робіт.
9. Яку ви знаєте термінологію при виконанні машинних робіт?
10. Перелічіть технічні вимоги до виконання волого-теплових робіт.
11. Які терміни щодо виконання волого-теплових робіт ви знаєте?
12. Які машинні шви потрібно використовувати для з'єднання деталей штор і ламбрекенів?
13. Які машинні шви потрібно використовувати для оброблення зрізів деталей штор?
14. Які шви потрібно використовувати, щоб прикрасити ламбрекени, підхвати?
15. Як правильно визначити довжину та ширину порт'єра?
16. Як розраховують кількість тканини для пошиття штор?
17. Якими швами обробляють бічні та нижній зріз штори?
18. Назвіть види монтажної тасьми.
19. Яка послідовність технологічної обробки верхнього зрізу штор на монтажній тасьмі?
20. Як правильно з'єднати підкладку і штору?
21. Яка послідовність технологічної обробки верхнього зрізу штор на кулісі?
22. Яка послідовність технологічної обробки верхнього зрізу штор на петлях?
23. Яка послідовність технологічної обробки верхнього зрізу штор на люверсах?
24. Яка послідовність технологічної обробки верхнього зрізу штор на зав'язках?
25. Яка послідовність технологічної обробки фігурного верхнього зрізу штор (наприклад, штори типу «маєчка»)?
26. Яка послідовність технологічної обробки штори «рукав єпископа»?
27. Яка послідовність технологічної обробки французької штори?
28. Чому порт'єри з «наметовими» фалдами зазвичай обробляють підкладкою?

РОЗДІЛ 6

ТЕХНОЛОГІЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ЛАМБРЕКЕНІВ ТА АКСЕСУАРІВ

Ламбрекени – важливий елемент оформлення віконного простору, що надає йому стильової та композиційної завершеності.

Ламбрекен – це декоративне драпірування, яке розміщують перед портьєрами або м'якими гардинами по всій ширині карниза. Прикрашений воланом, тасьмою, бахромою тощо, він робить інтер'єр вишуканішим, а віконні контури – об'ємнішими й динамічнішими. Особливої ефектності йому додають підхвати.

Крім основних – декоративних й естетичних – функцій, ламбрекен виконує і цілком прагматичні. Зокрема, слугує для маскування карниза або монтажної тасьми, на яку кріпляться портьєри й гардини. Залежно від висоти й довжини може бути використаний для коригування пропорцій вікна, роблячи його візуально вищим, вужчим або ширшим.

Виділяють три види ламбрекенів: м'які, жорсткі та комбіновані.

М'який ламбрекен виготовляють із тканини, яка легко піддається драпіруванню, утворюючи гарні симетричні складки.

Жорсткий ламбрекен передбачає міцний каркас, на який кріплять тканину. Це може бути фанера або цупкий нетканий матеріал.

М'який ламбрекен вважають елементом, притаманним романтичному стилю, натомість жорсткий – ознакою стилю парадної неокласики. Стандартний м'який ламбрекен виготовляють завдовжки $\frac{1}{6}$ довжини завіси, додаючи 2 см на підрублення й петлі. Він має виступати за краї завіси приблизно на 6 см із кожного боку. Якщо ламбрекен довший за стандартний, він урівноважує геометрію високого вікна, тоді як пишний і об'ємний робить його візуально ширшим.

Складний (комбінований) ламбрекен складається з декількох симетрично/асиметрично розташованих або повторюваних деталей. Часто комбінується з жорстким ламбрекеном – бандо. Наприклад: бандо + сваги + де жабо + «дзвіночки», прикрашені китицями, тасьмою, бахромою, шнуром тощо. Для його виготовлення підходить більшість декоративних тканин, окрім ажурних, тонких і легких. Можна використати тканину, з якої пошиті штори, або ж віддати перевагу контрастним варіантам, що урізноманітнять кольорову гаму приміщення.

6.1. Види та обробка ламбрекенів

Ламбрекен у вигляді шарфа

Ламбрекени у вигляді шарфа легкі в обробці, тому вони є однією з найпоширеніших прикрас верхньої частини вікна. У цьому ламбрекени суцільнокрійну тканину драпірують вручну безпосередньо на карнизі. Проходячи через тримачі, вона спадає на кутах у вигляді шарфа, імітуючи сваги (півколо, задрапіроване складками) й де жабо (бічний елемент ламбрекена зі скошеною лінією низу, закладений вертикальними складками). Зверху часто додають оздоблення у вигляді ліхтариків. Для ламбрекена у вигляді шарфа використовують усю ширину відрізу тканини. Підкладкою може слугувати та сама тканина або інша.

Ламбрекен-шарф

Ламбрекен зі складками жабо

Ламбрекен на підкладці зі складками жабо, тобто з бічними задрапірованими полотнищами, також легкий у виконанні. Його конструюють за допомогою монтажною тасьми для штор. Обробка зрізів обшивним швом із кантом або обкатувальним швом неабияк прикрашає виріб і надає йому завершеного гармонійного вигляду.

Ламбрекен
зі складками жабо

Обробка ламбрекена зі складками жабо

1. Розмістіть монтажну тасьму на підкладці по діагоналі від краю окантовки до позначеного шпилькою місця на нижньому краю тканини. На краях загніть по 2,5 см тканини. Використовуйте шпильку для видалення шнура. Пришийте монтажну тасьму разом зі шнурами зверху всіх шарів тканини.

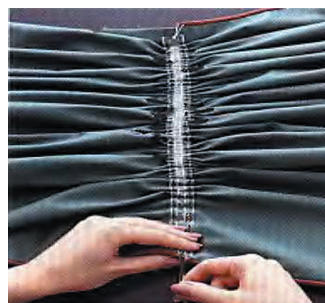
2. Зшийте декоративну й підкладкову тканину лицьовими боками усередину. У центрі верхнього краю залиште незшитий відрізок завдовжки 30,5 см. По діагоналі підріжте куточки, виверніть виріб лицьовим боком назовні. Складіть тканину вдвоє, вирівнюючи верхній та нижній краї. Позначте шпилькою місце на нижньому краї тканини з боку підкладки, де він відступає на 10 см від краю окантовки.

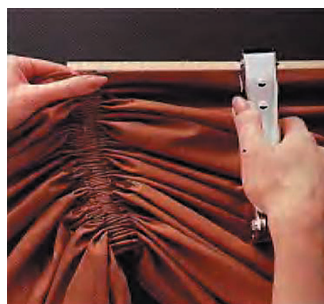
1

2

3

4

5

6

Обробка ламбрекена зі складками жабо

3. Помістіть ламбрекен під штангу, за допомогою скоби підрівняйте його верхній край із позначеною лінією на штанзі.

4. Зав'яжіть шнури монтажної тасьми на верхньому краю тканини, потім – на нижньому краю. Рівномірно стягніть їх, зібравши тканину в складки.

5. Підчепіть жабо-перекид на відстані 5–10 см від верхнього краю. Підтягніть тканину вгору до штанги і за допомогою степлера затисніть, заховавши таким чином монтажну тасьму.

6. Завершіть драпірування готового ламбрекена.

Ламбрекен-«метелик»

Ламбрекен-«метелик» буде доречним у багатьох декоративних композиціях. Він може бути коротким або довгим, як гардина. Тканина збирається віялоподібними складками й утримується за допомогою ремінців. Ламбрекен, задрапірований у центрі в складки, які розкладаються по боках, нагадує метелика.

Ламбрекен-«метелик»

Ламбрекен із кулісою

Цей ламбрекен із м'якими складками й кулісою гармонійно впишеться в різні стилістичні рішення інтер'єру. Щоб додати йому романтичних рис, до нижнього краю пришийте оборку чи китиці. Натомість з бахромою він матиме більш офіційний вигляд. Композиція може складатися з одного або двох однакових за формою ламбрекенів. Незалежно від розмірів гардинних полотнищ та їх кількості ламбрекен завжди шийть із півкола. Прямий край півкола стає нижнім краєм завіси, до якого пришивають бахрому або оборку. Верхній рюш і кулісу ламбрекена обробляють вздовж лінії півкола.

Ламбрекен із кулісою

Жорсткий ламбрекен

Жорсткі ламбрекени (бандо)

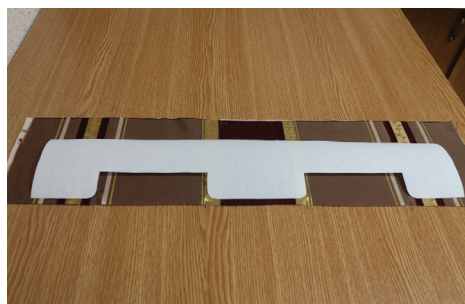
Жорсткий ламбрекен (бандо) роблять на каркасі або цупкій тканині. Він нескладний у виготовленні й добре виглядатиме в будь-якому приміщенні. Його можна сконструювати як самостійну тканинну панель із фігурним нижнім краєм або використовувати декілька тканинних різнокольорових панелей, накладених одна на одну.

Обробка жорсткого ламбрекена

1. Зробіть лекало ламбрекена в натуральну величину з паперу.

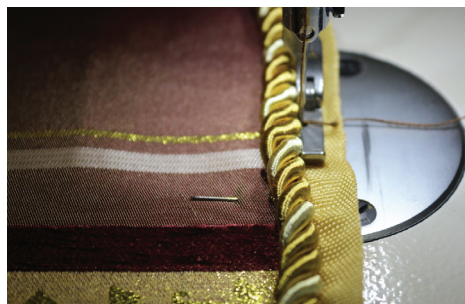
1

2

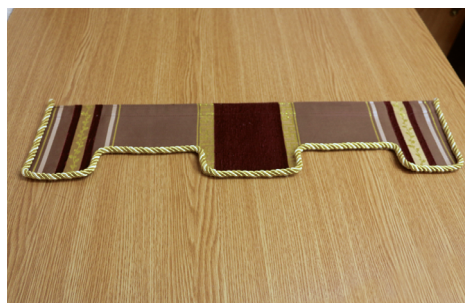
3

4

5

6

Обробка жорсткого ламбрекена

2. Покладіть основну тканину виворітним боком догори. Зверху накладіть лекало. Сколіть шпильками і викрійте деталь, залишаючи припуски на шви.

3. Продублюйте викроєну деталь (для жорсткості) тканиною на термоклейовій основі.

4. Прикладіть смужку для канта до нижнього зрізу ламбрекена згином до середини деталі й пришийте по канту на відстані, передбаченій моделлю.

5. Наметайте підкладку на основну деталь, склавши їх лицьовими боками. Обшийте зрізи двох деталей, прокладаючи строчку в шов пришивання канта. Надсічіть на заокругленнях.

6. Виверніть й чисто виметайте шов. Прокладіть оздоблювальну строчку. Шири-на шва – згідно з моделлю.

Штори зі складками

Штори зі складками, що пристібаються, надають дизайну вікна класичної простоти. Нижні краї складок у таких композиціях пристібаються збоку таким чином, щоб було видно контрастну тканину, з якої ці складки виконано. Такі штори обов'язково мають підкладку, тому під час їх пошиття не потрібно обробляти нижній край.

Якщо штори та їх вставні частини виконані з візерунчастої тканини, або з будь-якого легкого матеріалу, або з тканини світлих тонів, виникає потреба у підкладковому матеріалі. Інакше візерунок просвічуватиме, особливо при яскравому сонячному світлі. Складки розташовують на зовнішніх передніх кутах штори.

Загальна кількість складок й інтервали між ними варіюються залежно від розмірів вікна, бажаної довжини штор і тієї тканини, з якої їх шитимуть. Головний мотив візерунка може повторюватися між складками або у складках. Для цього різновиду завіс рекомендують обирати тканини насиченого кольору чи з дрібним візерунком. Що масштабніший візерунок і ширша відстань між складками, то масивнішими виглядатимуть завіси.

Штори зі складками

Штори зі складками, що пристібаються

Розрахунок складок та відстані між ними

Визначте остаточну ширину, довжину, а також виступ штори. Бажано зробити креслення майбутньої шторної композиції. Розміри інтервалів між складками мають становити не менше ніж 25,5 см, тоді буде достатньо простору для їх пристібкування збоку.

Щоб складки розташовувалися на шторі рівномірно, треба визначити розміри цього простору. Для цього розділіть ширину завіси на передбачувану відстань. Округліть отриманий результат у той або той бік – і у вас вийде кількість інтервалів між складками.

Розділіть ширину завіси на це число і визначте точний розмір кожного інтервалу. Остаточна кількість складок, у яку мають бути включені складки на зовнішніх передніх кутах, буде на одну більшою.

Обробка штори зі складками

1. Скріпіть лицьовим боком усередину шматок тканини, призначений для складки, з ділянкою, призначеною для вставки. Пришийте, ширина шва 1,3 см. Так само з'єднайте решту ділянок штори, чергуючи вставки зі складками й тканину, яка буде між ними.

2. Запрасуйте припуски або розпрасуйте – залежно від оброблюваної тканини.

3. Складіть край завіси вдвоє по всій довжині лицьовим боком усередину. Обшийте зрізи завіси по верху й боках. Ширина шва 1,3 см.

4. Виверніть на лицьовий бік, чисто виметайте обшивний шов і припрасуйте.

5. Позначте центр кожної вставки по верхньому і нижньому краях. Якщо відворот менший ніж 12,5 см, відміряйте від внутрішнього шва на відвороті відрізок, рівний подвійному відвороту. Заколите шпильками.

6. Захуйте під складками всі лінії швів, припрасуйте. Заколите усі складки уздовж верхнього і нижнього країв.

7. Припрасуйте складені краї всіх складок, поверніть штору на інший бік і відпрасуйте тільки складки, уникаючи рубчиків від країв.

8. Прокладіть строчку по всій довжині оброблюваної деталі, закріплюючи складки по верхньому краю. Ширина шва 2 см.

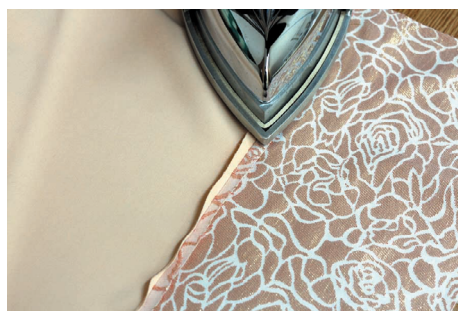
9. Відверніть убік під будь-яким вибраним вами кутом нижні кути складок, щоб було видно вставки. Скріпіть шпильками, припрасуйте.

10. Визначте розташування гудзиків. Пришийте їх через усі шари тканини наскрізно.

11. Обтягніть монтувальну дошку. Розмістіть на ній штору на 3,8 см вище від верхнього краю. Помістіть кінці складок у передні кути монтувальної дошки. Підріжте тканину в кутових складках ближче до лінії шва. Скріпіть штору з монтувальною дошкою за допомогою степлера, почавши з відворотів.

1

2

3

4

5

6

7

8

Обробка штори зі складками

Ламбрекен буф

Спосіб драпірування *буф* (фр. *bouffer* – «здуватися»), який полягає у зшиванні окремих точок із виворітного боку тканини, відомий давно. Таким чином тканині надають об'ємності та фактурності. Використовуючи різний алгоритм точок, можна отримати різноманітну графіку фактури. Візерунки для буфів можуть бути у вигляді ромбів, зигзагів, квіток, вафель тощо. Щоб швидко нанести на тканину схему зшивання точок, виготовляють трафарет. Використовувати цю «трафаретну» тканину можна в ламбрекенах, підхватах, декоративних вставках на бандо тощо.

Для виготовлення буфа потрібні такі матеріали:

- 1) декоративна тканина;
- 2) монтажна тасьма;
- 3) трафарет для створення фактурності.

Ламбрекени буф

Обробка ламбрекена буф

1. Викрійте полотно з тканини, довжина якого дорівнює довжині ламбрекена в готовому вигляді, помноженій на коефіцієнт призбирування, указаний на шторній тасьмі.

2. За бажання обробіть воланом у нижній частині або швом упідгин із закритим зрізом.

3. Пришійте монтажну тасьму до верхнього зрізу ламбрекена.

4. На виворітний бік ламбрекена накладіть трафарет, позначте точки збирання. Поєднуючи потрібні точки, зшийте їх вручну закріплювальними стібками.

5. Стягніть шнури монтажної тасьми, зав'яжіть кінці, не відрізаючи, заховайте шнури в спеціальну кишеню або намотайте на гачок-котушку.

Ламбрекен сваг (перекид)

Напівкругле драпірування з рівномірно закладеними, переважно горизонтальними, складками отримало назву *сваг*. Для розрахунку викрійки свага потрібно відштовхуватись від ширини штор, врахувати непарну кількість елементів та висоту ламбрекена, яка має становити близько $1/6$ від висоти штор. Щоб складки виробу гарно лягали, їх потрібно на фінальній стадії розправити руками. Сваги – це творчість.

В оформленні вікна сваг застосовують як самостійно, так і в поєднанні з іншими елементами. Ця частина ламбрекена являє собою півколо з тканини, задрапіроване м'якими складками. Попри те, що сваг є класичним елементом, він може додати готовій шторній композиції авангардної жвавості. Пропорції та вибір тканини визначають зрештою, як виглядатиме ламбрекен.

Майстерне виконання цього декоративного елемента передбачає обов'язкову умову: кроїти їх потрібно по косій лінії – під кутом 45° до нитки основи (повздовжньої нитки). Саме тоді тканина, що її драпірують вручну, дає м'яку складку.

У таблиці подано пропорції середини й плеча свага.

Ламбрекен сваг

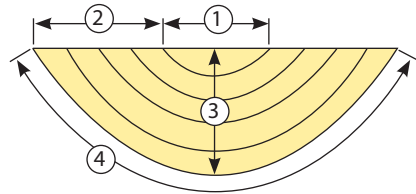

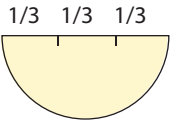
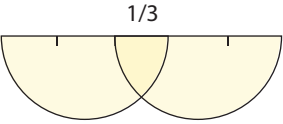
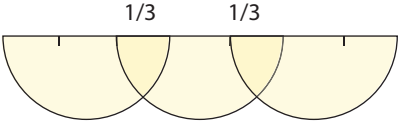
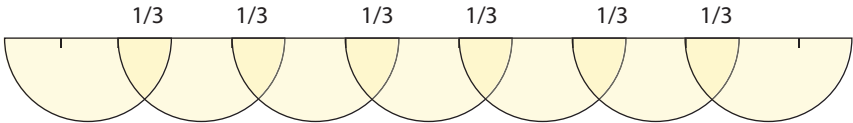
Схема деталі свага:

- 1 – середина свага;
- 2 – плече свага;
- 3 – глибина свага (h);
- 4 – величина нижнього провису.

Пропорції середини й плеча свага

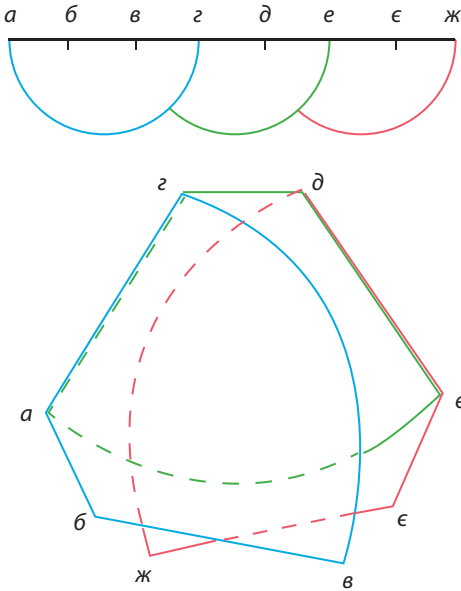
№ з/п	Довжина свага по карнизу (L), см	Плече – середина – плече, см	Плече – середина – плече, см	Глибина свага (h), см
1	80	25–30–25		30–45
2	90	30–30–30		
3	100	30–40–30		
4	110	35–40–25		
5	120	30–60–30	35–50–35	40–60
6	130	35–60–35	40–50–40	
7	140	40–60–40	45–50–45	
8	150	40–70–40	45–60–45	
9	160	50–60–50	45–70–45	55–70
10	180	50–80–50	55–70–55	
11	200	55–90–55	60–80–60	
12	220	60–100–60	65–90–65	
13	250	65–120–65	70–110–70	65–130
14	300	75–150–75	85–130–85	

Розрахунок довжини свага (L) по карнизу

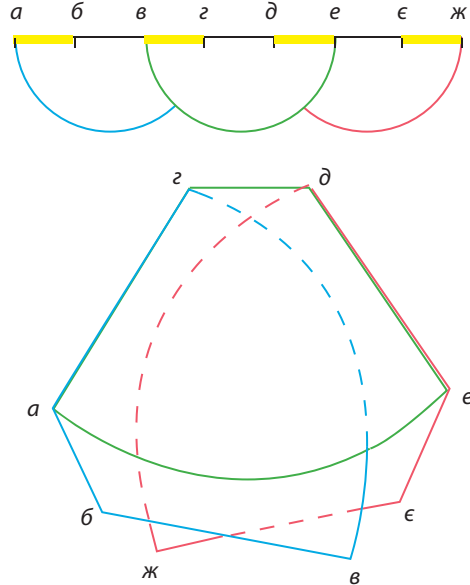
1	1 сваг дорівнює $3/3$	
2	<p>2 сваги дорівнюють $3/3 + 3/3 = 6/3$ $1/3$ перекривається $6/3 - 1/3 = 5/3$ $5/3$ – довжина свагів по карнизу</p> <p>Приклад: довжина майбутнього ламбрекена 2 м. $(2 : 5) \times 3 = 1,2$ м – довжина одного свага</p>	
3	<p>3 сваги дорівнюють $3/3 + 3/3 + 3/3 = 9/3$ $2/3$ перекривається $9/3 - 2/3 = 7/3$ $7/3$ – довжина свагів по карнизу</p> <p>Приклад: довжина майбутнього ламбрекена 3 м. $(3 : 7) \times 3 = 1,286$ м – довжина одного свага</p>	
4	<p>7 свагів дорівнюють $3/3 \times 7 = 21/3$ $6/3$ перекривається $21/3 - 6/3 = 15/3$ $15/3$ довжина свага по карнизу</p> <p>Приклад: довжина майбутнього ламбрекена 4 м. $(4 : 15) \times 3 = 0,8$ м – довжина одного свага</p>	

Механічний сваг – півколо з тканини, яке драпірують за допомогою монтажної тасьми. Це своєрідний конструктор. По-різному скомбінувавши деталі, отримують різні моделі ламбрекенів.

1. Монтажну тасьму пришивають по лініях: $a-b-v-z-d-e-\epsilon-ж$.

2. Монтажну тасьму пришивають по відрізках: $a-b$; $v-g$; $d-e$; $ж-z$.

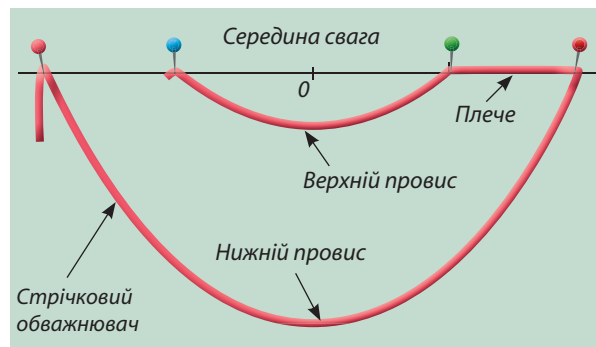
Ручний спосіб закладання свага (перекиду)

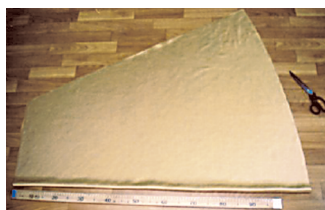
Після розрахунку середини свага і його плечей беріться до креслення. Для цього на приміральному стенді (примірвальній дошці) за допомогою шпильок із кольоровими головками позначте величину середини та плечей свага.

Для якнайточнішої побудови лекала зафіксуйте на стенді шпильками стрічковий обважнювач. Виміряйте верхній і нижній провис моделі.

Зробіть креслення на тканині.

Моделювання свага
на приміральному стенді

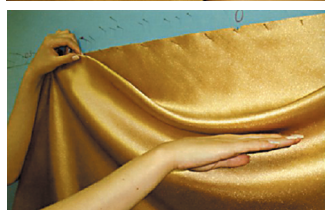
1

2

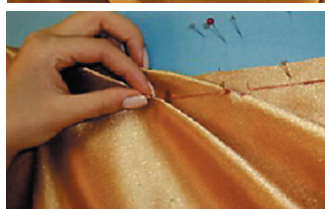
3

4

6

7

8

1. Виконавши креслення, ви отримаєте лекало. Воно передбачає всі необхідні припуски на драпірування й вирівнювання нижнього провису. Після перевірки точності побудови виріжте лекало.

2. Прикріпіть на примірювальний стенд викроєне лекало з тканини, фіксуючи середину і початок плечей моделі, не розтягуючи й не припосаджуючи середину деталі.

3. Формування першої складки починайте від початкової точки правого плеча деталі, опускаючи так званий валик складки вниз від лінії карниза на 10–15 см. Ця величина залежить від глибини моделі.

4. Так само, дотримуючи глибини складки (приблизно 8–10 см), закладіть її на початковій точці лівого плеча.

5. Оскільки були зроблені розрахунки плеча, нам відома відстань між складками по лінії карниза. Цю відстань відкладіть по тканині лекала крейдою або фломастером із чорнилом, що зникає. Дуже важливо дотримувати цю величину до міліметра, оскільки різниця відстані між складками може спричинити перекіс усієї моделі.

5

6. Кожну наступну складку утворюйте так само. Суворо дотримуйте однакову величину провисання між складками й величину відстані між складками по лінії карниза.

7. Глибина кожної наступної складки збільшується на 3–5 см. Ця величина залежить від еластичних якостей тканини й довжини моделі. Що цупкіша тканина, то глибший розхил виточки.

8. Після закладання всіх складок оберіть найправильніше, найгарніше закладене плече деталі, а тоді виточки, утворені після закладання й вирізання, дзеркально перенесіть з одного боку моделі на інший.

9

9. Потім густо закріпіть (через 1,5–2 см) шпильками вибране плече моделі по лінії карниза. Якщо модель асиметрична, заколить і відмалюйте обидва плеча моделі.

10. Крейдою або фломастером із чорнилом, що зникає, проведіть лінію карниза з припуском на обробку 1,5–2 см по лінії середини плеча моделі.

11. Крейдою, фломастером із чорнилом, що зникає, або шпильками відмітьте нижню лінію провисання моделі (за вибраною половиною).

12. Потім лекало зніміть із примірювальної дошки. Не розтягуючи тканину, розколить і невідмальоване плече моделі. На закрійному столі, відступаючи від наміченої лінії карниза 1–2 см, відріжте зайвий припуск тканини на закладання. Так виходить лінія обробки деталі по карнизу.

13. Розколовши плече деталі, ви отримаєте глибину кожної складки (розхил виточки).

14. Для найточнішого закладання потрібно дзеркально перенести розхил виточок з однієї половини деталі на іншу. Для цього складіть лекало рівно навпіл і виріжте розхил виточок. Потім перенесіть відмальовані лінії карниза.

15. Вирівняйте складене навпіл лекало по нижній лінії провисання моделі, дотримуючи припусків на обробку 1–1,5 см.

16. Лекало з відпрацьованими плечима й нижньою лінією провисання закладіть на примірювальному стенді для перевірки всіх розмірів.

17. Нижній зріз моделі обробіть подвійним швом або всю деталь продублюйте підкладкою. У моделі «перекид» у такий спосіб обробляють і верхнє провисання деталі. Зазвичай на верхній припуск по лінії нашивають застібку-липучку або монтажну тасьму.

10

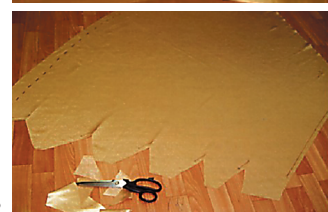
11

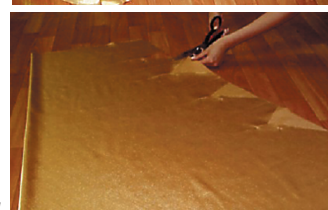
12

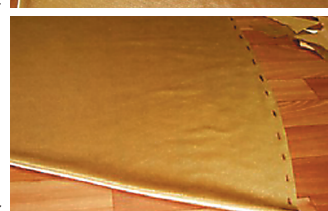
13

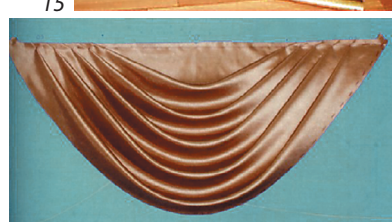
14

15

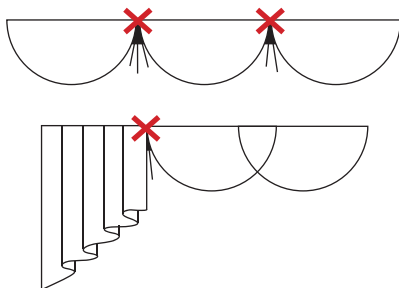

16

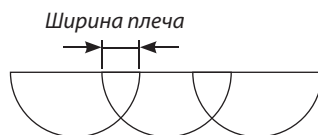

Рекомендації з виготовлення пропорційного ламбрекена

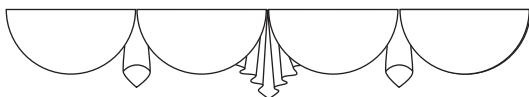
1. Неприпустимо, щоб проглядала монтажна тасьма, на яку до карниза кріплять гардини та штори.

2. Правильний розрахунок деталей ламбрекена: h ламбрекена дорівнює $1/6 h$ приміщення від карниза до підлоги.

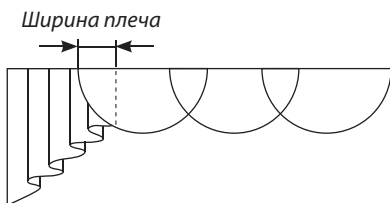
3. Відстань між деталями доповнюють дрібними декоративними деталями ламбрекена.

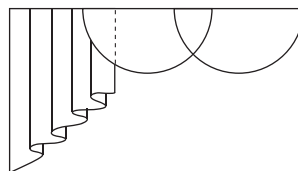
4. Через накладання деталей ламбрекена одна на одну більш ніж на ширину плеча трапляється залом складок та порушується гармонійність драпірування.

5. Нижній зріз де жабо плавно переходить із декоративного елемента. Виконують зазвичай у приміщеннях із низькими стелями.

6. Цей варіант довжини бажано застосовувати, якщо в приміщенні високі стелі.

6.2. Види та обробка декоративних підхватів

Майстерно створена шторна композиція здатна багато що змінити в інтер'єрі – починаючи від візуальних ефектів і закінчуючи емоційною атмосферою. Вона може акцентувати увагу на прекрасному пейзажі за вікном або, навпаки, приховати від погляду неоковирні заводські труби; захистити приміщення від зайвих сонячних променів або наповнити його світлом.

Аксесуари – завершальна деталь, що є незамінною для стилістичної досконалості помешкання. За допомогою цих, здавалось би, необов'язкових доповнень можна істотно збагатити й прикрасити драпірування, зробити штори ошатнішими й зручнішими у використанні. Оригінальні підхвати для легкої тюлевої штори – нитка намиста або тасьма з атласних стрічок, заплетених косою. Лляну штору можна перев'язати декоративним ланцюжком, зв'язаним гачком зі шпагату.

Підхвати відіграють неабияку роль у декорі віконного простору. Вони можуть стати з'єднувальною ланкою, що перетворює різнокольоровий текстиль на гармонійний ансамбль. Підхвати бувають різними за розміром. Раніше застосовували принцип відповідності, тобто великі аксесуари вважали доречними тільки на масивних шторах, за наявності високих вікон і стель. Однак створювати сучасні інтер'єри неможливо без порушення застарілих табу. Наприклад, невеличка кімната з маленьким вікном, на ньому – витончена шторка, а на ній – великий підхват.

Аксесуари для штор можуть поєднувати в собі різні матеріали: дерево і джгут, льон і шовк. Розкішні зав'язки, важкі китиці на шнурах – достойне завершення майстерно виготовлених гардин і штор. Вони додають неповторності до будь-якого декору. Наприклад, для важких штор підійдуть стрічки й шнури з китицями, для легких – декоративні шпильки.

Більшість штор із кулісою оздоблюють бічними підхватами, що дає можливість повторити декоративний елемент, уже використаний в оформленні приміщення.

Наприклад, візерунок плетеного килимка може бути повторений у візерунку підхвату. На кінці підхватів можна пришити банти або мереживо.

Плетені або пloidчaсті підхвати можна зробити з обшитого шнура. Щоби штора візуально розширювала вікно, підхвати розташовують нижче. Якщо ж їх розташувати вище, вікно буде неначе витягнуте догори.

Плетені підхвати

Для одного підхвату потрібно три шнури: довжина кожного має перевищувати довжину готового виробу втричі. Оберніть кінці шнура стрічкою, щоб вони не розтріпалися.

Відріжте три смужки тканини. Довжина кожної має або дорівнювати довжині готового виробу, або

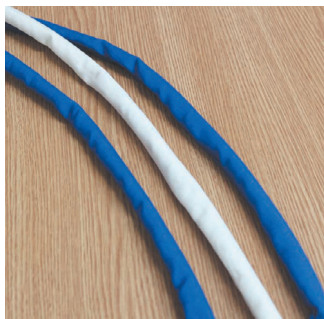
Плетений підхват

перевищувати її в півтора раза. Щоб визначити ширину кожної смужки, виміряйте діаметр шнура і додайте до нього 2,5 см. Потрібна тканина одного, двох або трьох кольорів. Шнур необхідного діаметра та кільця на підхваті пришивають або приколюють.

Обробка плетених підхватів

1

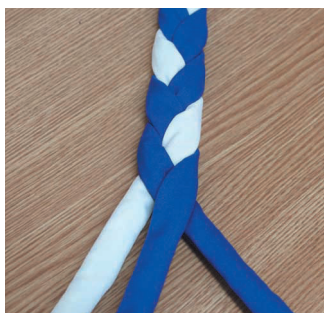

2

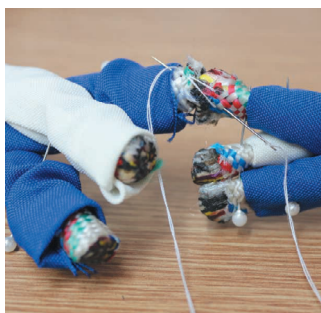
1. Загорніть відрізаний шнур у смужку тканини. Складіть кінці тканини разом, вирівнюючи необроблені краї. За допомогою лапки для пришивання блискавок зшийте їх уздовж відрізка шнура зсередини, не стискаючи його. Поверніть і прокладіть шов упоперек тканини на відстані близько 1,3 см від краю, тобто посередині довжини шнура.

2. Тримаючи тканину з прошитого кінця, натягніть її на шнур, вивертаючи з виворітного на лицьовий бік. Кінець застрочіть, а зайвий відрізок шнура обріжте. Повторіть усе це з двома іншими шнурами. Для кожного плетеного підхвату потрібно три загорнутих у тканину шнури.

3. Скріпіть англійською шпилькою три вкладені у тканину шнури на відстані близько 2,5 см від прошитих кінців. Вільно заплетіть косу потрібної довжини так, щоб шви опинились усередині. Відміряйте від кінців шнура близько 2,5 см і також заколійте їх шпилькою.

3

4

5

Обробка плетеного підхвату

4. Згорніть косу в кільце. Обріжте кінці шнурів так, щоб вони заходили один на одний на 2,5 см. Витягніть шнур із тканинної трубки й обріжте його на 2,5 см, випряміть трубку.

5. Загніть тканину на кінцях трубок на 1,3 см і з'єднайте її, щоб утворилася суцільна коса. Обережно зніміть шпильки. Пришийте до підхвату кільце.

Плойчасті декоративні підхвати

1. Складіть смужку тканини лицьовим боком усе-редину, прокладаючи в неї шнур. Зшийте тканину на відстані 1,3 см від краю, а потім прокладіть поперечний шов.

2. Тримаючи тканину з прошитого кінця, натягніть її на шнур. Вивертаючи з вивороту на лицьовий бік, призбируйте тканину. Кінець застрочіть, а потім обріжте зайву довжину шнура.

3. Охайно зшийте кінці шнура.

4. На кінці кільця з тканини загніть 1,3 см. З'єднайте кінці шнура, просунувши один в одний. Рівномірно розподіліть складки вздовж усього шнура. Пришийте до підхвату невеличке кільце.

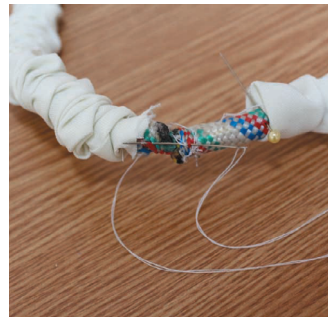
Плойчастий підхват

1

2

3

Обробка плойчастого декоративного підхвату

Декоративні підхвати зі складками на кінцях

Для одного підхвату потрібно: матеріал, який підходить до шторної тканини за кольором і фактурою, або оздоблювальна тканина, матеріал на термоклейовій основі, кільця, які пришивають або приколюють, а також за бажання можуть бути використані різноманітні прикраси: стрічка, мереживний галун тощо.

Для кожного підхвату потрібен прямокутний шматок тканини, який на 2,5 см довший за готовий виріб, а ширина удвічі більша за ширину готового виробу плюс іще 2,5 см. Відріжте смужку прокладкової тканини відповідно до розміру декоративного підхвату.

Підхват зі складками на кінцях

Обробка підхвату з оздобленням (тасьмою)

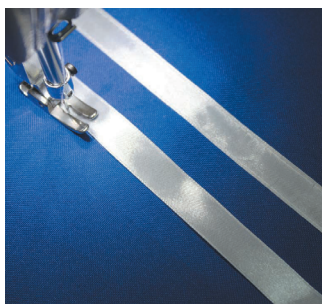
1. Покладіть смужку термоклейового прокладкового матеріалу на виворіт прямокутного шматка тканини та з'єднайте їх за допомогою праски. Лицьовий бік ділянки, з'єднаної з прокладковим матеріалом, буде і лицьовою поверхнею підхвату.

2. Накладіть на лицьову поверхню підхвату прикрасу, яку ви обрали. Настрочіть її на призначене за фасоном місце. Ширина шва 0,1–0,2 см від зрізу стрічки.

3. Складіть деталь уздовж навпіл, лицьовим боком усередину. На відстані 0,7–1,0 см від краю зробіть зшивний шов, залишаючи незшитий відрізок, щоб повернути виріб на лицьовий бік. Розпрасуйте шов.

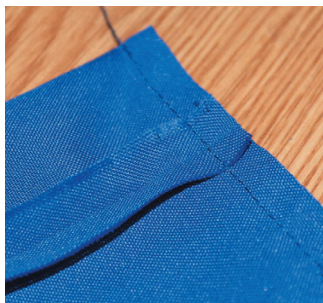
1

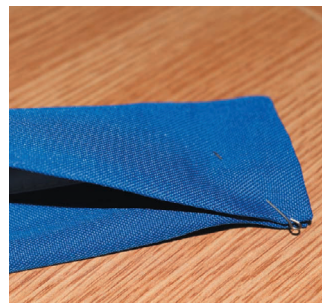
2

3

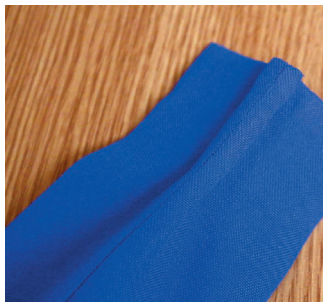
4

5

6

7

8

9

Обробка підхвату з оздобленням (тасьмою)

4. Розташуйте шов по центру виробу. Простро- чить на відстані 1,3 см від зрізу. Підріжте шов, зали- шаючи 0,2–0,3 см.

5. Виверніть деталь на лицьовий бік і припрасуй- те її. Підшийте вручну потайними стібками незши- тий відрізок.

6. Складіть край підхвату вдвоє, лицьовим боком усередину. На відстані 1–1,5 см від місця згину про- кладіть строчку завдовжки 2,5–3,5 см.

7. Вирівняйте складку по шву.

8. Із лицьового боку прокладіть строчку, щоб за- фіксувати складку. Зробіть те саме на іншому боці підхвату.

9. Пришийте гачки до бокового зрізу підхвату.

Фігурні декоративні бічні підхвати

Декоративні підхвати виконують не лише функціо- нальну роль, вони можуть бути головною прикра- сою вікон. Їх можна обшити кантом, повторивши в такий спосіб деталі ламбрекена. Підхвати з волана- ми й рюшами – природне доповнення для штор із воланами й рюшами. Вони також пасують до штори з оборками у верхній частині.

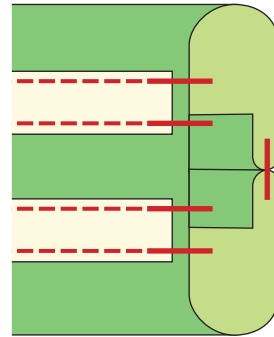
Нерідко підхвати розміщують на шторі так, щоб візуально розділити її за вертикаллю на три части- ни. Якщо підхвати встановлені на третині довжини штори, що ближча до підлоги, велика частина вікон- ного отвору залишається закритою, тому він зда- ється ширшим. Якщо ж підхвати розташовані на третині довжини штори, що ближча до стелі, велика частина віконного скла відкрита для світла ззовні, тож вікно виглядає витягнутим догори.

1. Матеріали для виготовлення фігурного деко- ративного бічного підхвату:

- 1) декоративна тканина;
- 2) прокладкова тканина на термоклейовій основі;
- 3) шнур для підхватів з окантовкою;
- 4) кільця (по два для кожного підхвату);
- 5) утримувачі для кожного підхвату;
- 6) лекало.

Схема обробки підхвату з оздобленням (тасьмою)

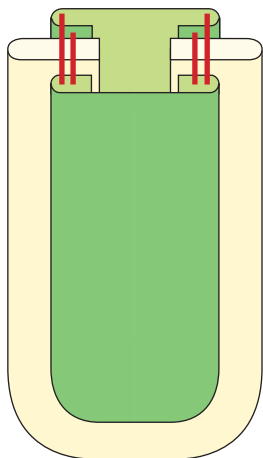
1. Настрочіть тасьму на під- хват. Ширина шва 0,1 см.
2. Обшийте зрізи підхвату, ширина шва 0,1–1 см.

Фігурний бічний підхват

Схема обробки підхвату з кантом

1. Пришийте кант до зрізів підхвату, ширина шва 0,5 см.
2. Обшийте зрізи підхвату, ширина шва 0,6–0,7 см.

2. Розкрій тканини. Визначте, яким завдовжки буде бічний підхват. Зробіть його ескіз на папері. За цим ескізом відріжте для кожного виробу по два шматки декоративної тканини і по одному шматку прокладкової тканини на термоклейовій основі.

Якщо декоративні бічні підхвати будуть з окантовкою, треба викроїти з оздоблювальної тканини дві смужки по косій. Загальна довжина зшитих смужок має на 5–7,5 см перевищувати периметр підхвату.

Щоб визначити ширину смужок, оберніть сантиметрову стрічку навколо шнура: ширина смужок до-рівнюватиме виміряній величині плюс 2,5 см.

Обробка фігурних декоративних бічних підхватів

1. Намалюйте лекало підхвату. Викрійте деталі з основної та оздоблювальної тканин, термоклейового прокладкового матеріалу, додавши необхідні припуски.

2. Продублюйте деталі термоклейовим прокладковим матеріалом за допомогою праски.

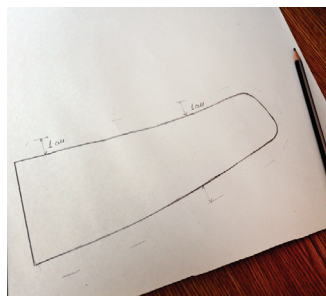
3. Зшийте смужки тканини по косій. Вкладіть у складену лицьовим боком назовні тканину шматок шнура. Вирівняйте зрізи смужки і з'єднайте їх машинним швом ближче до шнура.

4. Пришивайте кант до лицьового боку виробу, вирівнюючи зрізи. Починайте пришивати від кінця канта на тій ділянці бічного підхвату, яка буде прихована за завісою. Ширина шва – згідно з моделлю.

5. Пришивайте кант, не доходячи 5 см до того місця, де його кінці мають з'єднуватися. Обріжте один кінець канта так, щоб він перекривав другий на 2,5 см. Відсуньте лапку машини з кінця канта і підріжте кінці шнура так, щоб вони з'єдналися встик.

6. Загорніть 1,3 см тканини на кінці всередину, щоб обидва кінці перекрили один одного. Підверніть тканину, завершіть пришивання канта до бічного підхвату.

7. Заколить шпильками основну і підкладочну деталь лицьовими боками всередину, суміщаючи зрізи. Обшийте по всіх зрізах, ширина шва 0,7 см. Надсічіть припуски, не доходячи на 0,2–0,3 см до шва.

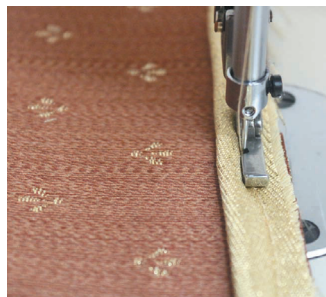
1

2

3

4

5

6

7

8

9

Обробка фігурного декоративного бічного підхвату

8. Виверніть виріб на лицьовий бік. Пропрасуйте його. Підшийте незшитий відрізок потайними ручними стібками.

9. До кожного кінця декоративного бічного підхвату з виворітного боку пришийте кільця. Прикріпіть підхват до утримувача.

Бічні підхвати
з воланами та рюшами

Бічні підхвати з воланами та рюшами

Зазвичай довжина кожного підхвату становить половину довжини штанги гардинового карниза. Тоді кожне полотнище штори можна розсувати на половину його ширини. Визначати остаточну довжину підхватів доцільніше після того, як ви вже зшили й повісили штори. Обгорніть полотнище штори сантиметровою стрічкою на висоті, де планується встановити підхват, під тим самим кутом до зовнішнього краю штори. Це дасть змогу побачити, як виглядатиме порт'єра в готовому вигляді, та виміряти довжину підхвату.

Підхвати з воланами й рюшами вносять до віконного убрання романтичний штрих. Воланів і рюшів може бути декілька.

1. Матеріали для виготовлення фігурного декоративного бічного підхвату:

- 1) декоративна тканина;
- 2) прокладкова тканина на термоклейовій основі;
- 3) кільця (по два для кожного підхвату);
- 4) утримувачі (по одному для кожного підхвату).

2. Розкрій тканини. Визначте, яким буде завдовжки бічний підхват. Викрійте деталі підхвату з необхідними припусками (0,7–1,0 см). Для кожного волана відріжте одну смужку тканини завширшки 9 см. Довжина смужки дорівнює довжині підхвату, який треба помножити на 1,5, а потім додати 2,5 см на припуски. Для кожного підхвату потрібно викрійти деталь із прокладкової тканини на термоклейовій основі. Вона має бути такого самого розміру, що й сам підхват.

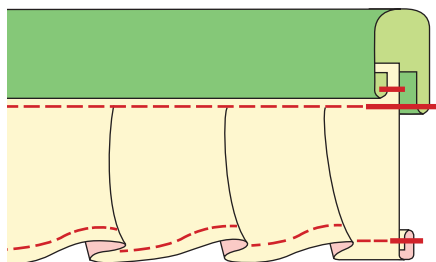

Схема обробки підхвату з воланами й рюшами

1. Застрочіть нижній зріз волана або рюшу. Ширина шва 0,5 см.
2. Пришийте волан або рюш до зрізів підхвату. Ширина шва 0,7 см.
3. Настрочіть другий зріз підхвату. Ширина шва 0,1 см.

Обробка бічних підхватів із воланами та рюшами

1. Накладіть прокладкову тканину на виворітний бік основної деталі й за допомогою праски продублюйте її. Відігніть 1 см на довгій стороні бічного підхвату на виворітний бік і запрасуйте.

2. Прокладіть дві паралельні машинні строчки на відстані 0,7–1 см від зрізу підхвату й на відстані 0,2–0,3 см одна від одної. Смужку волана стягніть рівномірно, утворюючи зборки.

3. Приколійте смужку волана до незагнутої сторони бічного підхвату лицьовими боками всередину, поєднавши позначки, зроблені шпильками. Натягніть шов на волані, щоб рівномірно розташувати зборки, заколійте шпильками. Пришийте волан на відстані 0,7–1 см від зрізу підхвату.

4. Підріжте припуски на шви, залишаючи 0,7 см. Складіть край підхвату вдвоє лицьовим боком усередину так, щоб він заходив за лінію шва на 0,3 см. Обшийте кути підхвату. Ширина шва 0,7 см, його прокладають, не переміщаючи складки волана. Підріжте припуски на шов. Те саме повторіть для іншого краю.

5. Виверніть деталь на лицьовий бік, пропрасуйте його. Складені краї мають виступати за лінію шва на 0,3 см. Із лицьового боку прокладіть оздоблювально-закріплювальну строчку.

6. До кожного кінця бічного підхвату з виворітного боку пришийте по кільцю. Прикріпіть декоративний підхват до утримувача.

1

2

3

4

5

6

Обробка бічних підхватів із воланами та рюшами

Підхват з монтажною тасьмою

Підхвати із монтажною тасьмою

1. Викрійте смужку тканини для підхвату. Ширина 7 см плюс 2 см на припуски. Довжина співвідноситься з довжиною підхвату як 1:1,5 або 1:2 (залежно від монтажної тасьми) плюс 2 см на припуски. Підігніть зрізи на виворітний бік на 1 см по периметру деталі й запрасуйте.

2. Відріжте монтажну тасьму довжиною, яка дорівнює довжині деталі підхвату. Загніть кінці монтажної тасьми на виворітний бік на 1 см і запрасуйте, попередньо випускаючи шнури назовні. Приколійте тасьму до виворітного боку деталі. Настрочіть по периметру й середині деталі, не захоплюючи шнурів. Ширина шва 0,2–0,3 см від згину деталі.

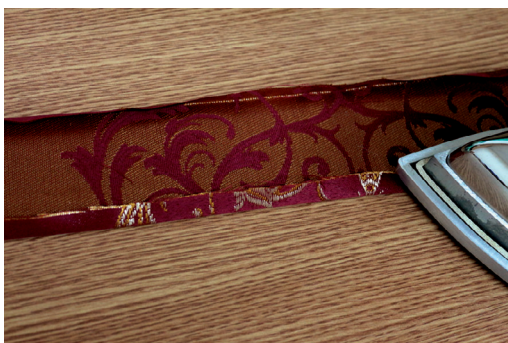
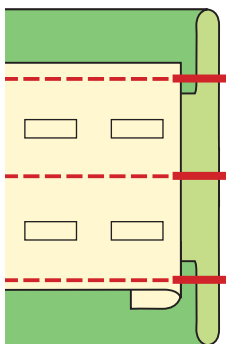

Схема обробки підхвату монтажною тасьмою

Настрочіть тасьму.
Ширина шва 0,2–0,3 см.

3. На одному кінці підхвату зав'яжіть шнури вузлом. Утримуючи вільні кінці шнурів, монтажну тасьму стягніть, утворюючи зборки. Після цього вільні кінці шнурів зав'яжіть. Пришийте кнопки або гачки до бічних країв підхвату.

Підхвати рюш

1. Викрійте смужку тканини для підхвату. Ширина 15–20 см плюс 2 см на припуски. Довжина співвідноситься з довжиною підхвату як 1:1,5 або 1:2. Складіть деталь навпіл лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи, й обшийте вздовж деталі. Ширина шва 1 см. Деталь виверніть на лицьовий бік і припрасуйте. Прокладіть два паралельні шви вздовж посередині деталі на відстані 3–4 см один від одного.

2. Для виготовлення зав'язки відріжте смужку тканини завширшки 4–5 см. Складіть її вздовж навпіл, суміщаючи зрізи, й обшийте всі зрізи, залишаючи вільний відрізок 3–4 см для вивертання. Ширина шва 1 см. Виверніть на лицьовий бік, незшитий відрізок підшийте вручну потайними стібками й пропрасуйте. За допомогою шпильки протягніть зав'язку через кулісу.

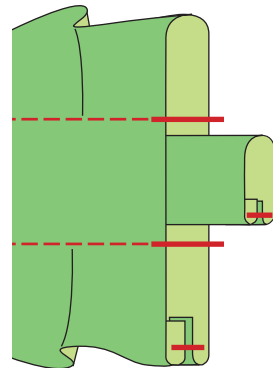
Підхвати рюш

3. Натягуючи кінці зав'язки, зберіть тканину підхвату в складки. Рівномірно розподіліть їх, щоб кінці зав'язок з обох боків були однакової довжини.

Схема обробки підхвату рюш

1. Обшийте зрізи підхвату. Ширина шва 0,7 см.
2. Настрочіть дві паралельні строчки на підхвату. Відстань між ними дорівнює ширині зав'язки плюс 0,5 см.
3. Обшийте зрізи зав'язки. Ширина шва 0,7 см.

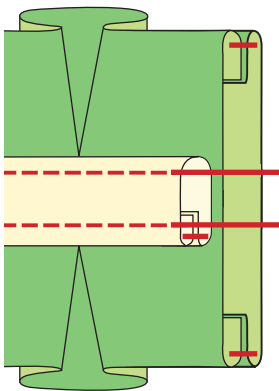
Підхвати у бантову складку

Підхват у бантову складку

Схема обробки підхвату в бантову складку

1. Обшийте підхват із двох боків. Ширина шва 0,7–1 см.
2. Обшийте зрізи оздоблювальної смужки. Ширина шва 0,7 см.
3. Настрочіть оздоблювальну смужку на утворені складки на підхваті. Ширина шва 0,1–0,2 см.

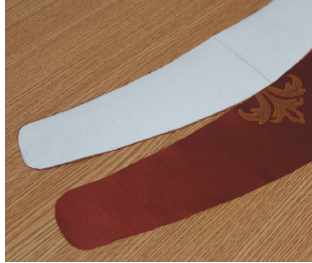
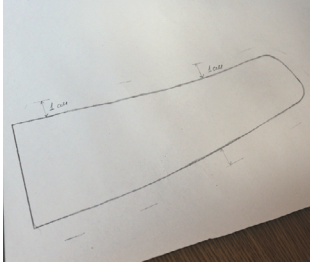
1. Викрійте дві деталі підхвату розміром 18×142 см: одну – з основної тканини, другу – з оздоблювальної. Складіть дві деталі разом лицьовими боками всередину, суміщаючи зрізи, й обшийте, залишаючи відрізок 4–5 см для вивертання. Виверніть деталь на лицьовий бік, виметайте шов і пропрасуйте. Зробіть розмітку обмилком на деталі під закладання бантових складок на відстані 5 см одна від одної. Закладіть складки та скріпіть їх шпильками. Деталь пропрасуйте.

2. З оздоблювальної тканини викрійте дві смужки розміром 20×52 см і одну – розміром 10×52 см. Смужки завширшки 20 см складіть навпіл лицьовим боком усередину, суміщаючи зрізи. Обшийте зрізи вздовж деталі та один боковий. Виверніть деталь на лицьовий бік і пропрасуйте. Шпильками прикріпіть зав'язки до сторін підхвату, склавши їх по ширині навпіл. Потім складіть навпіл смужку завширшки 10 см лицьовим боком усередину й обшийте зрізи, залишаючи відрізок для вивертання. Ширина шва 1 см. Виверніть, підшийте вручну потайними стібками незшитий відрізок і пропрасуйте деталь. Розмістіть смужку по центру підхвату і настрочіть. Ширина шва 0,1–0,2 см від обшитого краю.

Підхвати з окантовкою

1. Викрійте дві деталі підхвату й одну деталь із термоклейового прокладкового матеріалу. Одну деталь проклейте за допомогою праски. Потім складіть дві деталі виворітним боком усередину й прокладіть зигзагоподібну строчку по периметру деталі.

Підхват з окантовкою

2. Складіть смужку з оздоблювальної тканини лицьовим боком до підхвату, суміщаючи зрізи, й пришийте. Ширина шва 0,5 см. Відверніть смужку, обігнувши шов. Підігніть край смужки всередину так, щоб він закривав шов пришивання. Настрочіть підігнутий край смужки на підхват. Ширина шва 0,1 см.

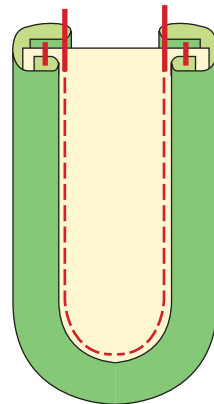

3. До бічних сторін підхвату пришийте квадратки-липучки й кільце.

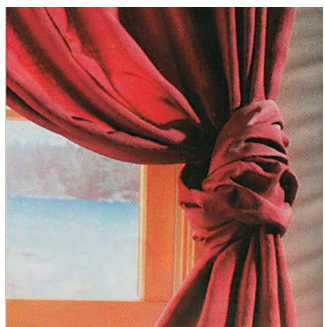
Схема обробки зрізів підхвату з окантовкою

1. Пришийте смужку тканини до зрізів підхвату. Ширина шва 0,5 см.
2. Настрочіть підігнутий зріз смужки на підхват. Ширина шва 0,1 см.

Підхват-зав'язка

Підхват зі штори
у вигляді вузла

Підхват-зав'язка

1. Повісьте штори на круглий карниз.
2. Стягніть штору зав'язкою на висоті близько 45 см від підлоги та зав'яжіть бант.
3. Протягніть кінець вузької стрічки через прозоре кільце, прив'яжіть стрічку до гачка, встановленого в стіні, заховайте кінці стрічки. Розправте складки на шторах.

Підхват зі штори у вигляді вузла

Тканину для штори цього фасону кроють так само, як для завіс із кулісою, тільки вона має бути довшою на 55–60 см для зав'язування вузла. Штанга карниза для неї має бути завдовжки не більше ніж 90 см.

Шиють завіси без підкладки. Вставляють карнизну штангу в кулісу, розрівнюють складки. Встановлюють штангу на кронштейни.

1. Зав'яжіть вузол у бажаному місці, викладіть тканину гарними складками.
2. Закріпіть на стіні за вузлом гачок. Прикріпіть кільце до тильного боку завіси. Прикріпіть завісу до гачка на стіні.

Підхвати, оздоблені стрічками, буфами, китицями

Підхвати, оздоблені стрічками

Підхвати з китицями

Підхвати з буфами

6.3. Види та обробка оздоблювальних деталей

Розетка спіральна

1. Розкроїть по косій дві смужки тканини розміром 18×20 см і зшийте їх.

2. Складіть смужку виворотним боком усередину, потім навіпіл по повздовжньому зрізу й обметайте зрізи разом. Для призборення прокладіть машинну строчку на відстані 1 см від краю спеціальним швом для призборення тканини.

3. Закріпіть нитку на одному кінці і сформуєте тугі складки. Нитку закріпіть на іншому кінці.

4. Від краю закручуйте призборену тканину, формуючи розетку у вигляді спіралі. Протягніть нитку в голку і зшийте вручну краї складок, що закручуються в розетку.

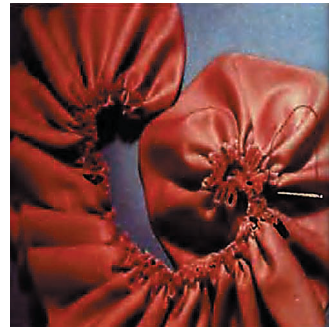

Підхват, оздоблений квіткою з тканини – розеткою спіральною

Розетка одинарна

1. Викрійте круг, діаметр якого вдвічі більший за діаметр готової розетки, плюс 2,5 см. Складіть удвічі по довжині лицьовим боком усередину й заправуйте. Зшийте по коротких зрізах. Виверніть на лицьовий бік. Відкриті довгі зрізи обробіть швом зигзаг або обметувальним на спецобладнанні.

2. По відкритих зрізах на відстані 1,2 см від краю прокладіть вручну пряму строчку для створення зборок. Стягніть та скріпіть стібками постійного призначення. Обтягніть тканиною з фрагментом малюнка шматочок картону або використайте шматочок бандо. Пришийте або приклейте гарячим клеєм у центрі розетки.

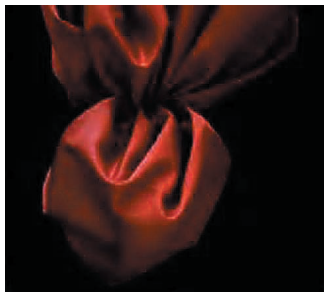
Виготовлення розетки спіральної

Розетка подвійна

1. Виріжте коло діаметром 30–60 см (на вибір). Позначте на лицьовому боці його центр. Виріжте з паперу коло на пів діаметра, позначте центр. Поєднайте центри кругів і обведіть крейдою.

Розетка одинарна

Розетка подвійна

Розетка-«капуста»

Розетка «мальтійський хрест»

2. Обробіть зріз тканини. По зовнішньому і внутрішньому колу прокладіть вручну строчку з прямих зметувальних стібків. Туго затягніть і закріпіть нитки. Кінці не обрізайте.

3. Помістіть тупий кінець олівця в центр кола і проштовхніть нижню зборку в отвір верхньої зборки.

4. Закріпіть тканину на задньому боці розетки.

Розетка-«капуста»

1. Викрійте із цупкого флізеліну круг із таким самим діаметром, як у готовій розетки.

2. Викрійте круг з основної тканини, діаметром утричі більшим, ніж у готовій розетки.

3. Круг із флізеліну і тканини розмітьте на чотири сектори. Накладіть круги один на одний, поєднуючи їх по центру.

4. Підверніть краї круга з основної тканини в намічених точках, сколіть їх у цих місцях шпильками. Проколюючи голкою близько до краю, прошийте по колу.

5. Рівномірно закладіть верхню тканину над колом хаотичними складками.

6. Закріпіть вручну дрібними стібками, фіксуючи зборку.

7. Викрійте із підкладкової тканини ще один круг, трохи ширший за основу. Покладіть розетку на підкладку, підверніть її краї, сколіть шпильками і пришийте потайними стібками.

Розетка «мальтійський хрест»

1. Викрійте дві смуги з основної тканини, удвічі ширші за ширину готового виробу, плюс припуски на шви.

2. Кожну деталь складіть удвоє всередину, обшийте по довгих зрізах, ширина шва 0,7 см. Виверніть, пропрасуйте, сколіть шпильками короткі зрізи, утворюючи петлю, стягніть посередині й закріпіть ручними стібками. Пришийте гудзик посередині готового виробу.

6.4. Запитання й завдання для самоперевірки

1. Дайте визначення ламбрекена.
2. Для чого використовують ламбрекен?
3. Із якої тканини виготовляють ламбрекени?
4. Які є види ламбрекенів?
5. Як розраховують довжину й ширину ламбрекенів?
6. Як обробити ламбрекен зі складками жабо?
7. Чому один із видів ламбрекена отримав назву «метелик»?
8. Як правильно обробити ламбрекен із кулісами?
9. Чим відрізняються м'які ламбрекени від жорстких?
10. Який ламбрекен називають комбінованим (складним)?
11. Яке оздоблення використовують в обробці ламбрекенів?
12. Яка послідовність обробки ламбрекена зі складками?
13. Як потрібно обробляти ламбрекен буф?
14. Що таке сваг (перекид)?
15. Як відбувається послідовна обробка свага вручну?
16. Які шви використовують для обробки зрізів ламбрекенів?
17. Які шви використовують для оздоблення ламбрекенів?
18. Які функції виконують підхвати для штор?
19. Які види підхватів ви знаєте?
20. Яке оздоблення використовують для обробки підхватів?
21. Якою є послідовність обробки плетеного підхвату для штор?
22. Що ви знаєте про послідовну обробку підхвату для штор, оздобленого рюшами, воланами?
23. Як можна обробити підхвати зі складками?
24. Розкажіть про обробку зрізів підхватів з окантовкою.
25. Із якої тканини зазвичай виготовляють підхвати?
26. Як підхвати кріплять до стіни?
27. Розкажіть про обробку підхватів, зборки яких створюють за допомогою монтажної тасьми.
28. Які дрібні декоративні деталі застосовують для обробки віконного ансамблю?

ТЕХНОЛОГІЧНІ ДИКТАНТИ

1. Строчки прямого стібка

1. Для з'єднання приблизно однакових деталей по бічних і плечових зрізах застосовують строчку...
2. Для закріплення підігнутих зрізів деталей або згинів тканини застосовують строчку...
3. Інструмент, що використовують для розкрою тканини, підрізання деталей, обрізки кінців ниток, – це...
4. Для закріплення попередньо обшитих і вивернутих швом усередину деталей застосовують строчку...
5. Для тривалого зберігання намічених ліній застосовують строчку...
6. Для перенесення контурів ліній з однієї деталі на симетричну їй використовують строчку...
7. Металевий інструмент для сколювання деталей, один кінець якого заокруглений, а другий – гострий, називають...
8. Дві паралельні строчки в підрізах, на деталях, під кокеткою, які прокладають для тимчасового прибирування деталі, називають...
9. Для з'єднання малої деталі з більшою використовують строчку...
10. Переплетення ниток між двома проколами голки називають...

2. Косі стібки

1. Строчка постійного призначення, яку застосовують для скріплення основної і прокладкової тканини стібками, які непомітні з боку основної деталі, – це ...
2. Інструмент металевий, гострий, пружний, добре відполірований, з вушком овальної форми – це...
3. Для з'єднання деталей з посадкою на поверхні застосовують строчку тимчасового призначення...
4. Інструмент, що використовують для перенесення контуру деталей з паперу на папір або на тканину, – це...

5. Для закріплення підігнутих країв деталей з відкритими або закритими зрізами застосовують строчку постійного призначення...
6. Об'ємну форму з картону, гіпсу, дроту чи іншого матеріалу, яка імітує фігуру людини на весь зріст, називають...
7. Для закріплення зрізу тканини, щоб запобігти його обсипанню, застосовують строчку постійного призначення...
8. Для зняття розмірів з фігури людини і вимірів деталей виробу застосовують інструмент...
9. Для закріплення попередньо обшитих і вивернутих швом усередину деталей застосовують строчку тимчасового призначення...
10. Інструмент, який запобігає уколу середнього пальця правої руки при проштовхуванні голки в тканину, називають...

3. Петле- і хрестоподібні стібки

1. Для постійного скріплення й оздоблення країв деталей з шерстяних тканин застосовують строчку...
2. Інструмент, що використовують для виправлення кутів різних фігурних швів, коміра, бортів, манжет, клапанів, називають...
3. Для постійного скріплення кількох шарів тканини для створення міцного, але еластичного з'єднання застосовують строчку...
4. Для постійного з'єднання в місцях, де виконання машинної строчки неможливе, застосовують строчку...
5. Інструмент, який застосовують для обрізання ниток після закінчення виконаної ручної операції і надівають на вказівний палець лівої руки, називають...
6. Для постійного закріплення підігнутих країв із закритим зрізом застосовують строчку...
7. Для постійного закріплення кінців строчок після виконання ручних робіт застосовують строчку...
8. Спресований прямокутник або трикутник, яким користуються для нанесення ліній і позначок під час розкрою тканини чи примірки, називають...
9. Для постійного прикріплення підігнутого краю виробу або оздоблення, передусім дитячих виробів, застосовують строчку...
10. Інструмент металевий, гострий, пружний, добре відполірований, з вушком овальної форми – це...

4. Спеціальні стібки

1. Для постійного закріплення зрізу деталі та запобігання обсипанню зрізів деталей виробу застосовують операцію...
2. Інструмент, який застосовують для обрізання ниток після закінчення виконаної ручної операції і надівають на вказівний палець лівої руки, називають...
3. Для закріплення кінців кишень, розрізів, складок, петель застосовують операцію...

4. Інструмент, що використовують для виправлення кутів різних фігурних швів, коміра, бортів, манжет, клапанів, називають...
5. Для пришивання на гачків і петель для застібок застосовують операцію...
6. Інструмент металевий, гострий, пружний, добре відполірований, з вушком овальної форми – це...
7. Для пришивання фурнітури застосовують операції...
8. Для пришивання ґудзиків на верхній одяг застосовують операцію...
9. Інструмент, який запобігає уколу середнього пальця правої руки при проштовхуванні голки в тканину, називають...
10. Для застібання в натільній білизні застосовують...

5. Виконання ручних робіт

1. Для виконання ручних робіт тимчасового призначення застосовують нитки...
2. Кінці надсічок і ліній розрізів не повинні доходити до лінії строчки ...
3. Початок і кінець строчок закріплюють...
4. Закінчене переплетення ниток між двома проколами голкою називають...
5. Тимчасове ниткове з'єднання коміра з горловиною, рукава з проймою називають...
6. Тимчасове з'єднання манжета з рукавом називають...
7. Деталь, на якій потрібно виконати посадку, розташовується...
8. Для пришивання ґудзика з отворами потрібно використати нитки ... кольору.
9. Для пришивання ґудзика на ніжці потрібно використати нитки ... кольору.
10. Тимчасове з'єднання накладної кишені з пілочкою називають...
11. Товщина допоміжних ліній, які проводять крейдою за допомогою лекал або лінійок, не повинна перевищувати...
12. Для видалення зметувальних ниток потрібно розрізати нитки строчки ножицями через кожні...

6. Технічні умови виконання машинних швів

1. До групи оздоблювальних входять такі шви: ...
2. Усі внутрішні машинні строчки виконують нитками ... кольору.
3. Щоб розмістити дві деталі з тканин різної товщини при з'єднанні, потрібно...
4. При прокладанні машинних строчок по замкнених лініях строчки в кінцях швів повинні заходити одна за другу на...
5. Щоб закріпити кінці внутрішніх строчок, потрібно...
6. Щоб розмістити деталі, одна з яких з незначною посадкою, потрібно...
7. Постійне з'єднання накладної кишені з пілочкою називають...
8. Є такі види складок: ...
9. До групи з'єднувальних входять такі шви: ...
10. Щоб виконати зшивання зрізів деталей, які були попередньо зметані, потрібно...
12. Відстань від зрізу деталі до строчки називають...

7. Термінологія машинних швів

1. Постійне ниткове закріплення підігнутого краю деталі або виробу, складок, вито-чок, защіпів називають...
2. Постійне ниткове з'єднання двох або більше деталей, шарів тканини, накладених один на одний, потайними або наскрізними стібками для надання пружності, стійкості називають...
3. Постійне з'єднання двох деталей по краю з подальшим вивертанням їх на лицьовий бік називають...
4. Постійне ниткове з'єднання двох різних за розмірами деталей, наприклад малої і великої, називають...
5. Постійне закріплення припусків на шви і складок, спрямованих у протилежні боки на деталях виробу, називають...
6. Постійне ниткове з'єднання двох деталей по овальному контуру називають...
7. Постійне ниткове з'єднання двох деталей при їх накладанні одна на одну називають...
8. Обробку зрізів деталей або швів смужкою з основної чи іншої тканини, що вико-ристовується для запобігання обсіпанню зрізів або для оздоблення, називають...
9. Постійне ниткове з'єднання двох або кількох однакових за розмірами деталей по суміщених зрізах або лініях називають...

8. Технічні умови виконання та термінологія ВТО

1. Розкладання припусків на шви або складок у різні боки і фіксування їх у такому положенні за допомогою праски називають...
2. Шматок полотняної тканини, який захищає оброблювані деталі від полиску й обпалювання, називають...
3. До методів ВТО належать...
4. Є такі режими ВТО: ...
5. Укладання країв деталей припусків шва або складок на один бік і фіксування їх у такому положенні за допомогою праски називають...
6. Обробку тканини парою і просушування для запобігання подальшій усадці нази-вають...
7. Обробку тканини перед розкроюванням називають...
8. Обробку деталей та виробів за допомогою спеціального обладнання з викорис-танням вологи, тепла і тиску називають...
9. Зменшення товщини шва, згину складок або краю деталі за допомогою праски або преса називають...
10. Для виконання ВТО необхідне таке обладнання: ...
11. Подовження краю деталі для отримання увігнутої форми на суміжній ділянці нази-вають...
12. Скорочення краю або окремих ділянок виробу за допомогою ВТО для отримання опуклих форм на суміжних ділянках називають...

9. Обробка постільної білизни

1. Найчастіше для виготовлення постільної білизни використовують такі шви: ...
2. Щоб викроїти деталі наволочки з тканини в смужку чи клітинку, потрібно...
3. Усі внутрішні машинні строчки виконують нитками ... кольору.
4. Постійне ниткове з'єднання двох або кількох однакових за розмірами деталей по суміщених зрізах або лініях називають...
5. Величина припуску бічної сторони і нижнього краю наволочки становить...
6. Обробку зрізів деталей або швів смужкою з основної чи іншої тканини, що використовується для запобігання обсипанню зрізів або для оздоблення, називають...
7. Для сколювання деталей при обробці вузлів використовується металевий пристрій, у якого один кінець заокруглений, а другий – гострий. Цей пристрій називають...
8. У наволочках, виготовлених за державним стандартом, запах одного краю на інший має бути не меншим ніж...
9. При виготовленні наволочки клапан потрібно розмістити ...
10. Декоративна тканина, яку випускають у вигляді смуг або стрічок різної ширини, називається...
11. Вид постільної білизни, який використовується для покривання подушки та забезпечення гігієнічних і зручних умов під час сну, називають...
12. Нитка основи у смужці для канта повинна проходити...
13. Укладання країв деталей припусків шва або складок на один бік і фіксування їх у такому положенні за допомогою праски називають...
14. У наволочці має бути ... відкритих країв.

10. Обробка столової білизни

1. Білизну, що створює ошатний вигляд стола, забезпечує зручність і комфорт під час їжі, називають...
2. Для з'єднання деталей серветок і скатертин використовують групу ... швів.
3. Постійне ниткове закріплення, що необхідно виконувати на початку та в кінці строчки, називають...
4. Відстань від зрізу скатертини, серветки до строчки називають...
5. Інструмент, що використовують для розкроювання тканини і підрізки деталей, називається...
6. Для художнього оформлення серветок, скатертин використовують групу ... швів.
7. Вид ручних стібків, який використовують для тимчасового з'єднання деталей серветки та скатертини, – це...
8. Прикрасу для стола, призначену для всіх урочистих подій та свят, що забезпечує гарний вигляд посуду будь-якого кольору, називають...
9. Обробку зрізів скатертин смужкою з основної або оздоблювальної тканини, що використовується для запобігання обсипанню зрізів або для оздоблення, називають...
10. Закріплення підігнутого нижнього краю серветки, скатертини за допомогою ВТО називають...

11. Вузька смужка тканини, яку викроюють під кутом 45 градусів до нитки основи і використовують як оздоблювальний елемент для обробки серветок, скатертин, називається...

12. Ниткове закріплення зрізів деталі постійного призначення для запобігання обсіпання, називається...

13. Для обробки зрізів деталей серветок використовують групу ... швів.

14. Сітчасту, прозору, вишиту деталь, яка використовується для оздоблення та обробки краю серветки чи скатертини, називають...

15. Постійне з'єднання бейки з основною тканиною серветки називають...

16. Постійне з'єднання двох деталей серветки, накладених одна на одну, називають...

17. Інструмент, який використовують для виправлення кутів у серветках, скатертинах, називають...

18. Постійне з'єднання двох деталей серветок по краю з подальшим вивертанням їх на лицьовий бік називають...

19. Для сколювання деталей серветки, скатертини використовується металевий пристрій, у якого один кінець заокруглений, а другий – гострий. Цей пристрій називають...

11. Обробка штор, ламбрекенів, аксесуарів

1. Постійне з'єднання канта з основною деталлю штори називають...

2. Верхній зріз штор обробляють такими способами: ...

3. Деталь з петлями, яка закріплюється до верхнього зрізу штор для утворення зборок, називають...

4. Є такі види ламбрекенів: ...

5. Бічні та нижній зрізи штори обробляють ... швами.

6. Для обробки штор використовують таке оздоблення: ...

7. При обробці штор застосовують такі клейові матеріали: ...

8. Обробку зрізів підхватів смужкою з основної або оздоблювальної тканини для запобігання обсіпання зрізів або для оздоблення, називають...

9. Закріплення припусків швів в один бік на шторі за допомогою ВТО називається...

10. Ширина шва нижнього краю штори має становити...

11. Тимчасове закріплення обшитого і вивернутого краю підхвату називають...

12. Нитка основи в смужці для окантовування зрізів ламбрекену має проходити...

ЛІТЕРАТУРА

1. Батраченко Н. В., Головінов В. П., Каменєва Н. М. Технологія виготовлення жіночого одягу. Київ : Вікторія, 2000. 512 с.
2. Борецька Є. Я., Малюга П. М. Технологія виготовлення легкого жіночого та дитячого одягу. Київ : Вища школа, 1992. 367 с.
3. Кучер В. О., Степура А. О. Обладнання швейного виробництва. Київ : Вікторія, 2001. 416 с.
4. Лазур К. Р. Швейне матеріалознавство. Львів : Світ, 2004. 240 с.
5. Барышникова Т. К. Шторы, занавески, гардины, ламбрекены. Москва : Эксмо, 2009. 320 с.
6. Дэллари В. В. Шторы. Технология, конструирование и изготовление штор. Москва : Вузовская книга, 2004. 132 с.
7. Зентграф Кэрл. Шторы. Все этапы изготовления. Москва : Контэнт, 2008. 220 с.
8. Силаева М. А. Пошив изделий по индивидуальным заказам. Москва : Академия, 2003. 528 с.
9. Стильные шторы. Оригинальные идеи и подробные инструкции по шитью. Москва : АРТ-РОДНИК, 2004. 226 с.